

◆ סדר דברים ◆

פְּרָקִים פ"ה - ק"ב

הרב הקדוש רבי אהרן מטשערנאביל זכותו יגן עלינו ואחיו הרב הקדוש רבי יצחק מסקווירא זכותו יגן עלינו, נבדקי בעל "מאור עינים" זכותו יגן עלינו, שבחו מאד את הספר "קב הישר" ויצונו על אנשי שלומם ללמד בספר "קב הישר".

כידוע היה המחבר ספר "קב הישר" תלמיד של הגאון הקדוש בעל "יסוד יוסף" זכר צדיק לברכה, ומביאו הרבה בספרו. גם ספר "יסוד יוסף" לא ירד מעל שלחנו של הרב הקדוש רבי אהרן מטשערנאביל.

והגאון הקדוש רבי חיים פלאג'י זכותו יגן עלינו כתב על ספר "קב הישר", שכל אחד ילמד בספר "קב הישר", ויצונו לבניהם לעשות כן. רבי חיים פלאג'י היה לומד בכל מוצאי שבת בספר "קב הישר".

תֵּכֵן הָעֲנִיָּיִם

שֶׁל פְּרָקִים פ"ה - ק"ב

- ט ..... פְּרָק פ"ה.
- א. שְׁלֹא לְקַשֵּׁר הַבַּיִת-יָד שֶׁל יָד שְׂמָאל בְּדֵי לְשַׁעֲבָדוֹ לְמִצּוֹת תְּפִלִּין .... ט
- ב. הָאָדָם מְעוֹרָר בְּמַעֲשָׂיו לְטוֹב אוֹ לְרָע, חָס וְשָׁלוֹם. .... יד
- ג. מִי שְׂאִינוֹ נוֹטֵל יָדָיו בְּרָאוּי נְעֻשׂ גַּם בְּעוֹלָם הָהָא ..... טז
- ד. לְהַזְהֵר שְׁלֹא לִיהַגּוֹת מִמָּמוֹן שְׂאִינוֹ בַּיָּשָׁר. .... יז
- פְּרָק פ"ו
- ה. הַפְּיוּטִים יֵשׁ בָּהֶם סוּדוֹת נִפְלְאִים וְהַחֲיוֹב לְאָמְרָם ..... יט
- ו. מַעֲשֵׂה נוֹרָא מְרַבֵּי שְׁלֵמָה גְּבִירוֹל ..... כ
- ז. לְכוּן אֶת שְׂמוֹ שֶׁל הַמְּחַבֵּר בְּשַׁעַת אֲמִירַת הַפְּיוּט ..... כ
- ח. הַמְּנַהֵג לְהַזְכִּיר נְשָׁמוֹת בְּיוֹם טוֹב ..... כא
- פְּרָק פ"ז
- ט. הַמְּקַבֵּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרָגֵל בְּאֵלוֹ קִבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה ..... כב
- י. בְּיוֹם טוֹב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבֵּיט בְּעֵינָיִם אִם יֵשׁ לָהֶם דֵּי צָרְפָם ... כג
- יא. וְכִי לֹא עַל מַדַּת הַחֶסֶד בְּרֵאֲתִי אֶת הָעוֹלָם ..... כד
- יב. אֵין לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִחַת רוּחַ, מִסְּעוּדָה שְׂאִיגָה שְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה. .... כה
- יג. לְאַחַר פְּטִירַת הָאָדָם כָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הָהָא הָיוּ כֵּלָא הָיוּ ..... כו

- יד. תִּכְרַף לְנִטְלֵת יָדַיִם - בְּרַכָּה, וַיִּבְרַךְ בְּרַפְת הַמְּזוּז תִּכְרַף אַחַר מַיִם
אֲחֵרוֹנִים..... כז
- זו. "תִּכְרַף" אוֹתִיּוֹת "כְּתַרְף"..... כח
- זי. הַמְּבֻרָךְ בְּרַפְת הַמְּזוּז וְאוֹמֵר שִׁירַת הַיָּם בְּכֹנֶנֶה, יִזְכֶּה לְרֵאוֹת פְּנֵי
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ..... כח
- ל. פֶּרֶק פ"ח.....
- יז. בְּחֻדֶשׁ תִּשְׁרִי מִתְּפִלָּלִים עֲבוּר הַנְּשָׁמוֹת, הוֹלְכִים לִקְבָרִים וְנוֹתְנִים
צְדָקָה עֲבוּרִם וְעֲבוּר הַחַיִּים..... ל
- יח. בִּי"ב יָמִים רֵאשׁוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ נִיסָן, אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם פְּרִשְׁת
נְשִׂיא אַחַד מִי"ב נְשִׂאִים שֶׁל חֲנֻכַּת הַמְּזֻבַּח..... לא
- יט. יִתֵּן צְדָקָה קָדָם קְרִיאַת הַנְּשִׂיא..... לב
- כ. עַל יְדֵי אֲכִילַת בֶּשֶׂר אוֹ עֲשׂוּבִים בְּבִשְׂרוֹת, מִתְקַנִּים הַנְּשָׁמָה
שְׁמֹנֶלְגַלַּת בָּהֶם..... לג
- כא. מַעֲשֵׂה מִרְבֵּנוּ יַחִיאֵל אָבִי הָרֵא"ש ז"ל..... לה
- כב. בְּחֻדֶשׁ נִיסָן צְרִיכִין לְהִתְעוֹרֵר כְּמוֹ בְּחֻדֶשׁ תִּשְׁרִי וּלְהַשְׁמֵר מִכָּל
מַדוֹת רָעוֹת..... לו
- לז. פֶּרֶק פ"ט.....
- כג. אֲכִילַת מִצֵּה מְכַנְיָעָה אֶת הַסְּטֵרָא אַחְרָא וְהַמְקַטְרָגִים..... לז
- כד. כְּמוֹ שְׁמֹנְרֵדִים הַשְּׁלַחְנוֹת וְהַבְּתָלִים מִחֲשֵׁשׁ חֲמוּץ, כֵּן יִגְרַד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּגַעִים הַבָּאִים מִסְּטֵרָא אַחְרָא, וְנִזְכֶּה
לְגֵאֻלָּה שְׁלֵמָה..... לח
- כה. יִדְקֶק שְׁהַמְעוֹת שְׁקוּנָה בָּהֶם צְרִיכֵי הַחַג, לֹא יִהְיֶה בָּהֶם חֲשֵׁשׁ
נִזְל אוֹ אִסּוּר אַחֵר..... לט
- כו. לְהַעֲמִיד מַיִם שְׁלֵנוּ בְּמָקוֹם נָקִי שְׂאִין שֵׁם לְכַלּוֹךְ..... מ
- כז. שְׂלֵא לְדַבֵּר אוֹ עִם בְּנֵי אָדָם אֲלֵא בְּלִשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ..... מא
- כח. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֶׁת בְּעֵשֶׂר קִדְשוֹת..... מא
- מב. פֶּרֶק צ'.....

- כט. שלא יחשב האדם אודות הנאות הגוף ..... מג
- ל. המטריח עצמו בהקנת חג הפסח, הורג את המזיקים ..... מג
- לא. למפל בערב יום טוב לכבוד החג ..... מד
- לב. מצוה לרחץ גופו במים חמין קדם שיטפל לכבוד החג ..... מה
- לג. בשמבער את החמץ יוצא משעבוד היצר הרע ..... מה
- לד. מנהג יפה לשרף עצי ההושענא עם החמץ ..... מז
- לה. חייב לשמח בליל הפסח ..... מז
- לו. מצות עשה מן התורה לזכר הנסים שעשה הקדוש ברוך הוא ... מח
- לז. להגביה את הפוס קדם אמירת "והיא שעמדה" ..... נ
- לח. משה רבנו הרג את המצרי על ידי אמירת שם ..... נ
- פֶּרֶק צ"א..... נא
- לט. מי שזוכה להעמיד בנים תלמידי חכמים, זוכה להיכלות גבוהים יותר מן הצדיקים ..... נג
- מ. כל המלאכות של אפית המצות יהיו על ידי ישראלים ..... נד
- מא. בשנותן לעני לחם לאכל ובשר ויין, מקרב את הנאתו, וזכותו יותר גדול משנותן לו מעות. .... סא
- מב. מנהג טוב לחלק קמח לעניים..... סא
- מג. מה שנותנים לעניים הוא חלקו של הקדוש ברוך הוא..... סב
- מד. מפיל על הנבאים להשגיח בצרכי העניים..... סב
- פֶּרֶק צ"ב..... סג
- מה. בכל יום פאנו ממדרגה למדרגה במ"ט שערי קדשה ..... סג
- מו. זכו לפנס לשער החמשים של שערי בינה..... סד
- מז. חג שבועות (בארץ ישראל) הוא יום אחד - לרמז: שהקדוש ברוך הוא אחד וישראל הם עם אחד בארץ ישראל..... סה
- מח. במ"ט ימים יצאו משערי טמאה ונכנסו למ"ט שערי בינה..... סז

- מט. אֲשֶׁר־י הַלּוֹמֵד בְּלַיִל שָׁבוּעוֹת..... סח
- פָּרֶק צ"ג..... סט
- ג. הַפּוֹעֵם בְּאֵלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים..... סט
- נא. הַחַיִּיב לְהִתְאַבֵּל עַל חֲרַבַּן הַבַּיִת וְגַלּוּת הַשְּׂכִינָה, כְּבִיכּוֹל..... ע
- נב. הַמְצַטְעֵר עַל גַּלּוּת הַשְּׂכִינָה, זוֹכֵה לְכַתֵּר תּוֹרָה..... עג
- נג. רַבֵּי אַבְרָהָם גַּלְגּוּל שֶׁל יִרְמְיָה הַנָּבִיא..... עד
- נד. דְּמוּת אִשָּׁה בְּלִבוּשִׁים שְׁחוּרִים..... עד
- פָּרֶק צ"ד..... עו
- נה. אִם רָגִיל לְהִתְאַבֵּל עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה, וּבֹא עָלָיו צַעַר, חֵם וְשָׁלוֹם, יִסְבֵּל הַמִּשָּׂא בְּלֹא חֲשֵׁשׁ..... עו
- נו. הַמִּתְאַבֵּל עַל חֲרַבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִזְכֶּה לְרֵאוֹת בְּנִחְמַת יִשְׂרָאֵל..... פב
- פָּרֶק צ"ה..... פג
- נז. בְּיוֹם הַפְּפוּרִים אֵין לְשֹׁמֵן וְלִילֵי"ת שׁוֹם שְׁלִיטָה..... פד
- נח. מִצְוֹת סִפָּה חֲשׂוּבָה מְאֹד בְּעֵינֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא..... פה
- נט. הַזְּהִירוֹת בְּמִצְוֹת סִפָּה..... פז
- פָּרֶק צ"ו..... פח
- ס. בְּכָל אֶחָד מֵהַנְּרוֹת יֵשׁ קִדְשָׁה נִפְלְאוֹה..... פט
- סא. עַל יְדֵי נֵר שֶׁל מִצְוֹה פִּתְחוּ לַמַּהְרָשׁ"ל שְׁעָרֵי אוֹרָה..... פט
- סב. מִנֵּר שֶׁל מִצְוֹה גַּמְשֻׁכַת קִדְשָׁה עָלוּנָה..... צ
- סג. מִה שֶׁנִּשְׁאָר מִנֵּר שֶׁל מִצְוֹה אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְדַבְּרֵי חַל..... צ
- סד. מִכָּל מִצְוֹה נִבְרָאִים מְלָאכִים..... צ
- סה. חִבִּיבָה מִצְוֹה בְּשַׁעֲתָהּ, עַל כֵּן יֵשׁ לְבַרֵךְ בְּשִׂמְחָה עַל הַנְּרוֹת..... צא
- פָּרֶק צ"ז..... צג
- סו. עוֹד טַעַם לָמָּה שְׁמַתְעִינִן בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר..... צג

- סז. על ידי סליחות ותפלות מעוררים זכות מרדכי ואסתר ..... צו
- סח. סגלה לומר מזמור "למנצח על אילת השחר" ביום תענית אסתר ..... צו
- פּרָק צ"ח..... צח
- סט. באור נפלא בפסוקים שבמגלת אסתר ..... צט
- ע. חיוב זהירות שלא להגות מפעודת עכו"ם ..... קא
- עא. עוד טעם להתענות בתענית אסתר ..... קב
- עב. אשרי מי שאינו נהנה מאחרים, וכל שכן מהאמות ..... קג
- פּרָק צ"ט..... קד
- עג. המלאכים שנקראים "חשמלי"ם, עורכים מלחמה בנגד הסטרא אחרא..... קד
- עד. תפלותיהן של מרדכי ואסתר הועילה שישראל ישובו מדרבם..... קה
- עה. פראי מרדכי ואסתר להזכירם כי מסרו נפשם עבור ישראל..... קה
- עו. בכל מועד ומועד יש קדשות וסודות נפלאים..... קז
- עז. טעם שמרבים להדליק נרות בפורים..... קח
- עה. יש ללמד מעט קדם סעודת פורים ביום..... קט
- עט. כל חדש מחדשי השנה הוא נגד צרוף אחד מצרופי הוי"ה..... קט
- פ. לולי הזכירה אסתר שם הוי"ה בראשי תבות, לא היתה יכולה לנצח את המן..... קי
- פא. טעם למנהג ישראל להקיש בעת אמירת "המן"..... קיא
- פּרָק ק'..... קיב
- פב. מי שהוא תם ומשלים במדות הפשרים, בשתצא נשמתו תשב באהל של מעלה..... קיב
- פג. הפנים של מי שעומד בד' אמות לפני המתפלל שמונה עשרה..... קיג
- פד. גדל אזהרת תפלה בכונה..... קטז

- פ.ה. אִסּוּר גָּמוּר לְהַאֲרִיךְ בַּתְּפִלָּה בְּשַׁעַת שֶׁהַצְּבוּר מִתְּפַלֵּלִין ..... קיז
- פֶּרֶק ק"א ..... קיח
- פ.ו. גִּדּוּל שֶׁכֶר הַמוֹכִיחִים וּמְזֻכָּיִם אֶת הָרַבִּים ..... קיח
- פ.ז. הַמְּזַכֶּה אֶת הָרַבִּים זוֹכֵה לְרֵאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים יֵרָאִים וְשְׁלָמִים ... קיט
- פֶּרֶק ק"ב ..... קכב
- פ.ח. אֲבָרָהֶם יִצְחָק יַעֲקֹב חָיו כְּמִנְיַן בְּש"ר - וְזֶהוּ הַסּוּד "וּבְשׂוּר בְּשָׂדֵה
מְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ" ..... קכח
- פ.ט. עֲמֻלָּה גַּיְמָרְיָא ר"ם ..... קכט
- צ. בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ יַעֲמֹד עַל אֲרֻבְעָה הָרִים: הַר סִינַי, הַר הַפְּרָמֶל, הַר
תְּבוּר, הַר חֶרְמוֹן ..... קלא
- צא. בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד בְּנוֹי וּמִשְׁכָּלָל מִן הַשָּׁמַיִם ..... קלב

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ

• דְּבָרִים •

פָּרֶק פ"ה

א. בְּחֻמְלַת ה' יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ עַל הָאָדָם, אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרְךָ מִחֲזִיר הַנְּשָׁמוֹת לְבְנֵי הָאָדָם לְגוֹפָם, אֲשֶׁר בְּלִילָה הָאָדָם יֵשֶׁן עָיָף וַיִּגַע וְדוֹמָה לְפָגֵר מֵת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרַב חֲסֵדָיו מִשְׁלִיךְ שָׁנָה וְתַרְדֵּמָה כְּדֵי לְהַפִּיג עַל יְדֵי הַשָּׁנָה יְגִיעַת הַגּוֹף וְטַרְדַּת הָאֲבָרִים וְכִשָּׁל הַמְּתַנִּים, וְאֲבָרָיו וְעֲצָמוֹתָיו יִחְלַץ לְזַרוּזֵי גְרָמִיָּה [פְּרוּשׁ: לְזַרוּ עֲצָמוֹ], וּבּוֹדָאֵי אֵין כְּוֹנֵת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְזַרוּ אֶת הַגּוֹף לְעַבְרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, אֵלָּא לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרוּךְ הוּא.

שָׁלָא לְקִשׁוֹר הַבַּיִת יָד שֶׁל יָד שְׁמַאל כְּדֵי לְשַׁעְבְּדוֹ לְמִצְוֹת תְּפִלִּין

ב. וְעַל כֵּן גַּם הָאָדָם יִבִּין וַיִּשְׁפִּיל לְמַלְאוֹת רְצוֹן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתַכְף וּמַיֵּד בְּקוּמוֹ יִטְהַר וַיִּקְדַּשׁ יָדָיו וּפְנָיו בְּנִטְיָלָה, וְלֹא יִלַךְ ד' אַמּוֹת בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, וְאַחַר כֵּן כְּשִׁלּוּבֵשׁ אֶת בְּגָדָיו, יִזְהַר לְהַנִּיחַ בֵּית זְרוּעַ שֶׁל יָד שְׁמַאל לְבִלְתֵּי לְקַשֵּׁר אֶת בְּגָדוֹ וְכַתְּנֹת שָׁלוֹ סְבִיב בֵּית הַיָּד בְּחוּטִים אוֹ בְּשִׁלְבוֹת אוֹ בְּקַרְסָיו. וְהִטְעָם, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שַׁעְבּוֹד שֶׁל יָד שְׁמַאל לְמִצְוֹת תְּפִלִּין.

וּכְבֹר הַזְכֵּרְתִי לְעֵיל, שֵׁישׁ זְמַן וְעַת רְצוֹן בְּשַׁעַה שְׁלוֹבֵשׁ
 בְּגֵד שֶׁל צִיצִית לְהַתְפַּלֵּל עַל הַצֵּלַת קְנָאָה וְשִׁנְאָה וְכַעַס, עַל
 כֵּן רִשְׁמֵתִי כָּאֵן אֵיזָה פְּסוּקִים, אֲשֶׁר הֵם קְבֵלָה בְּיַדֵי מִן מוֹרְנוּ
 וְרַבֵּנוּ, הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי יוֹסֵף, בֶּן הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי
 יוֹדֵל זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁפְּסוּקִים אֵלוּ הֵמָּה מְסַגְּלִים לוֹמַר
 אוֹתָם דֶּרֶךְ תְּפִלָּה אַחַר בְּרַכַּת צִיצִית וְאֵלוּ הֵן:

"קָרָאתִי בְּכָל לֵב עֲנִי ה' חֲקִיךָ אֶצְרָה" (תהלים קיט קמה).

"נִדְבֹוֹת פִּי רָצָה נָא ה' וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי" (שם שם קח).

"אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים אַחֲסֶה בְּסִתְרֵךְ כְּנָפֶיךָ סִלָּה" (שם סא ה).

"הַצִּילֵנִי מִדְּמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תִרְנֵן לְשׁוֹנֵי צַדִּיקְךָ"
 (שם נא טז).

"שׁוֹיִתִּי ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד כִּי מִימֵינִי בַל אֲמוּט" (שם טז ח).

"נוֹדַע בִּיהוֹדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל שְׁמוֹ" (שם עו ב).

"אֲשָׂא כְּנָפֵי שָׁחַר אֲשַׁכְּנָה בְּאַחֲרֵית יָם" (שם קלט ט).

"תְּהִי יָדְךָ לְעֲזָרְתִּי כִּי פִקוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי" (שם קיט קעג).

"חֲסִדֶיךָ ה' מְלֵאָה הָאָרֶץ חֲקִיךָ לְמַדְנִי" (שם שם סד).

"נִאֹר אַתָּה אֲדִיר מִהַרְרֵי טָרֶף" (שם עו ה).

"מִכָּל פֶּשַׁעֵי הַצִּילֵנִי חֲרַפַּת נָבֵל אֵל תְּשִׁימֵנִי" (שם לט ט).

"כִּפְחִסְדֶיךָ חִינֵי וְאֲשַׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ" (שם קיט פח).

"עֵינַי תָּמִיד אֶל ה' כִּי הוּא יוֹצֵיא מִרְשַׁת רַגְלִי" (שם כה טו).

"סִעַדְנִי וְאַוְשַׁעַה וְאַשְׁעָה בְּחֻקֶיךָ תָּמִיד" (שם קיט קיז).

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֵל הַי וְאַל הִי אַבּוֹתַי שְׁלֵא אֶכְעַס
וְשְׁלֵא אֶכְעִיֶסְךָ. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זְכַנִּי לַמִּדַּת עֲנוּה
וְלַמִּדַּת הַכְּנָעָה, וְדַרְכַּי שֶׁקָּרָה הֶסֶר מִמֶּנִּי, וְתוֹרַתְךָ חֲנֻנִי,
הַדְרִיכֵנִי בְּאַמְתָּךְ וַיַּחַד לְבָבִי לְאַהֲבָה וְלִירְאָה אֶת שִׁמְךָ
הַגָּדוֹל, הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, בְּכֹל לְבָבִי וּבְכֹל נַפְשִׁי וּמֵא דִי.

וּתְפִלָּה זוֹ הִיא מְסַגֶּלֶת לְהַתְּפַלֵּל תְּכַף אַחַר לְבִישַׁת
הַטְּלִית קָטָן, וּמוֹעֵלֶת לְהַנְצִיל מִכַּעַס וּמִקְנָאָה וּמִשְׂנֵאֹת חַנּוּם,
וְהַרְמֵז נְרַמֵּז בְּרֵאשֵׁי הַתְּבוּת שֶׁל הַפְּסוּקִים הַנּוֹזְכִים. וְהַפְּנֻנָה
שֶׁל לְבִישַׁת צִיצִית וְתַפְלִין, הֵלֵא הַמָּה פְּתוּבִים עַל סֵפֶר
הַיִּשָּׁר, הוּא סֵפֶר הַזִּהָר, פְּרָשַׁת שְׁלַח לְךָ (דף קעד עמוד ב), וְכֹל
אֶחָד וְאֶחָד לְפִי שֶׁכְּלוּ יוֹכֵל לְכַוֵּן כְּרֵאוֹי, וְנִכּוֹן וְיִפָּה מְאֹד
לְנֶהֱגַ בֵּן, וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַנִּיחַ צִיצִית וְתַפְלִין בְּבֵיתוֹ, כְּדִי
שִׁיֵּצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ מִשְׁלֵם וּמְעַטֵּר בְּצִיצִית וְתַפְלִין. וּמִי שִׁישׁ
לוֹ שְׁהוּת, יַעֲמֵד אֶצֶל הַמְּזוּזָה וַיַּכּוֹן לְהַשְׁלִים פְּרָשַׁת צִיצִית
הַמְּחַסְרֶת בְּמְזוּזָה. וְאַחַר כֵּן יַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וַיַּעֲבִיר יָדוֹ
עַל עֵינָיו וַיִּתְּפַלֵּל:

ג. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֶסֶר מִמֶּנִּי הַרְהוּרִים, וְאַנְצִיל
הַיּוֹם וּבְכֹל יוֹם מִחַטָּא וּפְשַׁע בְּזָכוֹת שֶׁל שָׁה מְצוּוֹת
הָאֵלוֹ, אֲשֶׁר הֵם שְׁלִשְׁתֵּן יַחַד, וְהֵן מְזוּזָה וְתַפְלִין
וְצִיצִית, וְאַנְצִיל מֵעַיִן הָרַע וּמִכָּל כְּשׁוּף.

וכה לאמר בעמדו אצל פתח המזוזה בטלית ותפלין:
 "שמע ישראל ה' אל הינו ה' אחד, יחיד ומיחד, יחד
 לבבי לאהבה וליראה את שמך הגדול הגבור והנורא
 בכל לבבי ובכל נפשי.

ואחר כך יאמר שמונה ההי"ן שב"אשרי תמימי דרך"
 (תהלים קיט לג-מ). ואחר כך יאמר פסוק (משלי יח ט): "מגדול
 עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב". (תהלים קכב ד): "שבטי יה
 עדות לישראל להודות לשם ה'", ולכן אומרים פסוקי ההי"ן
 שבתמניא אפי, לפי שהן מתחילין באות ה"א ומסימין באות
 יו"ד, והן אותיות י"ה, פי אותיות י"ה הן עדות לישראל,
 כגון (במדבר כו ז): "הראובני", ואחר כך יאמר:

ד. רבונו של עולם, הצילני ומלטני ופדני מכל
 חטא ופשע ועוון בזכות של ששה מצוות הנזכרים, "בך
 ה' חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני" (תהלים
 לא ב). ויכונן בזה הפסוק, שמתחיל באות ב', ומסיים באות
 יו"ד, שהן רמז לי"ב שבטים ויאמר:

רבונו של עולם, בזכות י"ב שבטים שמרני
 והצילני מכל חטא ומכל מיני עין הרע, שלא ישלט
 בי ולא בזרעי וזרע זרעי עד עולם, ולא ישלט עין
 הרע לא במאדנו ולא בגופנו, "ה' ישמר צאתי
 ובואי לחיים ולשלום מעתה ועד עולם", "ה' צלי על
 יד ימיני" "נדעה ונרדפה לדעת את ה'", "נכון כשחר

מוֹצְאוֹ", "ל' א יתִיצַב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם, פְּחָדְכֶם וּמוֹרָאְכֶם יִתֵּן ה' אֶל הַיָּכֶם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ בָּהּ כַּאֲשֶׁר דָּבַר לָכֶם", "מִכְשָׁפָה ל' א תַּחֲיֶה" "וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ל' א יַחְרֹץ כְּלָב לְשׁוֹנוֹ", "אַתָּה הֲרֵאִית לַדַּעַת כִּי ה' הוּא הָאֵל הַיָּמִים אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ".

ואחר כֵּן כְּשֵׁילַךְ לְרַחוּב, יִכּוֹן לְהִרְהַר תְּמִיד בַּמַּצּוֹת, כַּאֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְעִיל בְּפֶרֶק שְׁנִי, וְאַפְלוּ כְּשֵׁרֹאָה הַשְּׁלֵג, יַחְשֹׁב שֶׁהוּא אֶחָד מִד' מְרֵאוֹת נִגְעִים, וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֵׁיפְגַע בְּבַעֲלֵי חַיִּים, יִנְהַג כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי שָׁם. עַיִן שָׁם פֶּרֶק שְׁנִי.

ה. קוֹדֵם שֶׁיִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת יֹאמֵר "זֶה הַשַּׁעַר לַה' צְדִיקִים יָבוֹאוּ בוֹ" (תְּהִלִּים קיח כ), וּתְפִלָּה זוֹ מוֹעֵלֶת לְהַנְצִיל מִרוּחֹת רָעוֹת וּמִכְשָׁפִים וּמוֹעִיל עַל גִּדְּל הַצְּלָחַת מִשָּׂא וּמִתֵּן, וּתְפִלָּתוֹ הִיא עוֹלָה לְמַעַלָּה תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, *^א וּשְׁנֵי מְלֶאכִין קְדִישִׁין מוֹכְנִים לְלוֹוֹת לְמֵאן דְּנִפְיָק מִתְּרַע בֵּיתָא מְעֻטָּף בְּצִיצִית וּתְפִלִּין בְּרִישִׁיָּה (זִהַר חֶלֶק ג דף שא עמוד א), וְהַנִּי מְלֶאכִין מְבָרְכִין לִיה, וְלֹא יִהְיִין רְשׁוֹת לְמַקְטָרְגָא דְּאִיהוּ קָאִים אֶפִּיתְחָא, דְּלֹא יִכִּיל לְאַתְנַזְקָא, וְאַחַר כֵּן יֹאמֵר, "זֶה הַשַּׁעַר לַה' צְדִיקִים יָבוֹאוּ בוֹ". וְאַחַר כֵּן יִלַּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת

א* פְּרוּשׁ הַזֶּה בְּלִשׁוֹן-קַדְשׁ :

וּשְׁנֵי מְלֶאכִים קְדוּשִׁים מוֹכְנִים לְלוֹוֹת לְמִי שֶׁיּוֹצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עֶטוּף בְּצִיצִית וּתְפִלִּין עַל רֵאשׁוֹ, וְאַפְלוּ הַמְּלֶאכִים מְבָרְכִים אוֹתוֹ, וְאֵינָם נוֹתְנִים רְשׁוֹת לְמַקְטָרְגָּהּ הַעוֹמֵד בְּפֶתַח לְהַזְיִקוֹ.

וַיִּתְפַּלֵּל לֹא-ל שִׁיחָהּ לוֹ פִּרְנָסָתוֹ בְּרוּחַ וְלֹא בְּאִסּוּר וַיִּהְיֶה מִתַּחַת יַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יִהְיוּ מְסוּרִים בְּיַד בֶּשֶׂר וְנָדָם.

הָאָדָם מְעוּרָר בְּמַעֲשָׂיו לְטוֹב אוֹ לְרָע, חֵס וְשָׁלוֹם.

ו. בוא וראה מה שכתב הזהר פרשת לך לך (נדף פו עמוד ב - פח עמוד א): *ב "רבי אלעזר הוי אזיל לבי חמוהי, והווי אזלי עמיה רבי חיא רבי יוסי ורבי חזקיה, אמר רבי אלעזר: הא חמינא דאין התעוררות מלמעלה אלא על ידי התעוררות דלתתא, והכוננה - להתחיל בעסקי מצוות בחבה, ואז תבוא השכינה לפרס גדפהא עליהו, והווי עסקי באורייתא, עד דהווי אזלי, אערע בהון רבי ייסא וחד יהודאי גביה, פתח האי יהודאי (תהלים כה א): "לדוד אליך ה' נפשי אשא". אמאי לא

(*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

רבי אלעזר הלך לבית חמיו, כשרבי חיא, רבי יוסי ורבי חזקיה מלויים אותו בדרך. אמר רבי אלעזר: "רואה אני, שאין הברכה שורה מלמעלה אלא על ידי התעוררות בני האדם מלמטה, והכוננה היא, שיש להתכונן לעסקי המצוות ולהתחיל לעשותם בחבה - אז תבוא השכינה לפרס כנפיה על בני האדם".

החלו בני החבריא לעסק בדברי תורה. עודם הולכים, פגשו את רבי ייסא, ועמו יהודי. פתח אותו היהודי ואמר: "דוד המלך אומר בתהלים: 'לדוד אליך ה' נפשי אשא', ומדוע אין הוא פותח ב'מזמור לדוד'! אלא שדוד המלך התכונן לעלות את נשמתו לשרשה לקדשה עליונה".

אמר רבי אלעזר: "רואה אני, שמאחר שעסקנו בתורה, כבר שרתה עלינו השכינה".

כְּתִיב: 'מִזְמוֹר לְדָוִד' אֵלָּא בְּגִין דְּרַגְיָה קֵאָמֵר, שְׁפֹנְתוּ הִיא לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתוֹ אֶל מְקוֹם קִדְשָׁה עֲלִיזָנָה אֲשֶׁר שָׂרְשׁוּ מִשָּׁם, אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא: חֲמִינָא, דְּשָׁכִינְתָא קֵאֲתִית וְאֲתַחֲבַרְנָא וְכוּ'.

ג* אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר: מָה שְׁמַךְ? אָמֵר לִיה: יוֹעֶזֶר, אָמֵר לִיה: יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר - חֲדָא מְלָה הוּא. יִתְבוּ פַּחְדָא גַבִּי חַד טַנְרָא, וְחַדֵּשׁ הָאִי יוֹעֶזֶר כַּמָּה חַדוּשִׁין וְרַזִּין דְּאוּרִיתָא.

ד* אָמֵר לִיה: מָה עֲבַדְתָּךְ? אָמֵר לִיה: מְקַרִי דְרַדְקִי אֲנָא בְּאַתְרָאִי, וְהִשְׁתָּא אַתָּא רַבִּי יִיסָא דְכַפַּר חֲנָן לְדוּכְתָאִי, וְסִלְיָקוּ לִי הַנְּעָרִים מִגַּבְאִי וְאוֹתִיבוּ לִוְן לְגַבִּיָּה, וְהָגִי יְהִיבִין לִי

ג*) פְּרוּשׁ הַזֶּה־ר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

שָׁאַל רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת אוֹתוֹ יְהוּדִי: "מָה שְׁמֶךְךָ?" עָנָה לוֹ: "יוֹעֶזֶר". אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר: "יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר שְׂרַשׁ אֶחָד הֵם". יֵשְׁבוּ יַחְדָּו עַל סַלַע אֶחָד וְיוֹעֶזֶר חַדֵּשׁ כַּמָּה חַדוּשִׁים וְגִלְחָה מִסּוּדוֹת הַתּוֹרָה.

ד*) פְּרוּשׁ הַזֶּה־ר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

שָׁאַלוּ רַבִּי אֶלְעָזָר: "מִמָּה הֵינְךָ מִתְפַּרְנֵס?" הִשִּׁיב לוֹ: "אֲנִי מִלְמַד תִּינוּקוֹת בְּעִירִי. אֲמָנָם מִשְׁהַגִּיעַ רַבִּי יִיסָא מִכַּפַּר חֲנָן לְעִירִי, מָסְרוּ לוֹ אֶת מִשְׁכַּרְתִּי וְהִמְשִׁיכוּ לְשֵׁלָם לִי אֶת מִשְׁכַּרְתִּי כַּמְקַדָּם. אֲמָנָם לֹא רָצִיתִי לְהַנּוֹת מֵהֶם בְּחִנָּם, וְלָכֵן הִפְכַּתִּי לְמִשְׁמִשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא". אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר: "בְּרַכּוֹתֶיךָ שֶׁל אָבִא נְחוּצוֹת כָּאֵן (לְבַרְךָ אֶת יוֹעֶזֶר בְּפִרְנָסָה)".

קָמוּ כֻלָּם וּבָאוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה בְּבֵית מְדַרְשׁוֹ.

בני מתא אגרא כהאי זמנא דדרדקי הוּו גבאי, ואסתפלנא
 בנפשאי, דלא אתחזי לי לאתהני מניהו למגנא, ואגירנא
 גרמאי בהדי האי חפים, אמר רבי אלעזר: ברכאן דאבא
 אצטריכו הקא, קמו פלהו ובאו לפני רבי שמעון בן יוחאי,
 והוּו לעין באורייתא קמי רבי שמעון בן יוחאי.

מי שאינו נוטל ידיו כראוי נענש גם בעולם הזה

ח. *^ה יומא חד הוּו עסקי בנטילת ידים, אמר רבי
 שמעון בן יוחאי: כל מאן דלא נטיל ידוי כדקא יאות - אף
 על גב דאתענשא לעלא, אתענשא גם כן לתתא, ענשא
 דלתתא דגרים ליה מסכנותא. ומאן דנטיל ידוי כדקא יאות,
 גרים לגרמיה ברכאין דלעלא, דשראן על ידוי ואתברך
 בעשרא, לבתר אקדים רבי שמעון בן יוחאי וחמוי ליה

(*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

יום אחד עסקו בבית המדרש בהלכות נטילת ידים. אמר
 רבי שמעון בן יוחאי: "כל מי שאינו נוטל ידיו כראוי - למרות
 שענשו שמור לו לעולם הבא, יענש גם בעולם הזה, וענשו -
 עניות; ומי שנוטל ידיו כראוי - גורם לעצמו ברכות עליונות,
 השורות על ידיו, והוא מתברך בעשר".

לאחר מכן ראה רבי שמעון, כיצד נוטל יועזר ידיו במים
 בשעור רב. אמר רבי שמעון בן יוחאי בדרך תפלה: "מלא ידיך
 מברכותיך" - ואכן כך היה: יועזר מצא אוצר, וממנו התעשר.
 הוא עסק בתורה במשך כל היום ונתן מאוצרו צדקה לעניים
 בסבר פנים יפות. קרא עליו רבי שמעון בן יוחאי: "וואתה תגיל
 בה' בקדוש ישראל תתהלל".

לההוא יועזר, דנטל ידוי במיא כדקא יאות ונטיל בשעורא סגיא במים. אמר רבי שמעון בן יוחאי דרך תפלה: מלא ידיך מברכותיך - וכך הוי, מההוא יומא ולהלאה אשכח סימא (פרוש אוצר), והוי לעי באורייתא כל יומא, והוי יהיב מן סימא צדקה לעניים ופרנסה בסבר פנים יפות. קרי עליה רבי שמעון בן יוחאי (ישעיה מא טז): "ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל".

להזהר שלא ליהנות מממון שאינו ביושר

ט. נלמד מזה המעשה שצריך האדם לדקדק בשכר טרחא דיליה [פרוש: טרחה שלו], שיהיה שכרו בעלמא דין [פרוש: בעולם הזה] לא על חנם, שהרי החסיד הנזכר, יועזר שמו, הוי יהבי ליה [פרוש: היו נותנים לו] ממון מעצמם, ואפלו הכי לא רצה ליהנות למגנא [פרוש: בחנם] מהם, פי רצה ליהנות מיגיע פפו דוקא בממון של ישר, על כן צריך כל אדם לראות שלא ליהנות מממון שאינו של ישר, וגם צריך כל אדם לזהר בנטילת ידים - הן במים ראשונים והן במים אחרונים - ואז יקיים בו: "מלא ידיך מברכותיך", וישלח ברכה והצלחה במעשה ידיו, ובכל אשר יפנה יצליח.

• וְאֶתְחַנֵּן •

פֶּרֶק פ"ו

א. "כִּי אָקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט" (תהלים עה ג).
 דוד המלך עליו השלום אמר בן, עבור שראה שלא דרבנו
 פְּדָרְכֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא מְנַהַגְנוּ כְּמִנְהַגָּם, שְׁבִיּוֹם חֲגִיָּהֶם
 אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּמְשַׁתְּפְּרִין וְעוֹסְקִים בְּמַחֲלוֹת בְּבִתֵּי
 אוֹשְׁפִיזָאוֹת וּפּוֹעֲלִין פְּעֻלוֹת לֹא טוֹבוֹת, מֵה שְׂאִין בֶּן יִשְׂרָאֵל,
 אֶף עַל פִּי שְׂאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וְשִׁמְחִין בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, הֵם
 עוֹסְקִים חֲצֵי הַיּוֹם בַּתְּפִלָּה וּמְאַרִיכִין בְּפִיּוּטִים וְאַחַר כֵּן
 לוֹמְדִין תּוֹרָה.

וְזֶהוּ גִרְמָז בְּתַבַּת "מִיִּשְׂרָאֵל". לְכֵן דָּוִד אָמַר: "אֲנִי
 מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט", מ' שֶׁל "מִיִּשְׂרָאֵל" רוֹמֵז לְמ' יוֹם שֶׁנִּתְּנָה
 הַתּוֹרָה, וְאֶף שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים גַּם בֶּן בְּשִׂמְחַת שְׁבַת
 וּבְשִׂמְחַת יָמִים טוֹבִים - אֵינָם מְבַטְּלִין ג' תְּפִלוֹת: ש"תְּרִית,
 מ"נְחָה, ע"רְבִית, וְעַלִּיהֶם רוֹמֵז אוֹת ש' שֶׁל "מִיִּשְׂרָאֵל",
 וְלִפְעָמִים כּוֹתְבִין הַשִּׁי"ן בְּד' רֵאשִׁים כְּזֶה: ש', שֶׁהֵן רְמֵז לְד'
 תְּפִלוֹת: ש"תְּרִית, מ"וֹסֶף, מ"נְחָה, ע"רְבִית, וְלֹא עוֹד אֶלָּא
 שְׂאֵנוּ מוֹסִיפִים פִּיּוּטִים וְשִׁירוֹת שֶׁל קְרוֹבִי"ץ, שֶׁהֵן רֵאשִׁי
 תְּבוֹת (תהלים קיח טו): ק"ול ר"נָה וְיִשׁוּעָה בְּ"אֶהְלִי
 צ"דִיקִים. וְזֶהוּ גִרְמָז בְּאוֹתִיּוֹת רִי"ש וְיו"ד שֶׁל "מִיִּשְׂרָאֵל",
 שֶׁהוּא רְנָה וְיִשׁוּעָה, וְס' סְתוּמָה שֶׁל "מִיִּשְׂרָאֵל" מְרַמֶּזֶת עַל

הגאלה העתידה, שנרמז במ' סתומה של "לפרכה המשרה" (ישעיה טו), לומר לך, שאף על פי שאנו שמחים וששים בחגיגנו, אף על פי כן אנו מתפללים על הגאלה העתידה, שיהיה שמחה שלמה, כשישמח הקדוש ברוך הוא את ציון וירושלים.

הפיוטים יש בהם סודות נפלאים והחיוב לאמרם

ב. ואיתא בזהר פרשת אמר (דף צד עמוד א), כשישראל משבחין תחלה להקדוש ברוך הוא בתשבחות ובזמירות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואחר כך באים לביתם ומסדרים בתיהם ושלחן שלהם ואומרים, שהכל הוא לכבוד שבת ולכבוד יום טוב - אז פותחין מלאכי השרת ואומרים (תהלים קמד טו): "אשרי העם שקכה לו". על כן לא יהיה קל בעיניך באמירת פיוטים של קרוב"ץ, וחיוב על כל אדם לומר הפיוטים בשמחה ובכוננת הלב בשפה ברורה, כי בכל פיוט ופיוט יש סודות נפלאים. ולא יהיו הפיוטים דומין עליך כמשא, כי הפיוטים נתחברו על פי עצת מלאכי מעלה, שנגלו לרבי אליעזר הקלירי שסדר הפיוטים על פי א"ב ג"ד ועל פי תשר"ק, כי כן מזמרין ומשבחין למעלה, וקבלה בידי מפי זקנים ומפי חסידים: מי שמקל באמירת קרוב"ץ ואומר שאינו חיוב כל כך לאמרם - אינו מאריך ימיו, חס ושלום, כי כל היחידים שחברו הפיוטים, היו גדולי הדור ואנשי מעשה, אשר נעשה להם כמה נסים בחייהן ובמיתתן.

מעשה נורא מרבי שלמה גבירול

ג. וכדמצינו בגדול הדור אחד, הנקרא רבי שלמה גבירול זכרונו לברכה, שהיה בקי בחכמת הקבלה ובדקדוק וחבר הרבה פיוטים, ומרב חכמתו נתקנאו בו שונאי ישראל, וארב עליו ישמעאל אחד והרגו וקברו בגן שלו אצל אילן תאנה, והתאנה חנטה פניה קדם זמנה ועשתה פרות תאנים גדולים ויפים מאד, ויתמהו כל יושבי העיר.

ד. והדבר בא אל מלך ישמעאלים, וירא המלך הפרות, ויתמה. וישלח המלך אחר הישמעאלי הנזכר לעיל, ושאל אותו, איך התחכם לעשות פעלה לבשל הפרות קדם זמנם, ומרב הפחד לא יכול הישמעאל להשיב אל המלך, כי היתה הסבה מאת ה', והיה מצוה המלך ליסר אותו ביסורים קשים ומרים, עד שהכרח הישמעאלי להודות, והודה שמאותו היום שהרג את היהודי רבי שלמה גבירול, התחיל האילן לעשות פרות קדם זמנו. וצוה המלך לתלות את הישמעאלי הרוצח על אותו האילן.

לכונן את שמו של המחבר בשעת אמירת הפיוט

הפלה העולה - כי כל העדה, עדת ה', כלם קדושים וגדולי הדור תקנו הפיוטים, ולכן טוב לכונן אל הרמז שם המחבר הפיוט או המחבר את הסליחה, ויכונן שיעמד זכותו, שיעלה לרצון אמירת שבת המחבר, כי יש נחת רוח לאותו המחבר כשאומרים פיוטו או סליחה שלו בכונה,

ובפרט בשבת ויום טוב, שאז הנשמות עולין עם תפלתן של ישראל, והקדוש ברוך הוא מאזין תפלתן של ישראל, וזה הטעם של הזכרת נשמות בשבתות וימים טובים, כי הוא עת רצון לנדר בשבת ויום טוב לצדקה בעד הזכרת נשמות ולהזכירם ולהתפלל עליהם שיהיו נפשותן צרורות בצרור החיים.

המנהג להזכיר נשמות ביום טוב

ה. ומנהג יפה הוא להזכיר נשמות ולהתפלל עליהם, ובפרט שצריך להזכיר נשמות אבותיו ורבותיו בעבור שהרביצו תורה בישראל, והעמידו תלמידים הרבה, ולא יאמר: "בעבור שאני נודר צדקה בעד הזכרת נשמתם", שמא חס ושלום, יעכב בתשלומי הנדר שנדר, ואז תהפך אליו אותה הנשמה שנדר צדקה בעבורה למקטרג.

מצאתי כתוב בשם מהרי"ל ז"ל (מנהגי מהרי"ל, הגהות להלכות יום כפור), ושמעתי טעם הגון, למה מזכירין נשמות במדינות פולין באחרון של ימים טובים, דע, כי אחת מעשרה נסים שהיו במקדש, הוא שכל ישראל היו נכנסים לבית המקדש ג' פעמים בשנה: בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות, והיו עומדים צפופים ומשתחוים ורחים (אבות פרק ה משנה ה), וזהו היה נגד הטבע, והענין כך, כי כל רגל ורגל היו באים נשמות אברהם, יצחק ויעקב, לבית המקדש של מעלה עם כל נשמות הצדיקים, והמקדש

שֶׁל מִטָּה הָיָה מִסְתַּלֵּק, וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה יוֹרֵד לַמִּטָּה, וּמִקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה הוּא רוֹחֲנִי, וְלִכֵּן הָיָה יָכוֹל לְקַבֵּל כָּל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.

וְלִכֵּן עֲכָשׁוּ שֶׁחָרַב הַבַּיִת בַּעֲוֹנוֹנֵינוּ, צָרִיכִין אָנוּ לְהִזְכִּיר נִשְׁמוֹת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל רֶגֶל וְרֶגֶל, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה זְכוּתָם עוֹמֶדֶת לָנוּ וּלְזֶרְעֵנוּ עַד עוֹלָם, אָמֵן.

פֶּרֶק פ"ז

א. אֵינָא בְּסִפְר רְזִיאַל: הִרְשָׁעִים - אַף בְּפִתְחוֹ שֶׁל גִּיהֶנָם אֵינָם חוֹזְרִים, וִיכוּלִין לַחֲטֹא וּלְהַעֲנֹשׁ כְּעִנְיָן שֶׁל רוּחַ נְבוּת הַיְזְרַעְאֵלִי, לְכַךְ נוֹתְנִין צְדָקָה בְּעַד נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים, וְאִזּוּ נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים הֵם פְּרַקְלִיטִים גְּדוֹלִים, כְּשִׁמְקִים הָאָדָם אֶת הַנֶּדֶר שֶׁנֶּדֶר בְּעַד הַזְכָּרָת נִשְׁמָתָן, וְאִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה הַחַיִּים, וְכֹל זֶה הוּא אִם לֹא יֵאָחֵר וְלֹא יַעֲכַב נְדָרוֹ.

הַמִּקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרֶגֶל כְּאֵלוֹ קִבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה

וְאֵחֶר יֵצִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת טוֹב לְאָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרֶגֶל, וְהוּא כְּאֵלוֹ מִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה (מְכִילֵתָא פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ יח ב). וְעַל יְדֵי קִבְלַת פְּנִים, שִׁמְקֵבֵל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרֶגֶל, אִזּוּ בָּאָה לוֹ הָאָרְהָ שֶׁל נִיצוּץ קִדְשָׁה כְּדַמְיוֹן נִשְׁמָה יִתְרָה, וְאֵחֶר כִּךְ יִלְךְ לְבֵיתוֹ לְאָכֵל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשִׁמְחָ עִם אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְחַלֵּק מְנוּחַת יְפוּת לַעֲנִיִּים.

**ביום טוב הקדוש ברוך הוא מביט בעניים
אם יש להם די צרכם**

ב. ודע, שמצאתי כתוב בזהר פרשת בראשית (בהקדמה
דף י עמוד ב): * "רבי שמעון אמר: כל מאן דחדי במועדנא,
ולא זיהיב חולקיה להקדוש ברוך הוא - ההוא כע עין אקרי,
והשטן שונא אותו, ותכף בא השטן ומקטרג עליו וסליק
ליה מעלמא, וכמה עאקו על עאקו מסבב ליה, בגין דהנהו
מסכני הן חולקיה דהקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא
בעי למחדי למסכני, וסליק הקדוש ברוך הוא ביומין אלין
למחמי לאנזן מאנין תבירין דיליה, ואם הקדוש ברוך הוא
חמא דלית ליה למסכני למחדי, אזי בוכה הקדוש ברוך הוא
ובעי למחרב עלמא.

(*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

רבי שמעון אמר: "כל השמח במועדים, ואינו נותן לקדוש
ברוך הוא את חלקו, נקרא 'כע עין', והשטן שונא אותו, מקטרג
עליו, רוצה לסלקו מן העולם ומגלגל עליו צרות על גבי צרות;
משום שהעניים הם חלקו של הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך
הוא חפץ לשמח את המסכנים, ונדקא במועדים רוצה הוא
לשמח את העניים, שהם 'הפלים השבורים' שלו. וכשרואה
הקדוש ברוך הוא, שאין לעני במה לשמח את לבו במועדים -
הוא בוכה ורוצה להחריב את העולם.

וְכִי לֹא עַל מַדַּת הַחֶסֶד בְּרֵאתִי אֶת הָעוֹלָם

ג. *^ז וְאִזּוּ בָּאִין כָּל פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֹמְרִין: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחוּם וְחַנוּן אֶתְקַרִּיאַת, יִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמֵיךָ עַל בְּנֵיךָ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶן: וְכִי לֹא עַל חֶסֶד אֶתְבְּרִיאַת עֲלֵמָא? דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים פט ג): "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" - וְאִין אֲנִי רוֹאֶה שׁוֹם חֶסֶד שְׂנַעֲשִׂית בְּעֲלֵמָא, אָמְרוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרַת: הָא קוּשְׁטָא דְּהָאִי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי דְּאֲכִיל וְהָרִי וְכִיל לְמַעַבְד טִיבוּ עִם מִסְכְּנֵי, וְלֹא יְהִיב לוֹן מִיָּדִי, מִיָּד אֲתִי הָאִי מְקַטְרַג וְתַבְע רְשׁוֹת לְרַדְף אֲבַתְרִיָּה. וּבְכָל סְעוּדָה

(*ז) פְּרוּשׁ הַזֶּהר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

"בְּשִׁרְוֵאִים הַמְּלֵאכִים כֶּן, מִתְּכַנְסֵת כָּל פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה וְאֹמְרַת: 'רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! רַחוּם וְחַנוּן וְקַרְאֵת, יִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמֵיךָ עַל בְּנֵיךָ'!

עוֹנָה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'וְכִי לֹא עַל חֶסֶד עוֹמֵד הָעוֹלָם? וְהָרִי כְּתוּב: 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה', וְאִין אֲנִי רוֹאֶה שׁוֹם חֶסֶד, שְׂנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם'.

עוֹנִים מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרַת וְאֹמְרִים: 'אֲמַנְסֵם נְכוּן שְׂפִלוּנֵי וּפְלוּנֵי אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וְשִׁבְעִים, וְיִכְלוּ לָתֵת גַּם לְעֲנִיִּים - וְאִין הֵם נוֹתְנִים לָהֶם מְאוּמָה! מִיָּד נִצַּב וּבָא הַמְּקַטְרַג וּמִבְּקֵשׁ רְשׁוֹת לְרַדְף אַחֲרֵי אוֹתוֹ פְּלוּנִי. וּבְכָל סְעוּדָה בְּהַ שְׂמַת הָאָדָם, בָּא הַמְּקַטְרַג לְרֵאוֹת; וְהָיָה אִם הַקְּדִים אוֹתוֹ אָדָם לָתֵת לְעֲנִי אוֹ שְׂאֵרַח עָנִי עַל שְׁלַחְנוּ - אֲזִי מִסְתַּלֵּק הַמְּקַטְרַג מִן הַבֵּית; וְאִם לֹאוּ - נִכְנָס הַמְּקַטְרַג לְבֵית וְרוֹאֶה כִּיצַד שְׂמַחִים בְּעֲלֵי הַבֵּית, וְאִינֵם נוֹתְנִים דְּבַר לְעֲנִיִּים - מִיָּד הוּא עוֹלָה לְמַעְלָה לְקַטְרַג עֲלֵיהֶם".

דְּחָדִי בַר נֶשׁ, הָאֵי מְקַטְרֵג אֶתָּא וַחֲמוּי: אֵי הָאֵי בַר נֶשׁ אַקְדִּים
טִיבוּ לְמַסְכְּנֵי אוּ יֵשׁ מַסְכְּנֵי בְּבֵיתָא, אַזּוּ הָאֵי מְקַטְרֵג אֶתְפָּרֵשׁ
מֵהָאֵי בֵּיתָא וְלֹא עָאֵל תַּמָּן, וְאֵי לֹא - עָאֵל תַּמָּן, וַחֲמוּי
עַרְבוּבָא דְּחִדְוֹן בְּלֹא מַסְכְּנֵי, אַזִּי סְלִיק לְעָלָא וּמְקַטְרֵג עָלָיו.
הֲרֵי לָךְ הִתְעוֹרְרוּת גְּדוּלָה בְּזֵה.

**אין להקדוש ברוך הוא נחת רוח,
מסעודה שאינה שמחה של מצוה.**

ד. וְעַל פִּי הָרַב מִתְהַוִּים רִיבוּת וּקְטָטוֹת בְּסַעוּדוֹת, אַף
שֶׁהֵן סַעוּדוֹת שֶׁל מִצְוָה, בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם דְּבָרֵי תוֹרָה
וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם עֲנִיִּים, כִּי מֵה יֵשׁ נַחַת רוּחַ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּמַסְבּוֹת שֶׁל אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וְאֵין בְּתוֹכָם שְׂמֵחָה שֶׁל
מִצְוָה! וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה כְּשֶׁהַשְּׂמֵחָה הִיא מְעַרְבֶּבֶת
בְּהִרְהוּרִים רָעִים, כְּגוֹן שְׁבַמְסָבָה אַחַת יוֹשְׁבִים אֲנָשִׁים
וְנָשִׁים, בַּחֲוָרִים וּבַתּוֹלוֹת, בְּחֶדֶר אֶחָד, וְעַל יְדֵי כֵן בָּאִים
מְכַשׂוּלִים גְּדוּלִים, וּבְמַחֲלוֹת רוֹקְדִים אֲנָשִׁים עִם נָשִׁים
בְּיַחַד, וְאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהַשְּׂטָן עִם הַרְבֵּה מְזִיקִים רוֹקְדִים
לְפָנֵיהֶם, וְלִשְׂמֵחָה כְּזוֹ מֵה זֶה עוֹשֶׂה! וְעוֹוֹן זֶה הוּא מְצוּי,
בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, בְּרַב מְדִינוֹת פּוֹלִין וְלִיטָא.

על כן כל איש הירא את דבר ה', יראה לישוב אנשים
בפני עצמם, כדי להתרחק מהעברה וכדי שלא יערבב השטן
את השמחה של מצוה, וכתוב (משלי יד י): "בְּשִׂמְחַתְנוּ אַל
יִתְעַרְב זָר". (וּפְרוּשׁ כִּי "זָר" הוּא הַשְּׂטָן, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת לַד יד): "לֹא

תשתחוה לאל זר" שהוא שטן). ויראה מכל סעודת מצוה לתן חלק לעניים (כמו שכתבתי לעיל באריכות בפרק י', ע"ג שם).

לאחר פטירת האדם כל תענוגי עולם הזה היו כלא היו
ה. ויחשב כל אדם בלבו, הלא סוף אדם למות, ובעת
פרדת הנשמה מהגוף, אשר הגוף צמוק ויבש וצפד עורו על
בשרו ועצמו עששו, ותולעים שולטים בהגוף, אז יחשב,
איה התענוגים והעדונים שהתעדין בשרו מהם, היו כלא היו,
ולא נשאר שום לחלוחית של רב אכילה ושתייה, ויבש הוא
כעץ, והעוון מרב אכילה ושתייה שאינו של מצוה - נשאר
חקוק, ונרשם בגוף ועצמות מה שקלקל על ידי שרירות לבו
ונפשו אחר תאונת לבו, ומרב האכילה מחשבתו אינה זכה
וצלולה, ואינו יכול לברך את ברכת המזון בכונה, וזהו
הפסד גדול, כשהוא מברך ברכת המזון בלא כונה. ובוא
וראה מה שכתוב בזהר (ניקהל דף ריח עמוד ב): *^ח כל מאן
דמברך ברכת המזון כדקא יאות, בחדנה, ברעותא דלבא -
כד סליק להווא עלמא, אתר אתתקנא ליה בגו רזין עלאין
בהיכלין קדישין.

(* פרוש הזהר בלשון-קדש :

כל מי שמברך ברכת המזון כראוי, בשמחה, ובכונת הלב -
לאחר פטירתו נתתקן לו מקום בסודות עולם העליון בהיכלות
הקדושים.

תִּכְּף לְנִטְיִילַת יָדַיִם - בְּרֻכָּה, וַיִּבְרַךְ בְּרֻכַּת הַמְּזוֹן תִּכְּף אַחַר מַיִם אַחֲרוֹנִים

ו. וְעוֹד כִּי מִבְּאֵר בְּכֶמֶה דּוֹכְתִּין [פְּרוּשׁ: בְּכֶמֶה מְקוּמוֹת] בְּזוֹהַר, כִּי הַסְטָרָא אַחֲרָא קָאִים עַל שְׁלִחְנָא דְּבַר נָשׁ [פְּרוּשׁ: עוֹמֵד עַל שְׁלִחְנֵנוּ שֶׁל אָדָם], וְצָרִיךְ לְתַן לוֹ חֵלְקוֹ בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, עַל כֵּן צָרִיךְ לְזַהַר מְאֹד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֵׁם הַסְטָרָא אַחֲרָא כְּשִׁמְתַחֲלִין לְבַרְךְ בְּרֻכַּת הַמְּזוֹן, וּכְשִׁאוּמְרִים: "הֵב לָן וַיִּבְרַךְ" - אָזִיל [פְּרוּשׁ: הוֹלֵךְ] הַסְטָרָא אַחֲרָא. וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבְרֻכָּה (בְּרֻכּוֹת מֵב עֲמוּד א): תִּכְּף לְנִטְיִילַת יָדַיִם - בְּרֻכָּה, דְּקָאִי אִזְהָרָה זוֹ, שְׂאִין צָרִיכִין לְהַפְסִיק בֵּין נִטְיִילַת יָדַיִם מַיִם רֵאשׁוֹנִים לְבְרֻכַּת הַמְּזוֹן, וְכֵן אֵין מְפַסְיָקִין בֵּין נִטְיִילַת מַיִם אַחֲרוֹנִים לְבְרֻכַּת הַמְּזוֹן, וְאֶפְלוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה הִזְהִיר הָאֲר"י ז"ל (שַׁעַר הַמְּצוּוֹת פְּרֻשֶׁת עֵקֶב דָּף מוה), שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּין מַיִם אַחֲרוֹנִים לְבְרֻכַּת הַמְּזוֹן. וּפְעַם אַחַת הָיָה בָּא חֲכָם אֶחָד - אִישׁ קָדוֹשׁ מִתְלַמְּדֵי רַבֵּי מִשֶּׁה קוֹרְדוּוֹיֵרוּ - אֶצֶל הַקָּדוֹשׁ הָאֲר"י ז"ל, וְהָאֲר"י ז"ל קָבַל אוֹתוֹ בְּסִבְר פָּנִים יְפוֹת.

ז. וּבְשַׁעַת הַסְּעוּדָה הַשְּׂגִיחַ הָאֲר"י ז"ל עָלָיו, שְׂאִינוּ אוֹכֵל כְּדָרֶךְ הַבְּרִיאִים, וְרָאָה בּוֹ, שֶׁהָיָה לוֹ כְּאֵב בְּאֶחָד מֵאֲבָרָיו, וְשָׂאל הָרַב הָאֲר"י ז"ל לְאוֹתוֹ הָאוֹרַח, לָמָּה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְהָשִׁיב לוֹ הָאוֹרַח, כִּי זֶה יָמִים רַבִּים אֲשֶׁר הִפְתַּף שְׁלוֹ כּוֹאֵב לוֹ בְּיוֹתֵר, וְאָז הִסְתַּפֵּל בּוֹ הָאֲר"י ז"ל וְאָמַר לוֹ: בְּוַדַּאי אַתָּה הֵייתָ מְפַסְיָק בֵּין מַיִם אַחֲרוֹנִים לְבְרֻכַּת הַמְּזוֹן, אָמַר לוֹ:

כן הוא, שרגיל היה ללמד פרק משניות בין הנטילה לברכת המזון, והגי סבירא ליה [פרוש: והוא היה סובר], דדברי תורה צריך סעודה הוא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פרק ג משנה ג): "כל שלחן שאין אומרים עליו דברי תורה - כאלו אכלו מזבחי מתים".

"תכף" אותיות "פתח"

אמר ליה האר"י ז"ל: לכן בא אליך הכאב דוקא בפתח, שעברת על דברי חכמים שאמרו: תכף לנטילת ידיים - ברכה, ו"תכף" הוא אותיות "פתח". ונתן האר"י ז"ל עצה להחסיד, שיקבל עליו שלא להפסיק בנטילה - אזי ירפא מהחלי. עד כאן.

המברך ברפת המזון ואומר שירת הים בכונה, יזכה לראות פני מלך המשיח

ת. הרי לך, שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם כל אחד ואחד, וכל מעשיו הוא בחשבון, במדה ובמשקל, והוא הדבר שזכרנו: כל מי שלא ברך ברפת המזון בכונה, הרי דר סטרא אחרא על שלחנו, וכל מי שמברך בכונה, יזכה לשמע ברפת המזון לעתיד לבוא מפי דוד המלך עליו השלום, כשיעשה הקדוש ברוך הוא אריסטון [פרוש: סעודה] לצדיקים לעתיד לבוא (עין פסחים קיט עמוד ב), כי אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר שום ברירה, אפלו שכר שיחה נאה (מסכת נזיר דף

כג עמוד ב), וכן מצינו בזהר פְּרִשְׁת תְּרוּמָה (דף קלב עמוד א): *ט
 כל מי שאומר שירת הים בכוננה, זוכה לראות פני מלך
 המשיח מעטר בהאי כתרא דאתעטר הקדוש ברוך הוא
 בשעה שעברו ישראל את הים וזכו לשבחא ההיא שירה
 תמן.

ט. * ויהא רענא קמיה קדשא בריך הוא, דבגין שירתא
 קדישא דאמרי ישראל בהני שני ימים סיומא דפסח, נזכה
 לראות פני מלכנו מעטר בכתרא האמור לעיל, ונזכה לשורר
 ההוא שירתא בעדת צדיקים במהרה בימינו אמן, מורי ורבי
 מורנו הרב רבי יוסף זכרוננו לברכה (יסוד יוסף פרק פ"ז).

(*ט) פרוש הזהר בלשון-קדש:

כל מי שאומר שירת הים בכוננה, זוכה לראות פני מלך
 המשיח מעטר באותו הכתר שנתעטר הקדוש ברוך הוא בשעה
 שעברו ישראל את הים וזכו לשבח את השירה הזאת שם.

(*י) פרוש בלשון-קדש:

ויהי רצון לפני הקדוש ברוך הוא, שבזכות השירה
 הקדושה שאמרו ישראל באלו שני הימים בסיום של חג הפסח,
 נזכה לראות פני מלכנו מעטר בכתר האמור לעיל, ונזכה לשורר
 את השירה ההיא בעדת צדיקים במהרה בימינו, אמן.

פֶּרֶק פ"ח

א. "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם" (שמות יב ב) - "לָכֶם" הוא אוֹתוֹת "מֶלֶךְ", לְרִמּוֹז שֶׁהַחֲדָשׁ נִסָּן הוּא מֶלֶךְ וְרֹאשׁ לְכָל הַחֲדָשִׁים. וַיֵּשׁ לַתָּן טַעַם, כִּי י"ב צְרוּפֵי הַנֶּזֶה הֵן, וְעַל כֵּן חֲדָשׁ מֵאִיר נִיצוֹץ צְרוּף הַנֶּזֶה, וְעַל חֲדָשׁ נִסָּן מֵאִיר שֵׁם הַנֶּזֶה כִּפְשׁוּטוֹ וְכִכְתָּבוֹ: יְהו"ה. וְכִשְׁמַתְחִלָּף לְצְרוּפָיו, הוּא מוֹרָה עַל קִצָּת מְנִיעַת רַחֲמִים גְּמוּרִים, מֵה שְׂאִין בֵּן שֵׁם יְהו"ה בְּיִשְׂרָאֵל וְכִסְדָּר, אֲזוּ הוּא מוֹרָה עַל רַחֲמִים גְּמוּרִים. וּבְשִׁבִיל כֵּן הַנְּשִׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתְּפַלְּלוֹת בְּחֲדָשׁ נִסָּן עַל הַחַיִּים, כְּדִי שֶׁשֵׁם הַנֶּזֶה יִהְיֶה מֵאִיר עַל יִשְׂרָאֵל בְּהַשְׁקָפָה שֶׁל רַחֲמִים.

בְּחֲדָשׁ תִּשְׂרִי מִתְּפַלְּלִים עֲבוּר הַנְּשִׁמוֹת, הוֹלְכִים לְקַבְּרִים וְנוֹתְנִים צְדָקָה עֲבוּרָם וְעֲבוּר הַחַיִּים.

ב. וְכֵן בְּחֲדָשׁ תִּשְׂרִי מִתְּפַלְּלִים הַמֵּתִים עַל הַחַיִּים, אֶף עַל פִּי שְׂאֵז מֵאִיר שֵׁם אֶחָד מִי"ב צְרוּפִים עַל חֲדָשׁ תִּשְׂרִי, שְׂאִינוּ מְעוֹרָר רַחֲמִים גְּמוּרִים, מְכַל מְקוֹם עַל יְדֵי קוֹל הַשׁוֹפָר מְעוֹרָר רַחֲמִים, וּבִמְה שְׂאֵנוּ מְבָרְכִים וְאוֹמְרִים (מוֹסָף לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה): "בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים". וּבְאִשְׁר כִּי מֵדָה בְּמֵדָה לֹא בְטֵלָה לְעוֹלָם - מִטָּל עָלֵינוּ לְעִשׂוֹת חֲטִיבָה מוֹל חֲטִיבָה לְהַתְּפַלֵּל גַּם כֵּן עַל הַנְּשִׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, כְּמוֹ כֵּן הַנְּשִׁמוֹת מִתְּפַלְּלוֹת עָלֵינוּ. וְהֵנָּה בְּחֲדָשׁ תִּשְׂרִי חַיִּים זֶה מִטָּל עָלֵינוּ, שְׂאֵנוּ הוֹלְכִים בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעֶרֶב יוֹם הַכְּפוּרִים עַל הַקַּבְּרִים לְהַתְּפַלֵּל וְנוֹתְנִין

צדקה עבור החיים ועבור שוכני עפר. אכן בחדש ניסן, בעבור היות שם יהו"ה מאיר בחדש ניסן ברחמים גמורים, על פן אסור בניסן להתענות, אבל אין המנהג בניסן לילך על בית החיים להתפלל על הקברים ולומר תחנונים כמו בשאר ימים, כדי שיהיה החדש ניסן כלו קדש.

בי"ב ימים ראשונים של חדש ניסן, אומרים בכל יום פרשת נשיא אחד מי"ב נשיאים של חנפת המזבח.

ג. ובזה נעשים חטיבה מול חטיבה לנשמות הקדושים הנזכרים, על פן נכון מאד לקיים דברי פה קדוש, מורנו הרב רבי ישעיהו סג"ל, בעל ספר "שני לוחות הברית" (חלק ב ריש מסכת פסחים) לקרות מיום ראש חדש ניסן דבר יום ביומו נשיא אחד מי"ב נשיאים של חנפת המזבח, הכתובה בפרשת נשא, ואחר שיקרא בכל יום נשיא של אותו היום יאמר תפלה קצרה: "יהי רצון מלפניך, ה' אל הינו ואלהי אבותינו, שתאיר היום בחסדך הגדול על נשמתין קדישין, דמתחדשין כצפרים ומצפצפין בשבחין ומצלאין על עמא קדישא ישראל, רבונו של עולם, תכניס ותעיל הנך צפרים קדישין, לאתר קדישא, דאתמר עליהו: עין לא ראתה אל הים זולתך, יהי רצון מלפניך, ה' אל ה' ואלהי אבותי, שבאם אני עבדך משבט (פלוני) שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום, אזי יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדשת זה

השֶׁבֶט, וְאֵהִיָּה מְלַבֵּשׁ בְּקִדְשָׁתָהּ זֶה הַשֶּׁבֶט לְהַבִּין
וְלְהַשְׁכִּיל בְּתוֹרָתְךָ וּבִירְאָתְךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ כָּל יְמֵי
חַיֵּי, אֲנִי וְזַרְעִי וְזַרְעֵי זַרְעֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וְכֵן יֹאמֶר
דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהוּא מְנַהֵג כְּשֶׁר וְיִשָּׁר, וְנִכּוֹן הוּא.

יְתֵן צְדָקָה קֶדֶם קְרִיאַת הַנְּשִׂיא

וּבַהֲיוֹת פִּי הַצְּדָקָה הִיא תְּבַלִּין לְכָל הַתְּפִלוֹת, כְּמוֹ
שֶׁהַתְּבַלִּין הוּא טוֹב לְכָל מְאָכֵל לְהַמְתִּיק אֶת הַמְּאָכֵל, כִּן
הַצְּדָקָה הוּא טוֹב קֶדֶם הַתְּפִלָּה שְׂאָדָם מִתְּפַלֵּל עַל נְשָׁמוֹת
קְדוֹשׁוֹת כְּאָמֹר. וּבְלִבְדֹ שִׁיתֵן אָדָם הַצְּדָקָה עֲבוּר הַנְּשָׁמוֹת,
עַל כֵּן קֶדֶם שִׁיתְחִיל לְקִרְוֹת פְּרִשַׁת הַנְּשִׂיא שְׁבָכֵל יוֹם נְיוֹם מִן
רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן וְאֵילָךְ עַד יוֹם י"ב בְּנִיסָן - יְתֵן אוֹ יִדַּר אֵיזָה
דָּבָר כְּפִי הַשְּׁגַת יָדוֹ לְצְדָקָה, וּבְצְדָקָה זֶה הוּא מְזַכֵּה כָּל אוֹתוֹ
הַשֶּׁבֶט.

וְעוֹד יֵשׁ לְתֵן טַעַם לְשִׁבַח עַל מַה שֶּׁכְּתַבְתִּי, שֶׁמִּתְּפַלֵּלִין
הַנְּשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּחֹדֶשׁ נִיסָן דּוֹקָא עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם, כִּי
יְדוּעַ מַה שְּׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (בְּרִכּוֹת ל"ג עַמּוּד א,
פְּסָחִים קי"ב עַמּוּד ב): מִרְחִיקִין מִן שׁוֹר שְׁחוֹר בְּחֹדֶשׁ נִיסָן,
מִטַּעַם שֶׁהַשֶּׁטֶן מְרַקֵּד בֵּין קַרְנָיו, וְהַעֲנִין הוּא פֶּתַח הַרֵב
הָאֶרֶץ ז"ל (שַׁעַר הַגְּלוּלִים הַקְּדָמָה כ"ב דף כ"ב, סֵפֶר הַמִּלְּקוּטִים פְּרִשַׁת
בְּחֻקֵּי): "כִּי בִימֵי נִיסָן מִתְחִילִין הַדְּשָׁאִים לְהַצְמִיחַ וּלְפָרֵחַ
בְּאֶרֶץ, שִׁיּוּכֵל הַשׁוֹר לְאָכֵל מִמֶּנּוּ".

על ידי אכילת בשר או עשבים בכשרות, מתקנים
הנשמה שמגלגלת בהם.

וכהיום, בעוונותינו הרבים, רב העולם נכשלים
בחטאים ובפשעים: קצתם נכשלין בדברם דברי לשון הרע
וליצנות, וקצתם - במחשבות רעות, וקצתם חוטאים בגופן.
והנה יש ג' מיני עוונות: עוון, פשע, חטאה. ובכל יום,
חדשים לבקרים, מתחדשים לחובה, והעוונות מכריעין
הזכיות, ובעבור כן הנשמות היוצאים מן בני אדם במוותם,
נרחים הן מחוץ לפרגודא קדישא [פרוש: לפרוכת הקדש המכדלת
בין מקום השכינה ויורדים מטה וסגורים בקרקע העולם,
וכאשר הדשאים והעשבים מתחילין לצאת מן הארץ, אז
נשמות הרשעים מתדבקין בהעשבים כדי שיאכלום בעלי
חיים, ואחר כך כשיאכל האדם את הבשר או את העשבים,
אם הוא בשר, על ידו הוא מתקן אותה הנשמה שהיא
מגלגלת בעשב או בבשר ומקרבין את הנשמה לקדשה על
ידי ברכה, ואז הנשמות הנדחין יוצאין מאפלה לאור גדול.

והנה טבע השור, שהוא אוכל דשאים הרבה, ואז
מתכנשין בקרבו אלו הנשמות הדחויין, ובזמן היותם
מסגרים בארץ נתוסף בשור ענות וגבורה של הסטרא
אחרא, ואז הוא מועד להזיק, ובפרט שור שחור, פינן
שהשחרות מורה בלאו הכי על ההזק.

וּלְכֵן נִכּוֹן הוּא לְהִתְפַּלֵּל עַל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדְחוֹת, וּבִפְרָט עַל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁמִּתְדַבְּקִין בְּעֲשָׂבִים, שְׂאִין עוֹלִין מִהֶרָה לְמָקוֹם הָרְאוּי לְמִצָּא לָהֶם מְנוּחָה נְכוֹנָה.

וּלְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל חֵדֶשׁ נִיסָן בְּאָמְרוֹ (שְׁמִרַת בְּרַפְת יוֹצֵר): "הַמַּאִיר לְאָרֶץ וּלְדָרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים", יִהְיֶה, שְׂאִיר עָלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמִים לְהַעֲלוֹתָם עִם הַנְּשָׁמוֹת הַנִּדְחִים, הַנְּרַמְזִים בְּתַבַּת "אוֹר", כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הָאֲר"י ו"ל (לְקוּטֵי תוֹרָה בְּרֵאשִׁית דף ו, סֵפֶר הַלְקוּטִים בְּרֵאשִׁית דף א) בַּפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית א ג): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר".

וְהֵנָּה לֹא בְּחִנָּם הַשָּׁטָן מְרַקֵּד בֵּין קַרְנָיו שֶׁל הַשּׁוֹר, כִּי עֶקֶר גְּאֻנַּת הַשּׁוֹר הוּא בְּקַרְנָיו, כְּמוֹ הַתְּרַנְגּוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּאֻנָּה בְּכַרְבְּלָתוֹ, וּלְכֵן מִצָּא הַשָּׁטָן שָׁם מָקוֹם לְחִנְיָתוֹ, מָקוֹם הַגְּאֻנָּה. וְזֶהוּ תוֹכַחַת מְגֵלָה עַל כָּל בְּעָלֵי גְאֻנָּה, הַמִּתְגַּאֲמִים בְּשִׁבִיל עֲשָׂרָם אוֹ בְּשִׁבִיל חֲכָמָתָם אוֹ בְּשִׁבִיל יְחוּסָם אוֹ בְּשִׁבִיל לְמוּדָם, יְהִיהַ מַה שִׁיְהִיהַ, אִף אִם הֵם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, מְכַל מָקוֹם אִם יֵשׁ בָּהֶם מִדַּת הַגְּאֻנָּה, אֲזִי הֵם מְרַכְּבָה לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְזֶהוּ הָאוֹת מַה שֶׁנִּזְכָּר, שֶׁהַשָּׁטָן מְרַקֵּד בֵּין קַרְנָיו שֶׁל שּׁוֹר שְׁחוֹר, שֶׁשָּׁם מָקוֹם הַגְּאֻנָּה.

וּלְפִי זֶה נִרְאָה לִי שֶׁמִּפְּנֵי כֵן אֵיתָא בַּפְּרָק שִׁירָה (פְּרָק חֲמִישִׁי), שֶׁהַשּׁוֹר אוֹמֵר שִׁירָה בְּכָל יוֹם (שְׁמוֹת טו א): "אֲשִׁירָה לָהּ כִּי גָאָה גָאָה" וְגו', רוֹצֵה לֹדֵם, שֶׁהוּא מוֹדָה וּמְשַׁבַּח

לה, כי לו נאה הגאונה והגדלה, ולא - לבני אדם, וכמו שאמר הכתוב (תהלים צג א): "ה' מלך גאות לבש".

ד. ובהיות שכל החדש ניסן הוא ימי רצון, על כן מקדימין הנשמות הקדושות להתפלל בעדנו, כמו שאמר הכתוב (שם טו ג): "לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם", ותמיד הנשמות מצטערים בצרות בני אדם, וכשאיזה גזרה נגזרה, חס ושלום, אזי הן מקדימין לתפלה, אך שאין להם רשות לגלות ולהגיד בפרוש לבני אדם, רק לפעמים באים בחלום ולהגיד ברמז וכיוצא בו.

מעשה מרבנו יחיאל אבי הרא"ש ז"ל

וכמו שמצינו (שלשלת הספלה עמוד קלט) ברבנו יחיאל, אביו של רבינו אשר ז"ל, שהיה לו חבר בעירו, והיה גם כן חסיד גדול, והיו אוהבים מאד זה לזה, והיו זקנים ואנשי מעשה מפלגים בתורה ובחסידות, ונשבעו יחד, שהראשון שביניהם שימות תחלה, יבוא בחלום לחברו להגיד לו דרכי מיתה והלוך הנשמה.

ה. ויהי היום, נפטר חברו של רבינו יחיאל, ובהיותם בבית החיים, קדם הקבורה, עמד רבינו יחיאל ואמר אל הקהל: שמעו רבותי, כי כך וכך נשבענו יחד אני וחברי המטל עכשו לפני מת, ולכן אני מזכיר לו בפניכם שיקים את שבועתו, ואז ראו כל האנשים שארוננו של המת היה מזדעזע מעט, ויפתחו את ארוננו, כי סבורין היו שהחיה

המת הנזכר לעיל, ואז ראו רק עפעפיו מתנודדים. ואמרו כלם פה אחד, שזה הוא סימן בקריצת עיניו שאין יכול להגיד לו מאומה, ואף על פי כן לאחר ל' יום בא החסיד המת ונראה לו בחלום להרב רבינו יחיאל, ובקש ממנו שימחל לו על שבועתו, כי אין לו רשות להגיד מאומה, עד כאן המעשה.

בחדש ניסן צריכין להתעורר כמו בחדש תשרי ולהשמר מפל מדות רעות

ו. הפלל העולה, פי בחדש ניסן צריכין אנו להתעורר כמו בחדש תשרי, ועל כן כתיב (שמות יב כא): "משכו וקחו לכם צאן וגו', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא פרשת בא יא עד): משכו ידיכם מעבודה זרה ומשאר מדות הרעות שהן דומין לעבודה זרה, ואלו הן: מדת הגאווה וגסות רוח, והמעלים עיניו מן הצדקה, ולשון שקר - העברות האלו הן נחשבים כאלו עובד עבודה זרה.

על כן כל אחד ואחד יודע מרת נפשו ומדותיו הרעות, צריך להסיר המכשול מעליו קדם ביאת חג הפסח, וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ראש השנה טז עמוד ב), שצריך כל אדם לטהר עצמו ברגל בטהרת הגוף ובטהרת הנשמה, ובזכות זה נזפה כלנו לטהרה ולביאת משיחנו ואלהיו הנביא אמן, מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל (ניסוד יוסף פרק פי"ג).

• עֵקֶב •

פֶּרֶק פ"ט

א. "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת" (שמות יב, יז). ראוי להתבונן, למה אִמְרָה הַתּוֹרָה בְּמִצְוָה זוֹ לְשׁוֹן שְׁמִירָה, כִּי לְשׁוֹן שְׁמִירָה נוֹפֵל עַל עֲנֵן הַצְּרִיךְ שְׁמִירָה מִפְּנֵי לְסֻטִים אוֹ גְּנָבִים.

אִמְנֵם דַּע, כִּי בְּהוֹצֵיא ה' אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּנִסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאִים וְהִפִּיל תַּחֲלָה הַשָּׁר שֶׁל מִצְרַיִם עִם שְׂאֵר שְׂרֵי הָאֲמוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יוּכְלוּ הַשְּׂרֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם לְקַטְרֵג, וְעַדִּין יָד שְׂרֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדִים עָלֵינוּ בְּקַטְרוֹנֵיהֶם, וְחוֹרְקִין הָאֲמוֹת שְׁנִיָּהֶם עָלֵינוּ, אֲבָל בְּהִגִּיעַ הַחֵג הַקָּדוֹשׁ, הוּא חֵג הַפֶּסַח, מִתְּנוֹצְצִים וּמִתְעוֹרְרִים עָלֵינוּ לְקַטְרֵג וּמִבְּקָשִׁים לְגֵרִם רָעָה עַל עַמָּא קַדִּישָׁא [פְּרוּשׁ: עִם קְדוּשָׁא].

אֲכִילַת מִצָּה מְכַנֵּיעָה אֶת הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהַמְקַטְרָגִים

ב. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָנָה לָנוּ בְּאַזְהַרַת אֲכִילַת מִצָּה, וְהַמִּצְוָה הַזֵּאת מְכַרַּעַת הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהַמְקַטְרָגִים שְׁלֹא יוּכְלוּ לְקַטְרֵג עָלֵינוּ, דְּמִיּוֹן מְזוּזָה שְׁבִפִּית וְשֵׁם שְׁדֵי" כְּתוּב עָלָיו מִבְּחוּץ, וְהוֹאִיל וְהַדְּבָר כֵּן, צְרִיכָה עֹסָה שֶׁל הַמִּצְוֹת שְׁמִירָה גְּדוֹלָה מִפְּנֵי סְטֵרָא אַחְרָא, שְׁלֹא יִהְיֶה לְהַחִיצוֹנִים שׁוֹם דְּבִקּוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה "חֻמֶּץ" - מְרַמֵּז עַל סְטֵרָא אַחְרָא, וְהִיכָא דְּכַתִּיב

"מחמצת" - מרמז על נוקבא בישא [פרוש: נקבה רעה] של סטרא אחרא, דהיא ליליית הרשעה וסמאל.

ולכן צריכין אנו לשמור את המצות משום חמוץ, ונופל על זה לשון שמירה: "ושמרתם את המצות", כמו שהכרח אדם לשמור עצמו מפני הגזלנים וחמסנים, הבאים אליו להרגו ולקחת את נפשו וכל אשר לו, כי היא קלפה תקיפא [פרוש: קלפה חזקה], זה הוא סוד חמץ ומחמצת, ועל האי קלפה נאמר (תפלת ראש השנה): "וכל הרשעה כלה כעשן תכלה" וכו'. וחלילה להיות להם דבקות בקדשה העליונה אפלו כמלא נימא, כמו שאמר הכתוב (דברים יג יח): "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם", ולכן אסור חמץ הוא במשהו.

ג. ונכון ללמד את ישראל בהיותן מגעילין ומלבנין את הפלים מפני החמץ, שיכונו, שכמו כן יבער הקדוש ברוך הוא היצר הרע והרשעה, שהיא הליליית, מן הארץ, ובטוחים אנו בהקדוש ברוך הוא להעביר גלולים מהארץ.

כמו שמגרדים השלחנות והפתלים מחשש חמוץ, כן יגרד הקדוש ברוך הוא את הנגעים הבאים מסטרא אחרא, ונזכה לגאלה שלמה.

ומנהגן של ישראל תורה היא, לגרר שלחנות וספסלים וכתלים מפני חשש חמוץ, וזה? תברך - עיניו פקוחות על כל מעשה בני ישראל, עדת סגלתו, קדושים בני קדושים, אשר

כל טרחתם הוא לבעור חמץ כל ימי חדש ניסן, וכמו כן יגרר הקדוש ברוך הוא את כל הנגעים הבאים מסטרא אחרא ומקטרוגם, ומכח זה אנו סובלים גלות המר הזה, ובהיות כי כל עניני טרח של חג המצות הקדוש הוא באהבה ובשמחה, ולכן צריכין ישראל לשמר עצמן מלב רגז, ומכל שפן שלא יהיה ריב ומצה ומחלקת ביניהם.

יִדְקֹדֵק שְׁהַמְעוֹת שְׁקוּנָה בָּהֶם צָרִיכֵי הַחֵג, לֹא יִהְיֶה בָּהֶם חֲשֵׁשׁ גָּזֵל אוֹ אִסוּר אַחֵר.

ד. וכל מה שיקנה לצורך ביתו, יאמר בפיו, שאני קונה זאת לצורך החג הקדוש הזה, ומכל שפן שצריך האדם להזהר שלא יהיה במעותיו מה שיקנה לצורך החג הקדוש שום גזל או פרוטה משאר אסורים, כי אם לאו נותן כח לסטרא אחרא, שיהיה להם חלק בקדשה, וקימא לן (פסחים ל עמוד א) דחמץ אוסר במשהו.

ובהגיע העת לילך אל המים לשאב מים של מצה או מים של מצוה - אף שהוא רב ופרנס ונגיד בישראל, לא יקפיד על כבודו מלמנע לילך בעצמו לשאב מי מצה, ומכל שפן מים של מצוה. וכל אחד מישראל יזדרז בשמחה של מצוה, שיזכהו הקדוש ברוך הוא בחיים לשאיבת מים של מצה ומצוה לשנה הבאה ולשאב מים בששון ממעיני הישועה, כשנזכה לראות בעינינו מים חיים מבארה של מרים הנביאה, ויבחר כלים נקיים, שלא יהא בהם שום

לכלוך, לשאב בהם מי מצוה, ויקח שני פלים לב' לילות
לכל לילה פלי מיוחד, כמו שנהג החסיד מהרי"ל ז"ל (מנהגי
מהרי"ל פסח הלכות מים דמצות).

וגם ראיתי נוהגין להרבה גדולי ישראל, כשהיו שואבים
מים היו לוקחים פלי קטן, והיו סופרים בכל פעם שישפך
המים: א' ב' ג' ד' ה' ו' - עד שהיו סופרים כל כ"ב אותיות
שבתורה, כדי להמשיך קדשת אותיות של התורה אל תוך
המים. וכן יעשה לתוך פלי שני של מי מצוה השיך לליל
השני.

להעמיד מים שלנו במקום נקי שאין שם לכלוך

ואם הוא איש זקן או שיש לו איזה חלי ואינו יכול לילך
בעצמו לשאב מים, אזי ימתין וישמר על פתח ביתו,
וכשרואה שנושאים מים של מי מצות - ירוץ לקראתם
ויקחם וישאם לביתו.

וכן נהגו הרבה גאונים, כשהיו רואים שמביאים לביתם
מים של מצוה, היו רצים לקראת המים הקדושים והיו
נושאים על פתפיהם והכניסו לביתם, והיו נזהרין להעמיד
המים במקום נקי, שאין שם לכלוך וסרחון, וטוב מאד שלא
תגע במים אשה נדה, ויהיו המים מכסים במטפחת נקיה,
בלתי שום לכלוך כי הגלוי הוא אסור מצד הנח"ש והסטרך
אחרא.

שלא לדבר אז עם בני אדם אלא בלשון הקדש

ה. וכשהוא הולך לשאב מים למצוה, וכן בחזרתו עם המים שאובים, לא ידבר עם שום אדם כי אם בלשון הקדש, כי עבודת הקדש עליו בפתח ישאו. וקדם שישאב מים, ירחץ ידיו תחלה, ואחר כך יברך על בדיקת חמץ.

וקבלה היא בידי מן רבותי, שהיו מצוים להניח חמץ בעשרה מקומות, נגד עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים, וכןגד עשרה דינים שהקדוש ברוך הוא יהיה עתיד לבער ולנער ולכרו"ת ולהפ"ם, להרו"ס ולעקו"ר ולנתו"ץ ולנתו"ש ולכלו"ת ולקעק"ע ביצתם של מצרי ישראל.

ארץ ישראל מקדשת בעשר קדשות

ו. וכןגד זה הקדוש ברוך הוא הוא מקדש את ארץ ישראל בעשר קדשות, כדאיתא בפרק קמא דמסכת פלים (משנה ו), וצריך שיבדק בעיון רב, ולא בדרך עראי, וכמו שחופש וגורר חמץ מחורים וסדקים על ידי אור הנר של שעוה שבדוד, כן הקדוש ברוך הוא יבער כל זהמת סטרא אחרא, אשר עתיד הסטרא אחרא להטמן ולהחבא מפני אור השכינה, אשר יופיע הקדוש ברוך הוא לחפש ירושלים בגרות, ואז יתבטל ויתבער היצר הרע וכל הסטרא אחרא מן העולם, ויטהר כל הארץ בעשר קדשות העליונות במהרה

בְּיָמֵינוּ, אָמֵן. מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יוֹסֵף זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָה
(יוֹסֵף יוֹסֵף פָּרָק פ"ד).

פָּרָק צ'

א. בְּעֶרְב פֶּסַח, שֶׁהוּא י"ד בְּנִיסָן, יִשְׁכְּבִים בְּהַשְׁכָּמָה, כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשָׁל, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּאֲכִילַת חֶמֶץ אַחַר ד' שָׁעוֹת
שֶׁל הַיּוֹם, וְהַתְּחִלַּת הַיּוֹם הוּא מֵעֲמוּד הַשָּׁחַר, וְעֲמוּד הַשָּׁחַר
הוּא כְּשֶׁהֲרָקִיעַ הַתְּחִיל לְהֵאִיר בְּקוֹ לָבָן מֵצַד מִזְרַח מְתוּחַ
לְאַרְכּוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם וְזֶהוּ עֲמוּד הַשָּׁחַר (כֵּן הוּא מְבֹאֵר
בְּרַמְבַּ"ם (בְּפִרּוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת בְּרֵכוֹת פָּרָק א מִשְׁנָה א) וּבְפִרּוּשׁ הָרַב בְּעַל "תּוֹסְפוֹת יוֹם
טוֹב" (שם), וְכֵן עֲקָר).

וְרַבִּים בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מְקַלִּים מְאֹד, שְׂאוּכְלִין חֶמֶץ
אַחַר ד' שָׁעוֹת, אוֹי וְאַבּוֹי עַל חֵטָא גְדוֹל כְּזֶה, שְׂעוּבָרִים עַל
דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּמִזִּיד, וְהֵם, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּכָלֵל (קִהְלַת י ח):
"פּוֹרֶץ גְּדָר יִשְׁכְּנוּ נֹחֵשׁ", וּבַחֲנָם מְכַנְיִסִין אֶת עַצְמָן לְעֵנֶשׁ
גְּדוֹל כְּזֶה. וְזֶהוּ בְדוּק וּמְנֹסָה וְהוּא קְבֵלָה בְּיַדֵּי מִן רַבּוֹתֵי, מִי
שֶׁמְקַל לְאֲכֹל חֶמֶץ אַחַר ד' שָׁעוֹת, לֹא יִפְטֹר מִסְבֵּה גְדוֹלָה
בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, וְאִם לֹא יַעֲבֹר עָלָיו שׁוֹם סְבֵה בְּזֶה הַשָּׁנָה, אֲזִי
יֵשׁ לוֹ לְדָאג יוֹתֵר, שְׂבוּדָאֵי מְאַסְפִים עָלָיו עֲנָשִׁים קָשִׁים
לְהֶאֱבִידוֹ בְּפַעַם אַחַת מִהָעוֹלָם בְּאִיזָה סְבֵה רָעָה, עַל כֵּן כָּל
הָאִישׁ הַיָּרָא וְחָרַד לְדַבֵּר ה', יִזְהַר בְּאִסּוּר זֶה, בְּאִשְׁר שְׁכָל
דְּבָרֵי חֲכָמִים זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה הֵן כְּגַחְלֵי אֵשׁ.

שלא יחשב האדם אודות הנאות הגוף

ב. וראיתי רבים, אשר הם להוטים אחר גרונם וממלאים כרסם ברבוי מאכלים בשחרית בערב פסח, ואחר כך שותין עד שמשתכרין, בעבור זה, בהגיע הזמן לאפית מצות של מצוה, באים שפורים לעזר לאפית מצוה ואפית המצוה, ואין דעתם מתישבת עליהם לתת לבם אל קדשת המצות, וזולת זה הן נכשלים שמוכרים חמץ לערלים שאינם מוכרים החמץ פראוי, ואין מכירתן שנה כלום, וכל זה הוא בגרם שהם להוטים אחר גרונם ושרירות לבם.

ולכן צריך להיות מנהג ישראל הכשרים, עדת עם קדש, שכל ענינם וכל מעשיהם צריכין להיות בצדק ובהשכל ובדעת, בקדשה וטהרה ובאימה וביראה, לטהר את הנשמה, ולא יבון להנאת הגוף. ובפרט בעסק מצוות החג הזה אשר המה עסוקים, ויש בו אסור כרת.

המטריח עצמו בהכנת חג הפסח, הורג את המזיקים

ג. ויש קבלה בידי, כל טרח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יום טוב של פסח, והוא עיף ויגע בהטרח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים הנקראים "נגעי בני אדם", והעוסק בטרדת המצוה של ימי הפסח, הוא מתקן התקון של הוצאת שכבת זרע לבטלה, והלב יודע מרת נפשו, שכמעט אחד מאתנו לא נצול מחטא זה, על בן מטל על כל אחד ואחד מישראל לתקן מאי דאפשר, וה' ברב רחמיו

וחסדיו יקבל מחשבות טובות של ישראל עמו וימהר עלינו לגאלנו.

לטבל בערב יום טוב לכבוד החג

ד. וחיב כל אדם לטהר עצמו ברגל (ראש השנה טז עמוד ב), זהו ודאי אין הפרוש שיטהר עצמו ברגל ממש דוקא, אלא צריך לטהר עצמו קדם כניסת הרגל, כדי שיקבל הרגל בקדשה ובטהרה, וסוד הרגל הוא קדשת השם הוי"ה במלואו עולה לחשבון ע"ב כזה: יו"ד, ה"י, ני"ו, ה"י, ושם אהי"ה עולה במספר קס"א, וקס"א וע"ב הן גימטריא "רגל", וזהו הסוד שיטהר שני שמות קדושים, שהן קדשת הרגל.

והרב האר"י ז"ל כתב (שער הכונות, ענין השנויים שבין שבת ליום טוב, דף עח), שבשעת הטבילה יכון לקבל הארות שני שמות אהי"ה הוי"ה, כי זהו הסוד שחיב אדם לטהר עצמו ברגל, ואם הוא זקן או חלש או חולה, לא יסכן נפשו במצוה זו, כי אין הקדוש ברוך הוא חפץ שיבואו בני אדם לידי סכנה, אלא יוכל לטהר עצמו בתשעה קבין במים שאובין או ירחץ גופו מחגורה ולמטה, וגם זה יקבל ברצון לפני הקדוש ברוך הוא. ואחר כך יראה האדם לעסק בהלכות פסח בתורה מאי דאפשר.

מִצְוָה לְרַחֵץ גּוּפוֹ בְּמֵי־חַמִּים מִיַּם קָדָם שְׂיִטְבֵּל לְכַבוֹד הַחַג
ה. וְהָרַב הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יִשְׁעִיָּה סַג"ל בְּסֵפֶר "שְׁנֵי
לוֹחֹת הַבְּרִית" כָּתַב: קָדָם הַטְּבִילָה מִצְוָה לְרַחֵץ גּוּפוֹ
בְּחַמִּין, וּבְכָל עָרֵב יוֹם טוֹב נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּבְפָרֵט בְּעָרֵב
פֶּסַח, כִּי בְהִיּוֹת זֶה הָעֵנָן מְבָאָר בְּזֵהר וַיִּקְרָא (דף צה עמוד ב),
שְׁבִיּוֹם י"ד בְּנִיטָן כְּשֶׁמְבַעְרִים הַחֲמִץ בְּשֶׁרֶפֶה, יִכּוֹן כִּי אִז
הוּא בֶּן חוֹרִין, וְהוּא יֵצֵא מִשְׁעֶבֶד הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא הַשָּׁטָן,
הַמוֹשֵׁל עָלֵינוּ בְּגֵלוֹת הַמֶּר הַזֶּה, וְעַתָּה בְּשֶׁרֶפֶת הַחֲמִץ, מוֹרָה
שְׂיִבְעַר גַּם הַיֵּצֵר הָרַע מִהָעוֹלָם, וְאֲנַחְנוּ נִהְיֶה כְּלָנוּ קְדוֹשִׁים
וּבְתוֹכֵנוּ ה', וְכָל הַקְּלָפוֹת וְהַרְשָׁעָה כְּלָה יִתְבַטְּלוּ מִהָעוֹלָם,
וְאִז "יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד" (זכרונות יד ט).

כְּשֶׁמְבַעַר אֶת הַחֲמִץ יוֹצֵא מִשְׁעֶבֶד הַיֵּצֵר הָרַע

וְלִכֵּן הַבַּעוּר חֲמִץ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיטָן, שְׂאֵז הַלְּבָנָה
בְּמִלּוּאָה, וְאִין לְקַלְפוֹת שׁוֹם שְׁלִיטָה עַל הַתִּינּוֹקוֹת, שְׁרוּצִין
הַקְּלָפוֹת לְעוֹרֵר דִּין עֲלֵיהֶם בְּחִלֵּי הַנִּכְפָּה בַּר מִנּוּן, כִּינּוּן
שֶׁהַלְּבָנָה הִיא בְּמִלּוּי, מַה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁהַלְּבָנָה הִיא בְּחֶסֶר וְנֹהָ,
אִזִּי יֵשׁ שְׁלִיטַת הַקְּלָפוֹת לְהַצִּיר לַתִּינּוֹקוֹת בְּחִלֵּי הַנְּזָכָר לְעִיל,
וְלִכֵּן כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א יד): "יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ" - חֶסֶר וַי"ו,
וְלֹא כְּתִיב 'מְאֹרוֹת' בְּוַי"ו, וְלִכֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִכְנוֹן בְּשַׁעַת
הַבַּעוּר, שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה בְּכַח גְּמוּר וְגוֹבֵר עַל הַקְּלָפוֹת.

מנהג יפה לשרף עצי ההושענא עם החמץ

ו. ולכן ראיתי מנהג יפה לשים עצי ההושענא על האש ששורפין בו החמץ, ויש בו טעם כמוס, וטעם הנגלה הוא כמו שפכתבו הפוסקים בכמה מקומות *יא "הואיל ואתעביד בהו מצוה חדא נעביד בו מצוה אחריתי", הפלל העולה, פי בעור חמץ מורה על החרות מסטרא אחרא. ואם פן חיוב גדול באותו הפעם שצריך לרחץ בחמין, פדרך השבויים היוצאים מבית השבי, מרחיצין אותן בחמין, ואחר כך יתעסק בעשיית ובאפית המצות כדי להכניס עצמו בקדשה העליונה. ויעשה בשמחה ובחדנה המצות של מצוה לצרך סדר ב' לילות, וזה יחוד להקדוש ברוך הוא ושכינתיה.

חיוב לשמח בליל הפסח

כדאיתא בזהר ויקרא שם, וזה לשונו: *יב "בגין כך, ישראל קדישין מתקנין ליחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה ביתא, כל ההוא יומא וכו', דהא בההוא לילה זווגא עלאה קדישא אתער ואשתפח, הדא הוא דכתיב (שמות יב מב): 'הוא הלילה הזה'."

יא) פרוש בלשון-קדש:

משום שנעשה בהם מצוה אחת נעשה בהם מצוה אחרת.

יב) פרוש הזהר בלשון-קדש:

לכן ישראל קדושים מתקנים בית ליחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, כל יום ארבעה עשר בניסו, מפני שבליל פסח מתעורר זווג עליון וקדוש, זהו שכתוב: "הוא הלילה הזה".

ובהצעת השלחן והסבה שעושין, שמצירין ומיפין
ההסבה בדרך כל מנהג ישראל הקדושים, עקר בננה צריך
לתקן ההסבה לכבוד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה, ועל בן
חלילה וחלילה לתקן ההסבה על ידי שפחה נכרית, כי אם
דוקא ישראלית, ומה טוב מאד על ידי ישראלית הטוהרה
מטמאת הנדה, ומכל שכן שיותר טוב על ידי בתולה
ישראלית שלא ראתה נדה עדין, פשיטא שהוא טוב ומשבח
יותר.

ז. ואיתא בזהר פרשת ויקרא (שם): * יג "דבעי למחדי
בההוא לילה, בגין דחדוּתא משתבח לעלא ותתא", ועל בן
צריך לומר שירות ותשבחות של אותו הלילה בשמחה
ובגילה, ולא להראות שום לב רגז, וכן מזהיר הזהר בכמה
מקומות (חלק ב דף מ: רב:): * יד "דחיובא הוא על בר נש

(יג) פרוש הזהר בלשון-קדש:

שצריך לשמח בליל חג פסח, מפני שהשמחה מצויה
למעלה ולמטה.

(יד) פרוש הזהר בלשון-קדש:

שחיוב על בן אדם לספר ביציאת מצרים, ובזמן ספור
יציאת מצרים אוסף הקדוש ברוך הוא את כל הפמליא שלו
ואומר להם: "לכו שמעו ספור השבת, שבני שמחים בסוד
הגאולה של רבונם". אז באים כלם לפני הקדוש ברוך הוא
ומודים לו על כל הנסים והגבורות, וכל פמליא של מעלה
מודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ, השמחים בשמחת
הגאולה של אדונם. אז מוסיף כח וגבורה למעלה, וישראל

לאשתעי ביציאת מצרים, ובההוא ספורא, כונס הקדוש ברוך הוא לכל פמליא דיליה ואומר להו: זילו ושמעו ספורא דשבחא דקא חדאן ברזא דפרקנא דמאריהון. כדין אתין ואודין ליה להקדוש ברוך הוא על כל אותן נסין וגבורין, וכל פמליא דלעלא אודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא, דחדאן בחדוה דפרקניה דמאריהון, כדין אתוסף חילא וגבורתא לעלא, וישראל בההוא ספורא יחבין חילא למאריהון, וכל העולמות דחלין מקמיה הקדוש ברוך הוא." הנך רואה גדל השבח של ספור יציאת מצרים.

מצות עשה מן התורה לזכר הנסים

שעשה הקדוש ברוך הוא

ח. על בן יראה לאמר ההגדה במתון ולא לאמרו במהירות, ואל יהא דומה עליו למשא, חס ושלום. ודע לך, כי מצות עשה מן התורה להיות לכל אחד מישראל לזכרון תמיד כל ימי חייו, הנסים שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו ולנו, ובהגיע יום זה, מחיב לספר חסדי ה' לבניו, כמו שאמר הכתוב (שמות יג ח): "והגדת לבנך ביום ההוא וגו'".

ועל זה בא עלינו המצוה של ספור יציאת מצרים בכל שנה ושנה ובכל דור ודור בליל פסח, כי בזכות זה הקדוש

נותנים, בפככול, כח לאדונם בספור יציאת מצרים, וכל העולמות יראים מפני הקדוש ברוך הוא.

ברוך הוא יִפְרֹשׁ כְּנַפְיוֹ תָּמִיד עָלֵינוּ לְהַצִּיל אוֹתָנוּ בְּכָל
הַמְּקוֹמוֹת וּבְכָל הַדְּרָכִים, וַיַּעֲשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְפִלְאוֹת. אָבֵל מִי
שֶׁהִגְדָּה דוֹמָה עָלָיו לְמִשָּׂא וְאוֹמֵר בְּעַל כְּרָחוּ אוּ בְּעֲצָלוֹת
וּבְלִי שְׂמִיחָה וּכְבוֹנַת הַלֵּב, אָזִי אֵינּוּ זוֹכֶה לְהַעֲשׂוֹת לוֹ נִס
כִּשֶׁהוּא בַּמְּקוֹם הַסְּכָנָה. וְהִנֵּה קִצְרֹתַי בְּעֵינַי זֶה, וְעַיִן
בְּאַרְיֵכוֹת בַּסֶּפֶר "שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית" (חֶלֶק ב מִסְכַּת פְּסָחִים).

וּבַהֲגִיעַ לוֹמֵר (הַגְּדָה שֶׁל פְּסָח): "מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִי
עֲקִיבָא" - יְכוּן לְמַה שֶׁכָּתַב הָאֲר"י ז"ל (פְּרִי עַץ חַיִּים, שַׁעַר חֵג
הַמְּצוֹת, פָּרָק ז), שֵׁשׁ לְמַעְלָה ש"ע נְהוֹרִין הַבָּאִים מִב' שְׁמוֹת
הַקְּדוּשִׁים שֶׁל (מִיכָה ז יח): "מִי א"ל כְּמוֹךְ נוֹשֵׂא עוֹן וְעוֹבֵר
עַל פְּשָׁע" וְגו', וְשֶׁל (שְׁמוֹת לד ו): "ה' א"ל רַחוּם וְחַנּוּן", כִּי
ב' פְּעָמִים א"ל כִּזָּה: אֱל"ף לְמ"ד בְּמִלּוּאָם, הֵן גִּימַטְרִיָּא
ש"ע, וְש"ע נְהוֹרִין אֵלּוּ מְקַבְּלִין נְשֻׁמוֹת בְּעֲלֵי תוֹרָה,
שְׁלוֹמְדִין תוֹרָה לְשֵׁם שְׁמַיִם וְהֵם בְּעֲלֵי יִרְאָה, וְאֵז מְאִירִים עַל
רֵאשִׁם ש"ע נְהוֹרִין הַנְּזַכְּרִים, וְעוֹד מ"ה כְּמִנְיַן שֵׁם הַנְּזַכְּרִים
בְּמִלּוּאָה כִּזָּה: יו"ד, ה"א, נא"ו, ה"א, וּמ"ה נְהוֹרִין בָּאִין
לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִצַּד הַיִּרְאָה שְׁלָהֶם, וּבְנֻדְאֵי תַנְאִים
וְאַמּוֹרָאִים הֶרְאֵשׁוּנִים הָיוּ מְשֻׁלְּמִים בְּתוֹרָה וּבִירְאָה.

וְאֵל זֶה מְרַמֵּז תְּבוֹת מ"ה ש"ע, שֶׁהֵן בְּהַפּוּךְ אֲתָנָן
"מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִי עֲקִיבָא" וְכוּ'. כִּי מַעֲשֶׂה הֵן
אוֹתִיּוֹת מ"ה ש"ע נְהוֹרִין, שִׁיאִירוּ עָלֵינוּ בְּזִכּוֹת הַתַּנְאִים
וְאַמּוֹרָאִים.

להגביה את הכוס קדם אמירת "והיא שעמדה"

ט. ודע ענין גדול כתב האר"י ז"ל (סדור רבי אשר דף שז), כשמגיע באמירת ההגדה ל"והיא שעמדה לאבותינו" וכו' עד תבת "והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם", יגביה הכוס כשיתחיל לומר "והיא שעמדה", תתבת "והיא" קאי אשכינה, שהיא תמיד עמנו בגלות, ואמות העולם והשטן עומדים לכלותנו בגזרות קשות, והשכינה עמנו לבלתי להיות פלים, חס ושלום, על ידי צרות וגזרות שמבקשין לעשות רעה עמנו.

משה רבנו הרג את המצרי על ידי אמירת שם

י. ועוד דע ענין נכון לפי דעתנו, כי לפי הנראה, בעת שהרג משה רבנו את המצרי, זה היה התחלת מפלה ונפילת מצרים, ומאז התחיל להתיש פת שר של מצרים, כי הרב האר"י ז"ל כתב בכתביו (לקוטי תורה דף נה, שער הפוסקים דף כו) דמשה רבנו עליו השלום, הרג למצרי בשם אחד מן ע"ב שמות, והוא שם הנקרא יכ"ש ויוצא מפסוק (שמות ב יד): "מ"י שמ"ך לאי"ש שר ושופט", כי השם הזה הוא משפיל ונוקם על מצרים, ועל שם זה רמז דוד המלך (תהלים ז ט): ש"פטיני י"הו"ה פ"צדקי" - שרומז בראשי תבות שם יכ"ש. ובהיות כי עלינו חיוב לספר ביציאת מצרים, על פן נראה לי, דשם זה הוא מרמז בראשי תבות של (שמות יב מב): ל"ל ש"מורים שהוא גימטריא שם יכ"ש.

וליל זה נקרא "ליל שמורים", לפי שהוא משמר מן המזיקים (פסחים קט עמוד ב), ולכן אין אנו קורין קריאת שמע בליל זה, להראות שאנו מאמינים בהקדוש ברוך הוא שהוא ישמר אותנו מכל המזיקים ופגעים בב' לילות דפסח, באשר שהשם הנזכר לעיל, הוא מכניע כל עושה רשעה, ולכן חיוב עלינו רק להרבות בספור יציאת מצרים, וכל המרבה לספור, הרי זה משבח, מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל (נסוד יוסף פרק פד - פה).

• ראה •

פרק צ"א

א. דוד המלך אמר (תהלים פד, ד): "גם צפור מצאה בית ודרור קן לה" וגו', בנדאי לא לחנם אמר דוד כן, ולא על סתם צפור אמר הכי, דמאי רבותא איכא, [פרוש: אמר כן, כי מה חדוש יש] שצפור מצאה בית, וצפור דרור מצאה קן לה?

אבל הענין הוא מבאר בזהר פרשת בלק (דף קצו עמוד ב), *^{טו} כי העולמות וחדרים שיש למעלה בגן עדן אשר

(*^{טו}) פרוש הזהר בלשון-קדש:

כי העולמות וחדרים שיש למעלה בגן עדן אשר הצדיקים יושבים שם, מסדרים בשלש שורות, ובאלו השורות יש חדרים והיכלות מלאים צדיקים, אשר עליהם נאמר: "עין לא ראתה

הצדיקים יושבים שם, מסדרים בתלת שורין, ובהנך שורין יש חדרים והיכלות מלאים צדיקים, אשר עליהם נאמר (ישעיה טד ג): "עין לא ראתה אלהים זולתך", והצדיקים יושבים ביקר וגדלה ועטרוניהן בראשיהם, ובין הני שורות, שם מטילין נשמות הצדיקים אשר עדין לא זכו כל כך כמו אותן הצדיקים שהם יושבין על מקומם, אכן גם הטיול אשר מטילין בין השורות, הוא להם לענג גדול ויש להם נחת רוח, ועליהם נאמר: "גם צפור מצאה בית" - אף שהן בין השורות, אפלו הכי מצאו גם שם בית ומקום מנוחה מהאי ענג, ומאי דקראן "צפור" הוא שבשביל שבחדש ניסן הצפרים מתחילין לצפצף, כן בגן עדן הנשמות מתלבשים בדמות צפרים בחדש ניסן, ובכל בקר ובקר הם מצפצפים כצפרים, והאי צפצופא, שבחא דקדשא בריך הוא הוא

אלהים זולתך", והצדיקים יושבים בכבוד וגדלה ועטרוניהם בראשיהם, ובין אלו שורות, שם מטילים נשמות הצדיקים אשר עדין לא זכו כל כך כמו אותם הצדיקים שהם יושבין על מקומם, אכן גם הטיול אשר מטילים בין השורות, הוא להם לענג גדול ויש להם נחת רוח, ועליהם נאמר: "גם צפור מצאה בית" - אף שהם בין השורות, אף על פי כן מצאו גם שם בית ומקום מנוחה מענג זה, ומה שקראם "צפור" הוא שבשביל שבחדש ניסן הצפרים מתחילין לצפצף, כן בגן עדן הנשמות מתלבשים בדמות צפרים בחדש ניסן, ובכל בקר ובקר הם מצפצפים כצפרים, והצפצוף הזה, הוא שבח להקדוש ברוך הוא ותפלה על חיי בני האדם, מפני שבגמים אלו, עם ישראל כלו מתעסקים במצוות ועושים רצון קונם.

וְצִלוֹתָא עַל חַיֵּי בְנֵי נֶשָׂא, בְּגִין דְּאֵלִין יוֹמִין, יִשְׂרָאֵל כְּלָהוּ
מִתְעַסְקִין בְּמַצּוֹת וְעִבְדִין פְּקוּדֵין דְּמֵאֲרֵי עֲלָמָא.

מִי שְׂזוּכָה לְהַעֲמִיד בְּנִים תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, זוֹכָה לְהִיכְלוֹת
גְּבוּהִים יוֹתֵר מִן הַצְּדִיקִים

*¹⁰ וְאֲנֹן צְדִיקִים דִּיתְבִּי לְגוּ בְּהִיכְלִין טְמִירִין, דְּאֲתָמַר
עֲלֵיהוֹן: "עֵין לֹא רָאִתָּה". וְנִקְרָאִים "דְּרֹר", דְּאִית לְהוֹן
דְּרֹר וְחֲרוֹת מְכָלָא, וְאֲנֹן "קֵן לָהּ" - מִיַּחַד לְבוֹא לְמְדוּר,
כְּמוֹ קֵן מִתְקֵן וּמוֹכֵן הֵיטֵב. וְאִי תִימָא: בְּמֵאֵי זְכִין אֲנֹן
צְדִיקִים, דִּיתְבִּין לְגוּ בְּהִיכְלִין טְמִירִין, יוֹתֵר מֵאֲנֹן צְדִיקִים
שְׂבִין הַשּׁוֹרוֹת? לָזָה אָמַר (תְּהֵלִים פד שם): "אֲשֶׁר שְׁתָּה
אֶפְרוּחִיָּה אֶת מְזַבְחוֹתֶיךָ הִ' צְבָאוֹת" - פְּרוּשׁ, אֲנֹן דְּבְהִיכְלִין
טְמִירִין, גְּרַם לָהֶם אֲשֶׁר זָכוּ לְהַעֲמִיד בְּנִים תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים,

---

(*10) פְּרוּשׁ הַזֶּה בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

וְאוֹתָם צְדִיקִים הַיּוֹשְׁבִים בְּבָנִים בְּהִיכְלוֹת נִסְתָּרִים,
שְׁעֲלֵיהֶם נֹאמַר: " עֵין לֹא רָאִתָּה", הֵם נִקְרָאִים "דְּרֹר", שְׂיֵשׁ
לָהֶם דְּרֹר וְחֲרוֹת מְכָל, וְהֵם "קֵן לָהּ" - כָּל אֶחָד מִיַּחַד לְבוֹא
לְמְדוּרוֹ הַמוֹכֵן לוֹ בְּגוּ עֵדוֹן. וְאִם תֹּאמַר: בְּמָה זָכוּ אוֹתָם
הַצְּדִיקִים, שְׂיּוֹשְׁבִים בְּבָנִים בְּהִיכְלוֹת הַנִּסְתָּרִים, יוֹתֵר מֵאוֹתָם
צְדִיקִים שְׂמִטְיָלִים בֵּין הַשּׁוֹרוֹת? לָזָה אָמַר: "אֲשֶׁר שְׁתָּה
אֶפְרוּחִיָּה אֶת מְזַבְחוֹתֶיךָ הִ' צְבָאוֹת" - פְּרוּשׁ, אוֹתָם הַצְּדִיקִים
שְׂבְּהִיכְלוֹת נִסְתָּרִים, גְּרַמָּה לָהֶם הַזְּכוֹת שְׂזָכוּ לְהַעֲמִיד בְּנִים
תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה שְׂבְּכֶתֵב וּבְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה,
שְׂהוּא נִגְדַּד שְׂנֵי מְזַבְחוֹת שְׂבַמְקִדְשׁ.

העוסקים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שהוא נגד שני מזבחות שבמקדש.

*" ותלת זמנין בשתא, הקדוש ברוך הוא בעי לאשתעשעא בהנך צדיקיא, ופתחין להו היכלא חד, דתמן עושין עטרות לעטר בהם משיח צדקנו לעתיד לבוא.

כל המלאכות של אפית המצות יהיו על ידי ישראלים
 והנה נזכר לעיל, דבחדש זה כל ישראל עוסקים במצוות: לבער חמץ והגעלה ולבון נהדחה וערוי ובדיקות חטין בנפה והטחינה והלישה והעריכה והרקוד והאפיה, והסק התנור - כל עסק נחשב למצוה מיחדת, ועל פן ישר וכשר שלא לעשות שום מלאכה ממלאכות הנזכרים על ידי ערלים כי אם על ידי ישראלים

ובהיות פן ראוי להדר אחר עשיית המצוות בחדש הזה, וכל הירא לדבר ה' יחשב בעין שכלו, איך לחדש איזה דבר תורה, פי גם זה נכלל בדברים קדושים של מאמר הנזכר, שבחדש זה מתעסקים במצוות. וישפיר מתפרש הכתוב (שמות יב ב): "החדש הזה לכם" - לטהר נפשותיכם.

(יז) פרוש הזהר בלשון-קדש:

ושלש פעמים בשנה, רוצה הקדוש ברוך הוא להשתעשע עם הצדיקים, ופותחים להם היכל אחד, ששם עושים עטרות לעטר בהם משיח צדקנו לעתיד לבוא.

אם אינו יוצא ידי חובתו במצות צדקה, הקדוש ברוך הוא דן את העולם על התבואה שנתן בשנה שעברה וצריכין לתן צדקה ופרנסה לעניים, כי בפסח נדונים על התבואה (ראש השנה טו עמוד א), ואיתא בזהר חדש פרשת בראשית (דף יח עמוד ב): *י"ח" בפסח נדונים על התבואה ופריך: מאי קא משמע לן? אומר רבי יצחק: על התבואה ממש, דאמר רבי יצחק: בשנה שעברה נתן להם הקדוש ברוך הוא תבואה כדי ספוקא לעלמא, והנה כשרואה הקדוש ברוך הוא שהבריות לא יצאו ידי חובתן בעשית הצדקה נגד השפע הטוב שנתן להם הקדוש ברוך הוא בתבואה, והבריות לא נתנו מעשר פהגון, ולא יהבי מניה למספנא פהגון וליתמי ולא למנה - כד אתיא פסח, דאין הקדוש ברוך הוא לכל עלמא על ההוא תבואה דיהיב להו בשתא דעברה.

יח*) פרוש הזהר בלשון-קדש :

בפסח נדונים על התבואה. ומקשה: "מה מלמדנו?" אומר רבי יצחק: "על התבואה ממש", שאמר רבי יצחק: "בשנה שעברה נתן הקדוש ברוך הוא תבואה לפי צרך העולם, והנה כשרואה הקדוש ברוך הוא שהבריות לא יצאו ידי חובתם בעשית הצדקה כנגד השפע הטוב שנתן להם הקדוש ברוך הוא בתבואה, והבריות לא נתנו מעשר פהגון, ולא נתנו מזה לעני פהגון וליתומים ולא למנות - כשפא פסח, דן הקדוש ברוך הוא לכל העולם על התבואה שנתן להם בשנה שעברה."

על בן יתבונן האדם היטב בכל חדש ניסן, אם יצא ידי חובתו היטב במצנה של צדקה נגד ההשפעה שקבל מהקדוש ברוך הוא בשנה שעברה. ועל אחת כמה וכמה מטל על ראשי עדת עם קדש להתבונן היטב על השנה שעברה, ומכל שכן על השנה הבאה, בפרט לצורך חג הגדול הקדוש כמו חג הפסח, שצרכי העולם הן מרבים, וכל בני ישראל שנים הן בתקף הנס - עני ועשיר יחדו, מחיבים במצות ומרור וד' כוסות ושאר צרכי יום טוב.

ובוא וראה מה שכתב הזיהר פרשת בשלח (דף סא עמוד א), על התעוררות השגחת עניים ואביונים: * יט אמר רבי חי'א: תמהנא על האי קרא (תהלים סט לד): "כי שומע אל אביונים ה'", וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא? אמר רבי שמעון: בגין דאביונים קרובין הן יותר למלפא, דכתיב (שם נא יט): "לב נשבר ונדפה אלהים לא תבזה", ולית לך

(יט*) פרוש הזיהר בלשון-קדש:

אמר רבי חי'א: "תמה אני על הפסוק: 'כי שומע אל אביונים ה'" - האם רק אל האביונים שומע ה' ולא אל אחרים?" ענה רבי שמעון: "הפסוק אומר כן, משום שהאביונים קרובים יותר אל ה', כמו שכתוב: 'לב נשבר ונדפה אלקים לא תבזה'. אין לך בעולם שבור לב פעני". עוד אמר רבי שמעון בן יוחאי: "בוא וראה: כל בני העולם מתראים לפני הקדוש ברוך הוא בגוף ובנפש; ואלו העני, שגופו שבור, מתראה לפני הקדוש ברוך הוא בנפשו בלבד, ללא לבוש הגוף; והקדוש ברוך הוא קרוב לנפש יותר מאשר לגוף".

בְּעֶלְמָא דְאִיהוּ תְּבִיר לְבָא כְּמִסְכְּנָא. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: תָּא חֲזִי, כֹּל אַנּוּן בְּנֵי עֲלָמָא אֲתַחֲזִין קַמִּיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגוּפָא וּבְנַפְשָׁא, וּמִסְכְּנָא לָא אֲתַחֲזִי אֲלָא בְּנַפְשָׁא בְּלַחֲדוּדֵי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרִיב לְנַפְשָׁא יְתִיר.

*כ וּמִסְכְּנָא חַד הָנִי בְּשִׁבְבוּתִיהּ דְּרַבִּי יִיסָא, וְלָא הָנִי מֵאֵן דְּאֲשַׁגַּח בֵּיהּ, וְהוּא הָנִה אַכְסִיף (רוּצָה לומר, שְׁהִיָּה בִּישׁוֹן גְּדוֹל). יוֹמָא חֲדָא חֲלַשׁ הָאִי מִסְכְּנָא מִחֲמַת הַדְּחַק. עָאֵל לְגַבִּיהּ רַבִּי יִיסָא, שְׁמַע חַד קָלָא מִן הַשְּׁמַיִם דְּאָמַר: טִילְקָא, טִילְקָא, (פְּרוּשׁ, כִּי הִגְלַגַּל הוּא טִילְקָא. רוּצָה לומר, שְׁהִעֲנִיּוֹת הוּא גְּלַגַּל הַחֲזוֹר בְּעוֹלָם (שְׁבֵת קַנָּא עֲמוּד ב)).

*כא וְהִנֵּה בְּזָה הַמְּקוֹם אֲשֶׁר שָׁמָּה גְּלַגַּל הַנְּשָׁמוֹת הַפּוֹרְחוֹת, מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם יֵצֵאָה בֵּת קוֹל וְאִמְרָה בֶּן: הָא

(*) פְּרוּשׁ הַזֶּהר בְּלִשׁוֹן-קַדְשׁ:

עֲנִי אֶחָד גַּר בְּשִׁכּוּנְתוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא, וְאִישׁ לֹא עָזַר לוֹ, וְאֵלּוֹ הוּא הַתְּבִישׁ לְבִקֵּשׁ תְּמִיכָה. יוֹם אֶחָד הִתְעַלֵּף אוֹתוֹ עֲנִי מִחֲמַת הַרְעָב. נִכְנָס רַבִּי יִיסָא לְבִקְרוֹ, וְשָׁמַע בֵּת קוֹל שֶׁקְרָאָה: "טִילְקָא! טִילְקָא!", (שֶׁהוּא גְּלַגַּל הַחֲזוֹר בְּעוֹלָם, כִּי הִעֲנִיּוֹת הִיא גְּלַגַּל חֲזוֹר).

(כא*) פְּרוּשׁ הַזֶּהר בְּלִשׁוֹן-קַדְשׁ:

וּמִמְּקוֹם זֶה - גְּלַגַּל הַנְּשָׁמוֹת - אֲשֶׁר מִשָּׁם פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְעוֹלָם, יֵצֵאָה בֵּת קוֹל וְאִמְרָה: "הִנֵּה נִפְשׁ הָעֲנִי פָּרְחָה וְהִגִּיעָה אֵלַי בְּטָרִם יְגִיעַ יוֹמוֹ: "וַי, וַי לְבָנֵי הָאָדָם, שֶׁלֹּא נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם, שֶׁיִּדְאָג לְהַשִּׁיב אֶת נַפְשׁוֹ!"

נִפְשָׁא פְּרָחָה גִבְאֵי, וְלֹא מָטוּ יוֹמָא. וַי, וַי, לְבַנֵּי נֶשֶׁא, דְּלֹא
 אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ דִּיתִיב נִפְשִׁיה לְגַבִּיה. אֹז שְׂדָא רַבִּי יִיסָא
 בְּפוּמִיה דִּהֲאֵי מִסְכְּנָא מִיָּא דְגַרְגְרִין אֲפוּתָא דְקוֹנְטָא (פְּרָשׁוּ
 הַמְּפָרְשִׁים, שָׁנְתָן לוּ מִים שְׁנַתְּבַשְׁלוּ בּוּ גְרוּגְרוֹת וְעוֹד עֲשָׂכִים שֶׁל רְפוּאוֹת,
 שֶׁהִשׁוּתָה מִים שְׁנַתְּבַשְׁלוּ בָהֶם אֵלּוּ הַשְּׂרָשִׁים עִם הַגְּרוּגְרוֹת, גּוֹרְמִים שֶׁהַחֹלֶה
 מְדִיעַ וּמְתַרְפֵּא) אֲתַבְקַע זַעֲה בְּאַנְפוּי וְתָב רוּחִיה לְגַבִּיה, לְבַתֵּר
 אֲתָא וּשְׂאִיל לִיה, אָמַר: חֲיִיךְ רַבִּי, נִפְשִׁי נִפְקַת מִנִּי, וּמָטוּ
 נִפְשָׁאֵי קַמִּיה כְּרַסִּיה דְּמַלְכָּא וּבְעִית לְמַהוּי תַּמָּן, אֲלֵא דְבַעֵי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכָּאָה לָךְ וְאַכְרִיזוּ עֲלֶיךָ: זְמִין הוּא רַבִּי
 יִיסָא לְסַלְקָא רוּחִיה וְלֵאֲתַקְשָׁרָא בְּחַד אֲדָרָא קַדִּישָׁא, דְּזַמִּין
 חֲבַרְיָא לְאַתְעָרָא תַּמָּן, וְהָא אֲתַקִּינוּ תְּלַת כְּרַסִּיא דְקַיְמִין לָךְ
 וְלְחַבְרֶיךָ, מַהֲהוּא יוֹמָא הוּוּ מִשְׁגִּיחִין בֵּיה בְּנֵי נֶשֶׁא וְנִתְּנוּ לוּ
 כְּדֵי צְרָכוֹ.

מִיַּד הַשָּׂקָה רַבִּי יִיסָא אֶת הָעֲנִי הַמִּתְעַלֵּף בְּמֵי גְרוּגְרוֹת
 וּבִתְרוּפוֹת - וְזַעֲה הַפְּרָשָׁה מִפְּנֵי הָעֲנִי, וְנִפְשׁוּ שְׂבָה אֵלָיו.
 שְׂאֵלוּ רַבִּי יִיסָא, מָה אֲרַע לוֹ. הַשִּׁיב הָעֲנִי: "חֲיִיךְ רַבִּי, נִפְשִׁי
 יָצָא מִגּוּפִי, וְהִבִּיאוּ אֶת נַשְׁמַתִּי לְפָנֶי כֶּסֶא הַכְּבוֹד, וְרַצִּיתִי
 לְהִשָּׂאֵר שָׁם, אֲלֵא שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְזַכּוֹתְךָ בַּמַּצְנֶה,
 וְהַכְרִיזוּ עָלֶיךָ בְּשִׂמְיִים: עֲתִיד רַבִּי יִיסָא לְהַחְזִיר לְעֲנִי אֶת נִפְשׁוֹ,
 וּבְזָכוֹת זֹו עֲתִיד לְהַפְּלִל בְּגַרְוֹן הַמוֹשֵׁב הַקְּדוּשׁ, בְּהָ יִתְאַסְפוּ
 הַחֲבַרִּים לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה. הִנֵּה הַתְּקִינוּ שֶׁלֹּשׁ כְּרַסִּאוֹת
 לְכְבוֹד מוֹשֵׁב זֶה עֲבוּרְךָ וְעֲבוּר חֲבַרְיָיךָ". מֵאוֹתוֹ יוֹם כָּבַר הַשְּׁגִיחוֹ
 בְּנֵי הָעִיר עַל עֲנִי זֶה וְסִפְקוֹ לוֹ כֹּל צְרָכוֹ.

*כב ותו: מסכנא אחרא אעבר קמיה דרבי יצחק והנה פלג מעה כסף בידוי, אמר ליה לרבי יצחק: אשלים לי ולבני ולבתי נפשאי, אמר לו רבי יצחק: האיך אשלים נפשיכו, דהא לא אשתפח גבאי רק פלג מעה? אמר ליה האי מסכנא: הדא אשלימנא בפלג אחרא דאית לי. אפקיה ויהיב ליה. אתחזיאו לרבי יצחק בחלמא, דהנה אעבר בשפתא דימא רבא ובצעאן למשדיה בגויה, ויהיב ידיה לרבי שמעון בן יוחאי, דהוא אושיט ידוי לקבליה, ואתי האי מסכנא ואפקיה ואשתזיב. כד אתער, נפל בפומיה האי קרא (תהלים מא ב): "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'".

הרי לך כמה אזהרות שצריכין להזהר בעניינם. ובפרט גבאי צדקה צריכין לראות לקנות חטים ולטחן ולשלח

כב*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

ועוד מעשה: עני אחד עבר לפני רבי יצחק, ובגדו חצי מעה כסף. הוא בקש מרבי יצחק נדבה, כדי שיוכל לקנות כפר לחם עבורו ועבור בני ביתו. אמר לו רבי יצחק: "כיצד אוכל לספק לכם לחם, ואין בגדי אלא חצי מעה כסף?" השיב לו העני: "חצי מעה יש אף לי, ועם חצי המעה שלך אוכל לקנות מזון". הוציא רבי יצחק את חצי המעה ונתן לעני. הראו לו בחלום, כיצד עובר הוא ליד חוף הים וכמעט נופל למים העמקים. נסה רבי יצחק להושיט ידו לרבי שמעון בן יוחאי, שעמד על החוף ולא הצליח, עד שבא אותו עני וחלצו וכך נצל. כאשר התעורר רבי יצחק, נפל בפיו הפסוק: "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'".

הקמח לעננים, שאז הנאתן קרובה, ויותר שכר יש להגבאים כששולחים קמח ובשר לעננים, וכדמצינו באבא חלקיה בפרק ג' דמסכת תענית (דף כג עמוד א):

*כג "דהוי צריכיין עלמא למטרא, שדרו רבנן לגביה. אמר לדביתהו: סליק לאגרא למבעי רחמי, אפשר שיתרצה הקדוש ברוך הוא, ואתי מטרא, ולא נחזיק טיבותא לנפשאיין. סליקו לאגרא, קם איהו בתדא ונית ודביתהו בתדא ונית ובעו רחמי. סליקו קדים ענני מזוית דדביתהו,

כג*) פרוש הגמרא בלשון-קדש:

וכמו שמצאנו ברבי חלקיה בגמרא תענית, שהיו צריכים לגשם. שלחו החכמים שלוחים לרבי חלקיה, שיתפלל על ירידת גשמים. לפני שבקשוהו השליחים אמר לאשתו: "נעלה לעליה לבקש רחמים, אולי יתרצה הקדוש ברוך הוא ויוריד גשמים, ולא יחזיקו לנו טובה עבור זה".

עלו לעליה. עמד הוא בזוית אחת והתפלל, ואשתו - כנגדו בזוית השניה. הקדימו העננים לבוא מן הזוית, שאשתו עמדה בה.

לאחר שיכד מן העליה, בקשוהו השליחים, שיתפלל על הגשם, והוא עשה עצמו פאלו עלו העננים גם בלעדי תפלתו. אמרו לו השליחים: "יודעים אנו שמחמת תפלתך התעננו השמים, אלא שרוצים אנו לשאל אותך: מדוע הקדימו העננים לבוא דוקא מן הזוית שבה עמדה אשתך בתפלה", ענה להם: "משום שהאשה נמצאת בבית ונותנת לחם ומזון לעני - דברים, שהעני נהנה מהם מיד; ואילו אני נותן לו מעות, וחוב הוא לטורח ולקנות בהן מזונות.

ובאותו הפעם אתו רבנן לבקש לו שיתפלל על מטרא. וכי נחית מאגרא, אמרו: ידענא, דמטרא מחמת מר הוא דאתא, אכן מאי טעמא קדים סליק עננא האי מזוית דדביתהו הוית עומדת, אמר להו: משום דאתתא שכיחא במתא ובביתא, ומקרב הניתא לעני. (ופרש רש"י: דמקרב הניתא, פרוש, שהיא נותנת לעני לחם וקטניות וכיוצא בהן, כדי שלא יהיה לעני טרח בהם, אבל - אמר אבא חלקיה - אני נותן להם מעות).

**פְּשׁוּתוֹן לְעֵנִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶשֶׂר וַיֵּין, מְקַרֵּב אֶת הַנְּאֲתוֹ,
וְזָכוֹתוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִשְּׁנוֹתוֹן לֹו מְעוֹת.**

הרי לך, שכל כמה דנותנין לעני מעות, אין זכותו גדול כל כך כמו כשהוא נותן לעני לחם ובשר ויין, כדי שלא יהיה טרח לקנות, ויהיה מקרב הנאתו.

מְנַהֵג טוֹב לְחַלֵּק קֶמַח לְעֵנִיִּים

על פן מנהג הטוב לחלק קמח לעניים, ואף שהטרח הוא יותר על הגבאים, בשביל פן השכר יותר, והלא כבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא ח עמוד א): "ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד" (דניאל יב ג) - אלו הגבאי צדקה.

והנראה לפי שכלי, למה נמשלו הגבאי צדקה לכוכבים? פי ענין הכוכבים הוא להאיר בלילה, ולא ביום, כי שרגא בטיהרא לא מהני (חלין ס עמוד ב), [פרוש: גר בצדקיים אינו מועיל, כי אינו מוסיף אור], וכן הגבאים מיחדים להאיר

במקומות האפלות - וזהו מקום העניות ודלות. ובאותן המקומות יראו הגבאים לתן אור והשגחה בשימת עין ובעין פקוחה לטובה, ואיך ומה לעשות.

מה שנותנים לעניים הוא חלקו של הקדוש ברוך הוא

ואשרי הגבאי צדקה שעוסקין בעצמן בעסק מצוה רבה לקנות חטים מהמבחר והטוב, כי חלק עניים הוא חלק גבוה, וזהו הסוד (דברים יא יב): "וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה'". (ופרש רש"י, פרשת ראה (שס): מלמד שימן להעניים חלק המבחר, כי חלק העני הוא חלק ה'), וכמו שכתבתי כמה פעמים בפרקים הקודמים (בפרק י ובפרק פו), עין שם.

מטל על הגבאים להשגיח בצרכי העניים

והנה ראיתי מכשול גדול במדינות פולין בין הגבאים, שכל אחד מחזיק חדש אחד, ומדי חדש בחדשו יש גבאי אחר, ובהגיע חדש ניסן וחדש תשרי אשר צרכי העניים הם מרבים, מוציאים שאר הגבאים את ראשם מעסק הגבאות ואומרים להעניים הבאים לפניהם: מה לכם אלי? ! הלא יש גבאי החדש לפניך, ועליו הוא מטל לצאת ידי חובתו בחדש זה, והעושה בן הוא מכער מאד, והלא על כל הגבאים הדבר מטל לעבד עבודת הקדש בכס"ף ישאו, ומה יעשה הגבאי חדש? לפעמים אין יכולת בידו להלוות מפיו למעות צדקה, ואין לו שום מעות בפיו של צדקה, ואם בן, הרי עבודה זו, עבודת הקדש, הוא נחשב פעבודת מלך בשר

וְכֵן הַמָּטֵל עַל אִישׁ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְשַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ וְחֹדֶשׁ
בְּחֹדְשׁוֹ, וְאֵין אוֹתוֹ אִישׁ יוֹכֵל לוֹמַר: הֲרֵי פָטוּר אֲנִי בְּחֹדֶשׁ
זֶה, וְעָלִי הַמְּלָאכָה לְגַמֵּר בְּחֹדֶשׁ אַחֵר, וְלָמָּה יַעֲשֶׂה כֵן, חֵס
וְשָׁלוֹם, בְּעִבּוּדַת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?!

עַל כֵּן צְרִיכִין כָּל הַגּוֹבָאִים לַעֲשׂוֹת אֲסֵפָה וְלִפְקֹחַ וּלְעֵיִן
הֵיטֵב בְּצַרְכֵי הָעֲנִיִּים וְאֲבִיוֹנִים, וּבְגִלְלַת הַדְּבָר הַזֶּה יְבָרַךְ ה'
אוֹתָם בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, וַיִּזְכּוּ לְרֵאוֹת בְּנֵן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם,
אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן, מוֹרֵי וְרַבֵּי, מוֹרְנֵנוּ הַרְבֵּי רַבֵּי יוֹסֵף זְכָרוֹנוֹ
לְבִרְכָה (יִסוּד יוֹסֵף פָּרָק פו).

פָּרָק צ"ב

א. מֵאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל צְנוּה לְסַפֵּר
תְּשַׁעַה וְאַרְבָּעִים יוֹם מִמְחַרַת הַפֶּסַח עַד חַג הַשְּׁבֻעוֹת, שֶׁהוּא
יוֹם מִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמֻשִּׁים, וְהַטַּעַם הוּא מִבְּאֵר (וְהַר
חֶלֶק ג דף צו עמוד א), כִּי כִשְׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת מִצְרַיִם, נִשְׁתַּקְּעוּ
בְּקִלְפָה בְּמִ"ט שְׁעָרֵי טְמֵאָה, וְאֵלְמֵלִי הָיוּ יִשְׂרָאֵל שֵׁם עוֹד
יוֹם אֶחָד אַחֵר ט"ו בְּנִיסָן - הֲרֵי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ
מִשְׁעַבְדִּים הֵינּוּ לְפָרְעָה.

בְּכָל יוֹם בָּאנוּ מִמְדְּרָגָה לְמְדְרָגָה בְּמִ"ט שְׁעָרֵי קִדְשָׁה

ב. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו וּבְרַב חַסְדָּיו הוֹצִיאָנוּ
לְחֵרוֹת וְנָתַן לָנוּ הַתּוֹרָה אַחֵר מִסֵּפֶר חֲמֻשִּׁים יוֹם, דִּהְיֵנוּ שְׁהָיוּ

ישראל סופרים מ"ט יום, חוץ מיום שנתנה בו התורה הקדושה, ובכל יום ניום באנו ממדרגה למדרגה במ"ט שערי הקדשה, שהן שערי בינה, ולכן צוה הקדוש ברוך הוא לספור לנו שבועה שבועות, כדין אשה נדה שסופרת ז' ימי נקיים לנדתה, ואחר כך היא טהורה לבעלה.

זכו לפנינו לשער החמשים של שערי בינה

ג. כך היו ישראל במדבר, שהיה להם דין טמאת הנדה מקלפות מצרים, והיו מכרחים לספור שבועה שבועות תמימות. ואיתא במדרש רבה (בראשית רבה ל ח): כל מקום שנאמר "תמים" או "תמימות" - השלים למדת שבועות שבועה, שהן מ"ט יום. וג' ימים קדם מתן תורה היה מצות הגבלה, והיו ישראל מטהרין את עצמן כמו אשה המטהרת לבעלה אחר עת נדתה, וביום החמשים זכו ישראל להפגס בשער החמשים של שערי בינה, ושער החמשים נקרא (בראשית ב ט): "עץ החיים אשר בתוך הגן". ואף כי יש שני דעות (ראש השנה יא עמוד א) - פלוגתא רבי אליעזר ורבי יהושע, אי בניסן נברא העולם אי בתשרי נברא העולם - בין למר ובין למר סבירא ליה דבפעל בניסן נברא העולם, ומתחילין אנו למנות החדשים מן ראש חדש ניסן, שהוא ראש לחדשים, ואם כן, פסח הוא חג הראשון, וחג שבועות הוא חג האמצעי, וחג הסוכות הוא חג האחרון.

חג שבועות (בארץ ישראל) הוא יום אחד - לרמז:
שהקדוש ברוך הוא אחד וישראל הם עם אחד בארץ
ישראל.

ד. ואם בן לכן נקרא שבועות "עץ החיים שבתוך הגן"
(זהו שם דף צו עמוד א), לפי שהוא אמצעי, וחג השבועות הוא
שבחא דאורייתא, שבחא דכללא, [פרוש: שבח התורה, שבח הכלל]
ולכן נתנה התורה בהאי יומא דוקא, כיון דתורה נקראת
"עץ החיים שבתוך הגן", ולכן נראה לי, דעל זה כתב הזהר
פרשת אמר (שם), וזה לשונו: "וביום הפפורים בהקריבכם
מנחה חדשה לה' בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם"
(במדבר כח כו) - רבי שמעון פתח (דברי הימים א טו לג): "אז
ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא לשפוט את הארץ", וקשה
לכאורה, למה דרש רבי שמעון בן יוחאי המקרא הזה כאן?
אלא נראה לי, דשפיר דריש רבי שמעון בן יוחאי "אז ירננו
כל עצי היער", דכל עצי יער הלבנון נקשרים בעץ החיים
שבתוך הגן וכמו שכתבתי לעיל.

והנה הקדוש ברוך הוא רצה להראות חבתן של ישראל
נגד כל האמות והאכילנו את המן במדבר, כמו שאמר
הכתוב (שמות טו ד): "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים",
וצנה אותנו להקריב שעורים לקרבן פחג השבועות. *כד

כד*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

אשרי חלקיהם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא בנדק אותם
בקרבן שעורים, כאשה סוטה שהביאה קרבנה מאכל בהמה,

זכאה חולקיהון ד'ישראל (זהר שם), דקדשא בריך הוא בדיק להון בקרבן שעורים, כדין סוטה שהביאה קרבנה מאכל בהמה, כך צנה הקדוש ברוך הוא להביא קרבן שעורים, אבל האי שעפתא אקדימו ישראל "נעשה" ל"נשמע" (שמות כד ז), ואשתכחו כלן זכאין, כמה דאת אמר (שיר השירים ד ז): "כלך יפה רעיתי ומום אין בך". ואתמר עליהו (משלי לא ז): "אשת חיל מי ימצא", ו"אשת חיל היא עטרת בעלה" (שם יב ד). ולכן קרא הזהר (שם עמוד ב) המנחה חדשה (במדבר ה יח): "מנחת קנאות", ולכן נקראת (ויקרא כג טז): "מנחה חדשה", וחדושה - שנעשו ישראל בריה חדשה ביום מתן תורה, כאשה סוטה דהיא טהורה, דהיא "נקתה ונזרעה זרע וטהורה היא" (במדבר ה כח), כך היו ישראל טהורין אחר מעשה הקרבן של חג השבועות. ולכן חג השבועות יום אחד לרמו שהקדוש ברוך הוא הוא אחד, וישראל הן גוי אחד בארץ, לרמו שישראל תלויין באחדותו, לרמו על עץ החיים דמיחד לכלהו אילני דגן עדן לקשרא ביחודא שלים [פרוש: שמיחד לכל אילנות שבגן עדן לקשרם ביחוד שלם].

כך צנה הקדוש ברוך הוא להביא קרבן שעורים, אבל בשעה שהקדימו ישראל "נעשה" ל"נשמע", ונמצאו כלם צדיקים כמו שאמר: "כלך יפה רעיתי ומום אין בך", ועליהם נאמר: "אשת חיל מי ימצא", ו"אשת חיל היא עטרת בעלה" וכוי.

במ"ט ימים יצאו משערי טמאה ונכנסו למ"ט שערי

בינה

ולכן כתוב בזהר פְּרַשְׁתָּ אֵמֹר (דף צז עמוד א), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:
 *כה "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר
 הַתְּנוּפָה" (ויקרא כג טו). כִּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הוּוּ בְּרִשׁוֹתָא
 אַחְרָא, וְהוּוּ אֶחֱידוּ בְּמִסְאָבוֹתָא, כְּאַתְתָּא דְּא דִּיתְבַּת בְּיוֹמֵי
 דְּמִסְאָבוֹתָא. בְּתַר דְּאַתְגְּזֹרוּ בְּמִצְרַיִם, עָאֵלוּ בְּחֻלְקָא דְּקִדְשָׁה
 דְּאַתְקֵרִי "בְּרִית", וּפְסִיק מְנִיְהוּ מִסְאָבוֹתָא, כְּדָא אַתְתָּא
 דְּפִסְקָה מְנָה מִסְאָבוֹתָא. בְּתַר דְּאַתְפְּסִקוּ מְנִיְהוּ, מַה כְּתִיב:
 "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת" וְגו', כְּמוֹ שְׁכַתּוּב גַּבֵּי אִשָּׁה (שם טו
 כח): "וּסְפַרְהָ לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים" - כִּן אֵמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה חֲשַׁבְנָא: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם" - לָכֶם

כה*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר
 הַתְּנוּפָה". כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בְּרִשׁוֹת אַחְרַת, וְהָיוּ
 מַחְזָקִים בְּטַמְאָה, כְּאִשָּׁה הַיּוֹשֶׁבֶת בְּיַמֵּי טַמְאָתָהּ, לְאַחַר שְׁמֵלוּ
 אוֹתָם בְּמִצְרַיִם, נִכְנְסוּ לְחֻלְקַת הַקְּדוֹשׁ הַנִּקְרָא "בְּרִית", וּפְסִיקָה
 טַמְאָתָם, כְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁפְּסִיקָה מִמֶּנָּה טַמְאָתָהּ, לְאַחַר שֶׁפְּסִיקָה
 מֵהֶם, מַה כְּתוּב: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם וְגו'", כְּמוֹ שְׁכַתּוּב עַל אִשָּׁה:
 "וּסְפַרְהָ לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים" - כִּן אֵמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה חֲשַׁבּוֹן לְטַהֲרָה: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם" -
 לָכֶם דְּנִיקָא, לְעַצְמְכֶם, כְּדִי שִׁיְהִיוּ תַמְיָמוֹת בְּטַהֲרָה, אוֹתָם מִ"ט
 יָמִים נֶגֶד מִ"ט שְׁעָרִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה, בְּטַמְאָת עֲבוּדָה
 זָרָה שֶׁל מִצְרַיִם.

דיקא, לעצמכם, פדי שיהיו תמימות בטְהָרָה הני מ"ט יומי נגד מ"ט שערים דהוי ישראל בטמאה, במסאבותא דעבודה זרה של מצרים.

ה. וביום החמשים פסקו מישראל זהמתן, ונכנסו לשער הנ', שהוא סוד חמשים שערי בינה, והיו כלן טהורים, והאי יומא [פרוש: והיום הזה] שהוא יום חמשים, הִיָּה יום קדוש וטהור, ובו ביום יצאו ישראל לחרות מן המלאך המות ומהלכות.

אשרי הלומד בליל שבועות

על פן ראוי ונכון לכל איש הירא וחרד לדבר ה', שילמד כל הלילה של חג השבועות כפי התקון שחברו תלמידי האר"י ז"ל, ויעסקו בתורה ובנביאים ובכתובים ובמשניות וקצת מאמרי הזהר.

ז. ויש נוהגים לעשות התקון בבי' לילות של שבועות, ואשרי האיש אשר יעשה כזאת, ובהתעוררות דלתתא [פרוש: של מטה] הוא מעורר קדשת עליון לאתתברא [פרוש: לחבר] יחוד עליון באורות ובשפע גדול, ובזכות זה ישפיע הקדוש ברוך הוא גם בן עלינו אור חדש, ונזכה כלנו לאורו, אמן.

• שופטים •

פרק צ"ג

א. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (בְּרַכּוֹת דף לא עמוד א): אָסוּר לְאָדָם שְׂימְלֵא שְׁחוּק פִּיּו בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁנֹאמַר (תהלים קכו ב): "אֲזַימְלֵא שְׁחוּק פִּינִי", אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ, שְׁלֵא מְלֵא שְׁחוּק פִּיּו מְכִי שְׂמַע מְרַבִּי יוֹחָנָן רַבִּיהָ.

ב. וְהַעֲנִין הוּא כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּרָא בְּאָדָם לֵב וְכַבֵּד וְטָחוּל, הַלֵּב הוּא לְמַעְלָה בְּאִמְצָע, וְהַכְּבֵד - מִתַּחְתֵּי מִצַּד יְמִין, וְהַטָּחוּל מִתַּחְתֵּי מִצַּד שְׂמָאל. הַכְּבֵד הוּא מְרִמָּז עַל שֶׁרֶשׁ שֶׁל עֵשׂו הַנִּקְרָא "אָדוֹם", לְפִי שֶׁהַכְּבֵד כְּלוּ דָם, וְלִכְן נִקְרָא עֵשׂו "אָדוֹם", וְתַבְשִׁילוֹ אָדָם, וְהַיֵּשֶׁר שֶׁלוֹ הוּא אָדָם, וְכְלוּ דִין. וְהַטָּחוּל הוּא מְרִמָּז עַל לִילִי"ת הַרְשָׁעָה. וְהַלֵּב מְרִמָּז עַל יִשְׂרָאֵל, עִם קְדוּשָׁה, כִּי קְדוּשִׁים הֵם לֹאֲלֵהֵימָּה. וְעַל כֵּן לֹא נָטַל כָּל כֶּךָ דָּמִים כִּי אִם הַבְּרוּר וְהַזָּךְ, דָּם טָהוֹר, מִבְּחִין בֵּין דָּם לְדָם - בֵּין דָּם נֹדֵה לְדָם טָהוֹר. מֵה שְׂאִין כֵּן הַכְּבֵד - שׂוֹאֵב לְגַבִּיּה [פְּרוּשׁ: אֲצִלוֹ] כָּל דָּם טָמֵא, וְאִינוּ מִבְּחִין בֵּין דָּם לְדָם, וְהַכְּבֵד הוּא תָּמִיד בְּכַעַס.

הַפּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים

ג. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (וְהַר חֶלֶק א דף כו עמוד ב, וּבְחֶלֶק ג' דף קעט עמוד א): "כָּל הַפּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה", כִּי כִּבֵּר כְּתַבְתִּי, כִּי הַפּוֹעֵס הוּא מִצַּד הַכְּבֵד, כִּי

הוא כ"ח של סמא"ל שנקרא "אלהים אחרים", והטחול הוא מצד לילי"ת, שדרכה להתראות לבני אדם בלילה בחלום ובהקיץ כדמות אשה, עד שגורמת שיצא ממנו זרע לבטלה, ולכן הטחול שוחק (ברכות סא עמוד ב). ובהיות בית המקדש קים, אזי היה מאיר לישראל שני אורות משני עולמות העליונים, שעליהם נאמר (בראשית א ג): "יהי אור ויהי אור" ומשרש העולמות האלו הן נשמות האמהות רחל ולאה, אשר בנו שתיהן בית ישראל, והם היו מכניעים את הסמא"ל וזוגתו לילי"ת, שלא היה להם שום שליטה לעשות רעה לישראל, ושני פעמים "אור" גימטריא "שחוק", מה שאין כן כאשר נחרב הבית, גרמו העוונות שהאורות של מעלה נסתלקו, ואז גברו שתי הקלפות הנזכרות, אזי היא שוחקת בנו, בעוונותינו הרבים, ולכן אין שמחה ושחוק בעולם הזה, וכשיבוא משיחנו - "אז יפלא שחוק פינו". ומכאן צריך האדם לדעת איך לרצות הבורא יתברך, שלא להראות שום פנים שוחקות עכשו בשעת החרבן, פי אסור לנו לשחק, ואם האדם אינו נזהר בזה, אזי הוא נותן כ"ח לטחול לשחוק, ומתגברין הב' קלפות הנזכרות לעיל.

החיוב להתאבל על חרבן הבית וגלות השכינה, כבניכול

ד. ולא מלוי שחוק לבד אסור, אלא גם שאר שמחות שאינן של מצוה אסור, ואפלו שמחה של מצוה אין להרבות בהם כלל. וכמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה, ראה מה

שכתב הזֶהר פֶּרֶשֶׁת תִּזְרִיעַ (דף מה עמוד ב) : *כו"רבי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזֵלִי בְּאוֹרְחָא, כַּד מָטוּ חַד חֻקְלָא, חָמוּ חַד דְּפִטְיָרָא דְקִיטְפָא (פרוש: עץ של אפרסמון) שְׁהִיָּה בְּדַרְךְ לְצַד יְמִין, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲטִיפָא עֲטִיפָא דְקִטְרָא בְּעֵינֵי שְׂכִיחַ (פרוש: כסוי עֶשֶׂן שֶׁל שְׂרַפַת אֵשׁ חֲרַבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׂכִיחַ לִפְנֵי עֵינֵי צְדִיקִים הַזּוֹכְרִים תָּמִיד אֶת חֲרַבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ)".

וְלָכֵן אֵין רְשׁוּת לְהַסְתַּכֵּל בְּשׁוּם שְׂמֻחָה מִיּוֹם שְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, רְאֵה כַּמָּה גְדֹל הַחַיּוּב לְהִתְאַבֵּל עַל חֲרַבֵּן הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְעַל שְׂפִיכַת דָּמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְצָרִיךְ אָדָם לומר (תהלים קלז): "עַל נְהָרוֹת בְּבָל", וְלִשְׁפֹךְ דְּמָעוֹת עַל חֲרַבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְ"שִׁיר מְזֻמּוֹר לְאַסָּף" - סִימָן פ"ג בַּתְּהִלִּים - עַל הַרִיגַת הַצְּדִיקִים, כִּי שְׁעָרֵי דְמָעוֹת לֹא נִנְעָלוּ (בְּרַכּוֹת לֵב עֲמוּד ב) וְאֵין נִמְחָקִים לְעוֹלָם, וְיֵשׁ בְּרַקִּיעַ מְמַנֶּה אֶחָד, שְׂמֻקְבֵּל אוֹתָן דְּמָעוֹת, וְהוּא גַם כֵּן מְמַנֶּה עַל הַתְּפִלוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן בְּדְמָעוֹת, וְהוּא מְלַאֵךְ מִן שְׂרֵי הָאוֹפָנִים, וְשִׁמוּ יִרְחַמֵּיא"ל (זֶהר חֶלֶק ב דף רמה עמוד ב), וְהוּא שׁוֹלֵט עַל שֵׁשׁ מְאוֹת חַיּוֹת, *כז וְאֲנוּן דְּמַעִין אַחֲרֵינִין וְהוּא אוֹתָן דְּמָעוֹת "הֵן אֲרָאֲלָם

(כו*) פרוש הזֶהר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ :

רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדַרְךְ, כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשֻׁדָּה אֶחָד, רָאוּ בְּדַרְךְ לְצַד יְמִין עֵץ אֶפְרָסִמוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲטִיפָה עֲטִיפָה שֶׁל עֶשֶׂן מְצוּי בְּעֵינֵינוּ...

(כז*) פרוש הזֶהר בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ :

צַעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יִבְכְּיוּן" (ישעיה לג ז), וְאֲנוּן דְּמַעֲיֵן דִּישְׁדוּן עַל זַכָּאִין כַּד מִסְתַּלְקִין מֵעֲלָמִין - כְּלַהוּן נְטֻלֵי לוֹן רְתִיכִין עֲלָאִין וְעָרְבֵי לוֹן בְּאֲנוּן דְּמַעֲיֵן דְּאוּשְׁדָן עַל חֲרַבְן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל דָּא כְּתִיב (שם כה ח): "וּמַחָה ה' אֱלֹקִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים", מֵאֵן אֲנוּן "פְּנִים"? אֲנוּן אֲלִין רְתִיכִין קְדִישִׁין עֲלָאִין, וּבִתְרַן כֵּן (שם): "וְחִרְפַת עֲמוּ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי פִי ה' דִּבֶּר".

הַכֹּלל כִּי תְדִיר צְרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר בְּלֵב מֵרַ עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה וְלְהִתְאַנַּח עַל אַרְיכוּת הַגְּלוּת הַמֵּר, וְלָשִׁים אֶל לְבוֹ, כִּי בְהִיזְתָּנוּ עַל אֲדַמְתָּנוּ, וְהַשְּׂכִינָה הִיְתָה שׁוֹרָה בֵּין הַכְּרוּבִים - הֵינּוּ מְקַבְּלִים הָאָרְהָ בְּכָל יוֹם, וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים (דְּבָרִים כו יט): "עַם קְדוֹשׁ לַה'", וְהֵינּוּ קְרוּבִים אֶל הַשְּׂכִינָה וְאֶל הַקְּדוּשָׁה, וְהַקְּלָפוֹת הֵיוּ נִחְבָּאִים וּדְחוּפִים בְּעַמְקֵי תְהוֹם, מַה שְּׂאִין כֵּן עֲכָשׁוּ, יִשְׂרָאֵל הֵן גְּדַחְפִים וְנִסְחָפִים, מְפֹזְרִים בְּכָל פְּנוֹת וְקִצְוֹת הָאָרֶץ, וּמְכַנְיַעִים עֲצָמָם בַּגְּלוּת בְּהַכְנָעָה גְדוּלָה נֶגְדַ כָּל אֲמָה וְלָשׁוֹן וְחוּלְקִין לָהֶם כָּל הַכְּבוֹד.

וְאֵלוּ דְּמַעוֹת אַחֲרוֹת, וְהוּא אוֹתָן דְּמַעוֹת "הֵן אֲרָאֲלָם צַעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יִבְכְּיוּן", וְאֵלוּ דְּמַעוֹת הַנְּשַׁפְּכוֹת עַל הַצְּדִיקִים כְּשֶׁמִּסְתַּלְקִים מִן הָעוֹלָם, אֵת כָּל הַדְּמַעוֹת לֹקוֹחוֹת הַמְּרַכְּבוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וּמְעַרְבְּבוֹת אוֹתָן בְּאוֹתָן דְּמַעוֹת שְׁנִשְׁפְּכוּ עַל חֲרַבְן הַבַּיִת, וְעַל זֶה כְּתוּב: "וּמַחָה ה' אֱלֹקִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים" - מִי הֵם "פְּנִים"? הֵן אוֹתָן מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְאַחַר כֵּן: "וְחִרְפַת עֲמוּ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי פִי ה' דִּבֶּר".

ה. והלילית היא מחיכת ושוחקת ויש לה הנאה גדולה בראותה שישראל הן מכניעין עצמן נגד האמות, אשר ממש מקים בנו (תהלים מד כו): "כי שחה לעפר נפשנו", וממש אנחנו למרמס תחת כפות רגליהם, ואנחנו להם לעבדים ולשפחות, וכל טרחם של ישראל ויגיע בפן נושאים עין קצת מן אמות העולם בישראל ולוקחים ביד חזקה מידם, ואנחנו בית ישראל, מכים ונהרגים ונשחטים ונשרפים על קדשת השם, והיאך לא ישים אדם אל לבו כל מי שיראת אלהים נוגע בלבו, לכונן בתפלתו במקומות השיכים לגאלת ישראל, שיגאלנו הקדוש ברוך הוא מידי אמות העולם למען שכינת כבודו.

המצטער על גלות השכינה, זוכה לכתר תורה

ו. וקבלה אמתית היא בידי, "כל מי שבלבו תדיר צער על גלות השכינה - זוכה לכתר תורה", ודע מה שכתב האר"י ז"ל (אור צדיקים עמוד העבודה פרק יז), על מורנו הרב רבי אברהם הלוי שחבר ה"תקוני שבת", שהיתה דירתו בצפת, תפנה ותכונן במהרה בימינו, ובכל חצות לילה היה קם וסובב כל הרחובות של יהודים, ונתן קולו בקול מר ואמר: אחינו בית ישראל, הלא ידוע לכם, שהשכינה בעוונותינו הרבים בגלות, ובית מקדשנו היה לשרפת אש, וישראל הם בגלות המר וסובלים יסורים, ענויים קשים ומרים, ונהרגו כמה חסידים וחסידות, בחורים ובתולות, זקנים עם נערים בארבע מיתות בית דין, ונתלין ונדונין

במיתות קשות ומשנות, ואתם שוכבין על מטותיכם
בהשקט ובטח.

רבי אברהם גלגול של ירמיה הנביא

ז. קומו ונצעק אל ה' אל הינו, שהוא מלך רחום וחנון,
אולי ישמע ה' את קול תפלתנו, וירחם על עמו, שארית
פליטת ישראל, והיה החסיד צועק, ולא נתן מנוחה לכל בני
העיר, והיו קמים כלם בשעה חדא לבתי מדרשות, והיו
אומרים התקון חצות, ואחר כך היו לומדין איש איש כפי
השגתו, יש מהן היו עוסקין בדברי קבלה ובהרה, ויש מהן
היו עוסקים בגמרא ובמשניות, ויש מהן היו עוסקים בתורה
ונביאים וכתובים, ואחר כך היו אומרים פזמונים ובקשות
עד אור היום והיו מעוררים רחמים". והרב האר"י ז"ל היה
מפליג בחסידותו ואמר על החסיד רבי אברהם הלוי ז"ל,
שהוא היה גלגול של ירמיהו הנביא.

דמות אשה בלבושים שחורים

ח. ופעם אחת אמר לו האר"י ז"ל: דע פי שלמו ימיך,
והגיעו ימיך למות, אם לא שתעשה תקנה אחת שאלמדך,
ואם תעשה תקנה זו, אזי תחיה עוד כ"ב שנים, וזו היא
התקנה שלך, שתלך לירושלים, ושם תלך להתפלל לפני
הכתל המערבי ותשפך תחנונתך, ותזכה לראות השכינה, ואז
הלך החסיד לביתו וסגר עצמו ג' ימים וג' לילות בתענית
שק ואפר, ואחר כך הלך החסיד לירושלים ובא לפני כתל

המערבי בתפלה ובתחנונים ובבכיה גדולה, ואחר כך ראה על גבי הכתל צורה נגממת אשרה מלבשת שחורים, ותכף מרב פחדו נפל על פניו ארצה והיה צועק ובוכה בבכי גדול ואמר: אוי לי! שראיתך בכך אוי! אהה על נפשי! והיה מאריך בבכיה וזעקות, והיה ממרט שערות ראשו עד שנתעלה וירדם.

ט. ואז ראה בחלום שבאה אליו השכינה בבגדים נאים ואמרה: התנחם, בני אברהם, כי יש תקנה לאחריתך, וישובו הבנים לגבולם, פי אשיב את שבותם ורחמתי אותם. וייקץ וישא את רגליו ויחזר לצפת ובא אל האר"י ז"ל, ותכף אמר האר"י ז"ל: אני רואה בך שזכית לראות פני השכינה, ומעתה תהיה בטוח, שתחיה עוד כ"ב שנים. וכן הוי, שהחסיד היה חי אחר זה המעשה כ"ב שנים.

ומהחסיד הנזכר לעיל, יראה כל אדם לעשות בן, לקום בתצות הלילה או קדם אור הבקר להתאבל על חרבן בית המקדש ועל הריגת הקדושים, ואחד המרבה, ואחד הממעט - ובלבד שיכוון לבו לשם שמים, ולא יעשה זאת שיתפאר בפני הבריות, כדי שישבחו אותו הבריות, שלא די שהוא לא מקבל שכר על זה, אלא גם מקבל ענש גדול, ומי שהוא מכוון לשם שמים, אזי עליו הכתוב הוא אומר וקהלת ת, ה): "שומר מצוה לא ידע דבר רע", ויזכה לראות בבנין ציון וירושלים, אמן. מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל.

פָּרָק צ"ד

א. כתיב (ישעיה מג יד): "כִּי אָמַר ה' לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּכֹלָה וְהוֹרַדְתִּי בְּרִיחִים", בפסוק זה נתבאר גדל אהבת הקדוש ברוך הוא לישראל, שנשתתף בצרתן וירד עמם לגלות. וכמו שהיה במצרים, דכתיב (שמות א א): "הַבְּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב", "את" - לרבות השכינה, ובסוד שאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב (בראשית מו ד): "אֲנֹכִי אֶרְדֶּה עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ וְגו', ובגלות בכל כתיב (ישעיה מג יד): "לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּכֹלָה", ו"בכל צרתם לו צר" (שם סג ט), שבכל גלות הוא קשה יותר מגלות מצרים.

אם רגיל להתאבל על צער השכינה, ובא עליו צער, חס ושלום, יסבל המשא בלא חשש.

ב. ובזהר (חלק ב דף ב עמוד ב) איתא, *כח "אמר רבי שמעון בן יוחאי: מאן דמרגיל עצמו בצערא דשכינתא אף על גב דבא עליו צער, יסבל משאוי הזה ולא חיש, אבל מאן דלא מרגיל עצמו בצערא דשכינתא וצערא דישראל, רק כל

(כח*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

אמר רבי שמעון בן יוחאי: מי שמרגיל את עצמו להצטער בצער השכינה - אף על פי שבא עליו צער, יסבל המשא הזה ואינו צריך לדאג. אבל מי שאינו רגיל להצטער בצער השכינה וצערו של ישראל, רק כל ימיו הם בתענוגים ומעדנים של העולם הזה, כיון שמגיע אליו איזה צער, זה הוא צער השלם, ועל זה צריך כל אחד לבכות פשישראל הם בצער הגלות.

יומין הוא בתפנוקין ועדוינין של העולם הזה - כיון דאתיא עליו איזה צער, דא איהו צער שלים. ועל דא אצטריך כל אחד למבכי בד ישראל הן בצערא בגלותא.

ג. *כט והנה בגלות בבבל הוי צערא שלים, דהווי ישראל בתפנוקין, כדכתיב (איכה ד ב): "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו', והשתא הווי נחתין בגלותא ורחים על צואריהון וידיהון מהדקין לאחוריהון, וכד הווי אזלין בגלותא, קרא קדשא בריך הוא לכל פמליא דיליה ואמר: למה בני בגלותא ואתון הכא? ! קומו חותו כלכוון, ואנא עמכוון, הדא

כט*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

והנה בגלות בבבל היה צער שלם, שהיו ישראל לפני הגלות מתעדינים בתענוגים, כדכתיב: "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו', ועכשו הם יורדים לגלות ורחים על צואריהם וידיהם מהדקים לאחוריהם. וכשהיו הולכים בגלות, קרא הקדוש ברוך הוא לכל פמליא שלו ואמר: "למה בני בגלות ואתם כאן? ! קומו רדו כלכם לבבל, ואני עמכם!" זהו שכתוב: "כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה והורדתי בריחים כלם", מי הם "בריחים"? אלו כל המרכבות והמחנות העליונות, ובשעה שיורדו לבבל, נפתחו השמים ורוח הקדש שרתה על יחזקאל הנביא, ואמר יחזקאל לישראל: "הרי אדונכם כאן, וכל צבא השמים ומרכבותיו, שהגיעו לדור עמכם". ולא האמינו לו ישראל, עד שספר להם יחזקאל כל מה שראה בנבואה, שכתוב: "וארא והנה רוח" וגו', אמר רבי שמעון בן יוחאי: "באותה שעה שמחו ישראל שמחה שלמה, כיון שראו שהקדוש ברוך הוא נמצא עמם".

הוא דכתיב (ישעיה מג יד): "כה אמר ה' למענכם שלחתי בכלה והורדתי בריחים כלם", מאן "בריחים"? אליו כל רתיכין ומשרין עלאין, וכד נחתו, אתפתחו ושריאת רוח הקדש על יחזקאל הנביא, אמר להו לישראל: הא מאריכון הכא, וכל חילא דשמאי ורתיכו, דאתו לדור עמכון. ולא הימנוהו ישראל, עד דאמר להו יחזקאל כל מה דחמי בנבואה, שנאמר (יחזקאל א ד): "נארא והנה רוח" וגו', אמר רבי שמעון בן יוחאי: בהאי שעתא חדו ישראל חדונתא שלמה, שראו דקדשא בריך הוא הוא עמהון. עד כאן לשונו, עין שם פרשת בראשית.

והנה בכל דור יש צדיקים שמקבלים עליהם באהבה רבה למסור נפשם על קדשת השם, אמר רבי יהודה (ומר שם דף ה עמוד ב): *ל אלמלי יודעים ישראל חביבותא דישראל, דרתיים הקדוש ברוך הוא יתהון, הוי שואגים פכפירים לרדף אחריו.

על כן צריך כל בר ישראל לקבל עליו על הגלות באהבה ובחבה, ובפרט בגלות המר הזה אשר כמה נפשות היו יושבים בביתם ואינם יודעים דבר מה, ופתאום בא

(*) פרוש הזהר בלשון-קדש:

אלו עם ישראל היה יודע עד כמה חביבים הם לפני הקדוש ברוך הוא, ועד כמה אהבתו עליהם - היו שואגים פארות לרדף אחריו, והיו רצים אחרי קיום המצוות ומוסרים נפשם לשמר דרכיו.

עֲלֵיהֶם עֲלִילוֹת שְׁקָרִים מֵה שֶׁמְעַלִּילִין עֲלֵיהֶם עֲלִילוֹת שְׁקָר, וְנִלְקַח הָאִישׁ מֵאִשְׁתּוֹ וּמִבְּנָיו וּבְנוֹתָיו וּמִבֵּית אָבִיו, וְנִשְׁלַךְ לְמָקוֹם אֶפֶל בֵּין נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, וְהָאִמָּה הִרְשָׁעָה מֵעַמִּידִין עֲדוֹת שְׁקָרִים לְהַעֲיד, וַיּוֹשְׁבֵי מִשְׁפַּט מִצְוִים לְדוֹן אֶת הַיְהוּדִים בְּעֵנֻוּיִים קָשִׁים וּמְרִים, וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו כְּשֶׁהֵן שׁוֹמְעִין אֶת הַצֵּעַר, אָזִי בּוֹכִים וְצוֹעְקִים אֶל ה' וְאֶל הַקֹּהֵל, אוֹלֵי יוֹכְלוּ בְהַשְׁתַּדְּלוֹת לִפְטוֹר אֶת הַתְּפוּסִים, וּבְגֵי יִשְׂרָאֵל, עִם קְדוּשׁ הֵם, זָרַע רַחֲמָנִים - פּוֹשְׁטִין אֶת מְלַבּוֹשֵׁיהֶם וְנוֹתְנִים מְעוֹת לִפְדוֹת נַפְשׁוֹת הָאֲבִיוֹנִים מִמִּיתָה קָשָׁה וְחַמּוּרָה, וְלִפְעָמִים כֹּל הוֹן לֹא יוֹעִיל, וְכֹל הָעַם בּוֹכִים לְמִשְׁפַּחוֹתָם בְּשִׂמְעָם מִשְׁפַּט הַחֲמוּר וְהָעֵנֻוּיִים הַקָּשִׁים, בְּשִׁרְפַת גְּפִרִית וְאִשׁ עַל לֶבָם שֶׁל קְדוּשִׁים, וְקָדַם הַמִּיתָה מְעַנִּין אוֹתָן בְּמַסְמְרוֹת תְּקוּעִים תַּחַת הַצְּפָרְנִים וּמִנְעָלִים שֶׁל בְּרוֹזַל. אוֹי! מִי יוֹכַל לְסַפֵּר גְּדֹל הָעֵנֻוּיִים! וְלִפְעָמִים חוֹתְכִין הַלְּשׁוֹן מֵאַחֲרֵי הַצְּנָאָר וְחוֹתְכִין הַבְּרִית קֹדֶשׁ בְּעוֹדָנוּ בְּחַיִּים, וְאַחַר כֵּן חוֹתְכִין הַבֶּטֶן וְלוֹקְחִין הַלֵּב וְהַכְּבֵד וְהַרְאָה, וְאַחַר כֵּן חוֹתְכִין אוֹתוֹ לְד' חֲלָקִים, וְאָף עַל פִּי כֵן הַקְּדוּשִׁים סוֹבְלִין יְסוּרִים כְּאֵלוֹ, וְאָף עַל פִּי כֵן אֵינָם רוֹצִים לְהַמִּיר דָּתָם. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל הַצְּוֹרָה מִן הַקְּדוּשִׁים וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַפּוֹרְפִירָא שְׁלוֹ, כְּדֵי שְׂיִנְקָם לְעֵתִיד נְקַמַת דָּם עֲבָדָיו הַשְּׁפוּךְ בְּחַנּוּם, שְׁנוֹטְלִין הָאֲמוֹת הַנְּשָׁמוֹת מִן הַקְּדוּשִׁים בְּעֲלִילוֹת שְׁקָרִים.

וְעַל כֹּל הַצֵּעַר הַזֶּה יָדוּוּ כָּל הַדְּוִים, וְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל מִחֵיב לְקַבֵּל עָלָיו בְּאַהֲבָה, בְּאֵם שְׂיִזְדַּמֵּן לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, סְבֵה כְּזוֹ,

ועל צער פֶּזֶה השְׁכִינָה מִלֵּלֶת, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת שֶׁל מַעְלָה מְלֵאִים בְּכִיּוֹת וְאַנְחוֹת עַל נַפְשׁוֹת הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵן דְּגַמַּת קֶרֶבֶן לַה' וְרִיחַ נִיחוֹחַ, בְּאֲשֶׁר שֶׁהֵן מִיַּחַדִּים אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים וּמוֹסְרִים עֲצָמָם עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לְיַחַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינָתוֹ.

וּתְדַע, דְּאֵיתָא בְּזוּהַר, פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית (דף לח עמוד ב), כִּי בְהִיכַל הָרְבִיעִי מִשְׁבְּעָה הֵיכְלוֹת דְּלִמְעָלָה, שֶׁם יוֹשְׁבֵינָא אַבְלִי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכֹל הַהֲרוּגִים שְׁמָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וּבְהִיכַל הַשְּׁנַי יֵשׁ מַחִיצָה לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלַמְּשִׁיחַ, וְשֵׁם יֵשׁ בְּכִיָּה גְדוֹלָה עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם וְהַרְיַגַּת הַצְּדִיקִים, וּמְשִׁיחַ צְדִיקָנוּ נְחִית [פְּרוּשׁ: יוֹרֵד] לְהִיכַל הָרְבִיעִי, וְשֵׁם מִתְחִיל לְהַזְכִּיר בְּפְרוּטְרוּט כֹּל הַקְּדוּשִׁים שְׁמָסְרוּ נַפְשָׁם לְמוֹת עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וּמִתְחִיל מְשִׁיחַ לְבָכּוֹת בְּכִיָּה גְדוֹלָה, וּמִתְקַבְּצִין שָׁם כָּל נְשִׂאִים מְזַרְעֵי בֵּית דָּוִד וְאוֹחֲזִין אוֹתוֹ וּמְנַחֲמִין אוֹתוֹ, וְהוּא מִתְחִיל לְבָכּוֹת עוֹד פַּעַם שְׁנִית בְּקוֹל גְּדוֹל. * לא וְהוּא קָלָא סְלִיק לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּמִתְעַכֵּב שָׁם

לא) פְּרוּשׁ הַזֶּה בְּלִשׁוֹן-קִדְשׁ:

וְאוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וּמִתְעַכֵּב שָׁם עַד רֵאשׁ חֲדָשׁ, וְאִזּוּ יוֹרֵד הַקּוֹל, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ כְּמָה אוֹרוֹת שְׁמַאִירִים לְכָל הַהִיכְלוֹת, וְהַרְבֵּה מִיְּנֵי רְפוּאוֹת יוֹרְדִים עִם הַקּוֹל לְהַרּוּגִים עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ יִתְבַּרַךְ וְעַל הַחוֹלִים וְעַל בְּעָלֵי הַיְסוּרִים. אִזּוּ לוֹבֵשׁ הַמְּשִׁיחַ אֶת הַבְּגָד, שְׁחֻקוֹקִים וּרְשׁוּמִים עָלָיו הַהֲרוּגִים עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וְעוֹלָה עִם הַבְּגָד לְדוֹן אֶת הַרוּצְחִים וְהַגְּזֵלָנִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְלַבֵּשׁ הַבְּגָד לְעֲתִיד לְבוֹא, כְּמוֹ

עד ראש חדש, ואז נחית ההוא קלא, ונחתין עמיה פמה
 נהורין דמאירין לכל ההיכלות, והרבה מיני רפואות יורדים
 עם הקול להני קטולין ובני מרעין ומכאובין דסבלי יסורים.
 וכדין לביש משיח האי פורפירא, דחקיקין ורשימין תמן כל
 אלין קטולין, וסליק עם האי פורפירא למידן ית הרצחנים
 והגזלנים, וקדשא בריך הוא זמין למלבש ההוא לבושא
 דפורפירא לעתיד, דכתיב (תהלים קי ו): "ידין בגוים מלא
 גויות". עד די אתא ונחיים לון ונחתין עמיה נהורין ועדוניה,
 וכמה מלאכים ורתיכין עמיה, וכל מלאך עתיד ללבש כמו
 האי פורפירא, דאית בהון דיוקנא דהרוגין, ואחר כן הולך
 משיח עם רבי עקיבא וחבריו לאתר דאין עין יוכל לראות
 זולת אלהים, ותמן מראה לו הקדוש ברוך הוא גדל השכר
 של הקדושים שמסרו נפשם - ומשיח מקבל תנחומין. על כן
 ראוי לכל איש מזרע ישראל להתאונן ולבכות על גדל
 החרבן ועל גדל על הגלות.

שכתוב: "ידין בגוים מלא גויות". עד שהמשיח בא ומנחם את
 נשמות ההרוגים, ויורדים עמו אורות ותענוגים, וכמה מלאכים
 ומרכבות עמו, וכל מלאך עתיד ללבש כמו הבגד הזה, שיש
 עליו צורות ההרוגים, ואחר כן הולך משיח עם רבי עקיבא
 וחבריו למקום שהעין אינה יכולה לראות רק הקדוש ברוך
 הוא, ושם מראה לו הקדוש ברוך הוא גדל השכר של הקדושים
 שמסרו נפשם - ומשיח מקבל תנחומים.

המתאבל על חרבן בית המקדש יזכה לראות בנחמת
ישראל

ד. ומה מאד יפה לכל איש להתאבל ולהתפלל על הארץ בעפר ואפר, ובפרט מיום י"ז בתמוז ואילך, שהן ימי האבלות, שצריכים אנו להתאבל ומכל שכן ביום של תשעה באב, שהוא יום מבוכה ויום צער. ובעוונותינו הרבים, ראיתי מכשול גדול ברב מדינות, שבאים אנשים לבית הכנסת, ולא די שאין אומרים קינות בבכי ובקול מר, אלא עוסקים בשחוק וקלות ראש ושמחים ושוחקים בפה מלא, כאלו הם שמחים בשמחת תורה, ואין זוכרים אתריתם שיהיה מרה, וענשם גדול, וכל אותן האנשים לא יזכו לראות בנחמות ישראל כשיבוא משיחנו. ועל הרבנים ופרנסי הדור ודגני ישראל מטל עליהם למחות בידי פושעי ישראל, השמחים אל גיל ביום צרה ומבוכה, וצריכין לקנס אותם בקנסות וראויין להחרים אותם. אבל מי שמתאבל תמיד על החרבן בית המקדש ואריכות הגלות ומצער עצמו בצערן של ישראל - יזכה לראות הנחמה בביאת משיחנו ולראות קנאת ה' צבאות ולשמח בבנין בית המקדש ובירושלים עיר הקדש, כמו שאמר הכתוב (ישעיה סו י): "שישו אתה מושל כל המתאבלים עליה", אמן, מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל.

• פי תצא •

פרק צ"ה

א. "ויעקב נסע סכּתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכּות על פן קרא שם המקום סכּות" (בראשית לג יז), מנהגן של ישראל תורה היא מה שאנו נוהגים בכוּאנוּ לכתינוּ תכף אחר יציאתנוּ מבית הפנסת אחר יום כפור, אנו עוסקין במצות סכה, דוקא תכף ומיד, מצאתי טעם הגון בדרשות של הרב רבי שלמה מולכוּ זכרונוּ לברכה, שכתב טעם הגון, למה ישראל עוסקים דוקא במצוה זו תכף אחר יום כפור ולא במצוה אחרת, ופרש הרב הנזכר לעיל דהענין הוא כך: לפי שצוה הקדוש ברוך הוא לקח שני שעירים ביום הכפורים, שעיר אחד לה, ושעיר אחד לעזאזל, והכהן הגדול היה מתודה על השעיר ששלח לעזאזל את כל עונותם ופשעיהם, כמו שאמר הכתוב (ויקרא טו כב): "ונשא השעיר עליו את כל עונתם", ובזה היה כפרה גדולה לישראל, וכמעשה שארעו לאבותינוּ ירשו הבנים פנגדן איזה מצוה.

פי האבות הקדושים היו סימן לבניהם, ומה פתיב למעלה מהענין (בראשית לג טז): "וישב עשו לדרך שעירה", ואחר כך פתיב (שם יז): "ויעקב נסע סכּתה", באה התורה לרמז, מאחר שעשו, שהוא היה איש שעיר, נסע לדרך

לשעיר לטל חלקו מקרבן השעיר שנשלח לעזאזל - ויעקב נסע לסכות ועסק במצנה, אף אנחנו אחר יום הכפורים ששלחנו שעיר לעזאזל, אנו עוסקים במצות סכה דוקא ולא בשום מצנה אחרת, דברי פי חכם חזן. ואני אוסיף בה טעם לשבח.

ביום הכפורים אין לשטן ולילי"ת שום שליטה

ב. כי זה הוא ידוע, שהשטן ולילי"ת והאמות, שולטין עכשו בעולם הזה ומקטרגים תמיד על ישראל, עם קדוש, ומבקשים תמיד להרע ולהצר לישראל, ולילית שהיא גימטריא ת"פ, באשר שיש לה ת"פ מחנות שהן מקטרגים על ישראל, וידוע לכל, שביום הכפורים אין לשטן ולילית שום שליטה על ישראל, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כ עמוד א): "השטן" גימטריא שס"ד, ובשנה הוא שס"ה ימים, הוא רמז שהשטן אין לו שליטה ביום הכפורים, כי אם שס"ד יום שהוא שאר ימות השנה. וכנגד זה צוה לנו הקדוש ברוך הוא מצות סכה, ולכן פתיב (ויקרא כג לד): "בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה" - "סכות" - פתיב חסר וי"ו, כי "סכות" הוא גימטריא ת"פ, שהוא בקדשה, כי "סכות" הוא מכניע לקלפת לילית שהיא גימטריא ת"פ, וכל המקיים מצות סכה פראוי, הוא מבטל כח וממשלה של לילי"ת הרשעה, ולכן נראה לי, כיון דביום כפור אין להשטן ולילית שום שליטה על ישראל, ותכף אחר יום כפור מתחילין לקטרג מחדש על

ישראל. לכן ישראל קדושים הם עוסקים במצות "סכת", שהוא גימטריא ת"פ, תכף אחר יום כפור, כדי לבטל הקטרוג של לילית הרשעה, כי כל מצוה שהוא גימטריא ת"פ מבטל קלפת לילית, כמו שכתב הרב גלאנטי על הפסוק בישעיה (א כא): "מלאתי משפט ועתה מרצחים" — דע, שהיו בירושלים ת"פ בתי כנסיות, ועם הבית המקדש היו תפ"א כמנין "מלאתי". ואחר כך פשחרכה ירושלים, נתגברה הלילית ומחנותיה, והיתה הורגת בישראל עם כחול הים, ולכן נתקיים "ועתה מרצחים", בעוונותינו הרבים.

מצות סכה חשובה מאד בעיני הקדוש ברוך הוא

ג. על פן מצות סכה אל יהא קל בעיניך כי "סוכה" כולל שני שמות: ה"ס כ"ו, ה"ס - גימטריא אדנ"י, וכ"ו - גימטריא שם הוי"ה, ובמצות סכה שמקימין ישראל כראוי וכהלכותיה, הם נותנים פ"ח וגבורה לפמליא של מעלה, כי "סוכה" - גימטריא צ"א, כמנין "מלאך". ולכן אנו מתפללים (ערבית ברכות קריאת שמע): "ויפרס עלינו סוכת שלומך", כי בזכות הסכה שאנו מקימין אותה, יהיה השם שלם, וכסא הכבוד יהיה שלם, מה שאין פן בעולם הזה, אין השם שלם, בדכתיב, (שמות יז טו): "כי יד על פס יה" ואין הכסא שלם, מה שאין פן לעתיד יהיה השם והכסא שלם.

ולכן יצוה הקדוש ברוך הוא לעתיד, כשיבואו האמות ויאמרו להקדוש ברוך הוא: תנה לנו גם פן התורה ואנחנו

מְקִימִין אוֹתָהּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה מְשִׁיב לָהֶם: מִצְוָה קִלְהַ יֵשׁ לִי וְסִפָּה שְׁמָה, לְפִי שְׁאִין בָּהּ חֲסֵרוֹן כִּיס, מִיַּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה סִכְתּוֹ וְכוּ', וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדִּיר הַחֲמָה עֲלֵיהֶם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּעֵט וְיוֹצֵא. וְעַל אוֹתָהּ שְׁעָה כְּתִיב (תְּהִלִּים ב ד): "יּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק" וְאִין שְׁחֹק לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁנֵאמַר: "יּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק". עֵינַן בְּאַרְיִכוֹת מִסִּכְתַּת עֲבוּדָה זָרָה (דף ג עמוד א).

וְהִנֵּה קִשָּׁה, לְמָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה מִצְוָה לְאַמוֹת הָעוֹלָם שְׁיִקְיָמוּ דוֹקָא מִצְוֹת סִפָּה, וְלֹא מִצְוָה אַחֲרֵת? אַבְל לְפִי מָה שְׁכַתְּבִיתִי לְעִיל אֶתְיָא שְׁפִיר [פְּרוּשׁ: עוֹלָה יָפָה], הִכְיִין דְּאָךְ עַל פִּי שְׁמִצְוֹת סִפָּה הִיא קִלְהַ בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, אַבְל בְּעֵינֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי "סִכְתַּת" הִיא גִּימְטְרִיָּא ת"פ, וּמִצְוָה זוֹ הִיא מְכַנְעַת הַקְלָפָה שֶׁל לִילִי"ת שֶׁהִיא גִּימְטְרִיָּא ת"פ, וְלַעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲבִיר אֶת הַגְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, שֶׁהִיא לִילִי"ת וְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁלָּהּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה מְכַנְעֵעַ אוֹתָן עַל יְדֵי מִצְוֹת סִפָּה דוֹקָא, וְאִזּוּ יִהְיֶה שֵׁם הַיּוֹי"ה שְׁלָם, וְכִסְאוֹ יִהְיֶה שְׁלָם.

וְלִכֵּן אָנוּ מִתְפַּלְלִים: "וּפְרַס עֲלֵינוּ סִכְתַּת שְׁלוֹמְךָ", כִּי סִכְתַּת שְׁלָם יִהְיֶה עוֹד הַפְּעַם, שְׁיִהְיֶה ת"פ בְּתֵי כְּנִסְיוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, וְעַם הַמְּקַדָּשׁ שְׁיִהְיֶה לְעֲתִיד, יִהְיֶה תפ"א - כְּמַגְנֵן "מְלֵאֲתֵי מִשְׁפָּט", וְ"בִיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד" (זְכַרְיָה יד ט).

הזהירות במצות ספה

ד. לכן צריכין אֲנַחְנוּ לְהִזָּהֵר בְּקִדְשַׁת סֵפֶה, שֶׁהִיא כּוֹלֵלֶת שְׁתֵּי שְׁמוֹת, הַנִּי"ה וְאֲדֹנָי, וּבִפְרָט שְׁכָל זְמַן שֶׁהַסֵּפֶה הִיא נְעֻשִׁית כְּהַלְכָתָהּ וּבִטְהָרָה, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ בְּמָקוֹם מְטַנָּף - אִזּוּ הַסֵּפֶה הִיא מְרַכָּבָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכֵנִתֶיהָ, וְסֵפֶה הִיא בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מְעַט, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא "סֵפֶת שְׁלָם". וְלֹא כִּדְעַת הַמְקִילִין בַּסֵּפֶה, שֵׁישׁ עֲלִיהֶן מִצּוֹת סֵפֶה כְּמִשְׁאוּי גְדוֹל, וְהֵן בָּאִים לַסֵּפֶה וּמְבָרְכִין בְּרֶפֶת הַמוֹצֵיא וּבְרֶפֶת הַסֵּפֶה בְּמַהִירוֹת וּבְמַרוּצָה, וְאַחַר כֵּן הוֹלְכִין חוּץ לַסֵּפֶה. וְדוּמִין הַפֶּת הַזֶּה לְהֵאֱמוּת, שִׁיְהִיו לְעֵתִיד מְבַעֲטִין בַּסֵּפֶה, וְלֹא עוֹד שֶׁהֵן מְבָרְכִין בְּרֶפֶת הַסֵּפֶה לְבִטְלָהּ, שֶׁהֵן מְבָרְכִין "לִישֵׁב בַּסֵּפֶה", הֵן סוֹבְרִים שִׁיּוֹשְׁבֵין בַּסֵּפֶה מְעַט, וְאַחַר כֵּן יֵשׁ רְשׁוּת לָהֶן שִׁילְכוּ מִחוּץ לַסֵּפֶה, אֲבָל בְּאֵמֶת טוֹעִין הֵן בְּדַעְתָּם, שֶׁפְּרוּשׁ "לִישֵׁב בַּסֵּפֶה" הוּא עֲכוּב, כְּמוֹ שֶׁפֶרֶשׁ רַש"י (נִיקְרָא יב ד. דְּבָרִים ט ט): אֵין יְשִׁיבָה אֶלָּא לְשׁוֹן עֲכָבָה.

לְכֵן אֲנִי מְזַהֵר לְכָל בַּר דַּעַת, שְׁלֹא יִהְיֶה נִכְשָׁל בְּעוּוֹן זֶה, כְּשִׁיבּוֹא לַסֵּפֶה לְאֹכֵל, אֲזִי יִרְאֶה לִישֵׁב שָׁם עַד אַחַר אֲכִילָתוֹ, כְּדִי שְׁלֹא יַעֲשֶׂה בְּרָכָה לְבִטְלָהּ, וְלֹא יִהְיֶה בְּכָלֵל מְבַעֲט בְּמִצְוָה זוּ, וְאִזּוּ אֲנַחְנוּ נִהְיֶה זוֹכִין לַסֵּפֶה שֶׁל לוֹיְטָן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (נִשְׁעִיָה ד ו): "וְסֵפֶה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם", וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִסְתִּירֵנוּ בְּצֵל כְּנָפָיו בְּסֵפֶת שְׁלָם לְעוֹלָמִים. אֲמֵן, כֵּן יִהִי רְצוֹן.

פֶּרֶק צ"ו

א. להודות ולהלל יתברך שמו הקדוש והגדול על הנס הגדול שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו בימים ההם, בימי אנטיוכוס הרשע, מלך יוון, שעשה כמה רעות לעם ישראל, וה' ברחמיו וברב חסדיו אשר בכל עת לבש בגדי נקם (עין לעיל פרק צ"ד), ועל ידי חשמונאי ובניו נהרגו שני שרי צבאות של יוון: האחד נקרא שמו "בגריס", והשני - "נקנור", וכל חיליו של מלך יוון נמסרו בידי ישראל, וכן יאבדו כל אויבי ה'.

ב. ואחר כך באו בני חשמונאי לבית המקדש, ולא מצאו כי אם צלוחית אחת של שמן, אשר היתה חתומה בטבעת של כהן גדול, אשר באותה צלוחית היו מושחין בו מלכי ישראל, וכל כהן גדול שהיה טעון משיחה נמשח באותו פך של שמן המשחה, והיה בה כי אם כשעור הדלקת יום אחד, ואלהי השמים אשר שפן שמו במקדש, עשה נס, שהיה השמן ההוא דולק שמונה ימים, עד שהצרכו הכהנים לטהר עצמן ז' ימים, ואחר כך ביום השמיני, הצרכו לעשות שמן שהוא נעשה בטהרה. על פן הכרח השמן שהיה על פי הנס, להדליק שמונה ימים עד עת הטהרה. על פן לזכרון הנס הזה לא ימוש מישראל בכל דור ודור לעשות שמונת ימי חנכה ולהדליק גרות, שהן גרות של מצוה.

בכל אחד מהנרות יש קדשה נפלאה

ג. ובהרבה מקומות מצינו שחביבין לפני הקדוש ברוך הוא נרות של מצוה, כמו שאמר הכתוב (ישעיה כד טו): "באורים כבדו ה'". וכל הנר הדלוק לדבר מצוה - יש בו קדשה נפלאה גדולה אין שעור, ואלו היינו זוכים להשגות רוח הקדש, היינו מברכים ומבינים ומשיגים על ידי מצנת הדלקת הנרות של מצוה - עתידות, דהנר של מצוה מתנבא כמו נביא המתנבא על פי ה'.

על ידי נר של מצוה פתחו למהרש"ל שערי אורה

והרב הגאון מהרש"ל ז"ל כתב בהקדמת ספרו הנקרא "ים של שלמה", וזה לשונו: "פעם אחד בא לידי על ידי נר של מצוה כאלו הראו לי מן השמים ונתנו לי הרמנא נפוש: רשות ואמיץ כח מרקיע ופתחו לי שערי אורה", עד כאן.

ד. ושמעתי מפי מורי על פי קבלה, שהענין הוא כך, כשהיה הרב רבי שלמה לוריא ז"ל לומד וחבר הספר "ים של שלמה", ארע לו שהיה לו רק נר קטן דולק לפניו, והיה זמן קרוב להכבות - והיה דולק כמה שעות יותר משלשה וארבעה נרות שלמים, וזה העיד עליו תלמידו ונכדו, וזה לשונם: "בעל הנר הפיר בנרו ובנסו פי ה' עמו", עד כאן. וזה ארע להגאון הנזכר לעיל גם ממש פנס של שמן הקדש שבצלוחית הקדושה שבבית המקדש, זכותו יעמד לנו, אשרי לו ואשרי יולדתו.

מנר של מצוה נמשך קדשה עליונה

הכלל העולה, בכל גר של מצוה - נמשך בו קדשה עליונה, ומעורר למעלה הדלקת בוצינין קדישין [פרוש: הנרות הקדושים]. וכן מצינו בזהר בתקונים (תקון כט דף עג עמוד א): "דקאי [פרוש: שעמד] אליהו אחורי כותלי של בית המדרש של רבי שמעון בן יוחאי ואמר: "ליקום בוצינא קדישא וידליק בוצינין קדישין דלעלא" [פרוש: יעמד המאור הקדוש וידליק הנרות הקדושים של מעלה].

מה שנשאר מנר של מצוה אין להשתמש בו לדברי חל ועל פן מנהג המדקדקים, שגר הדולק לשם מצוה, ונשאר ממנו - מציניעין אותו שלא להשתמש בו דבר חל, כי אם דוקא דבר מצוה, ובפרט גר הדולק ללמד בו תורה. ויש הרבה ענינים תועלת לנשמה על ידי גרות של מצוה, והנה בגרות של חנפה הבאים לזכרון תקף הנס הגדול, שהן גרות קדושים, ומקדשין בקדשה עלאה [פרוש: בקדשה עליונה] ומראין על גרות ומדות העליונות אשר הם מתעוררים ומתלהבים בגבורה לפעל דין בהרשעים.

מכל מצוה נבראים מלאכים

ועל פן כתב הרב מהרי"ל סג"ל, שנכון הוא לטל ידיו קדם שיברך על הדלקת גר חנפה, אך מפני שלא יחשב פיהרא, על פן כתבו האחרונים שראוי הוא להביא עצמו לידי חיוב נטילה, פדי שיטל ידיו אחר כך קדם הדלקת

הנרות, וידוע, פי כתבתי לעיל, פרק י"ד, שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה, נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה, ולכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים, הן נקראים מחנה של מצוה זו. וזהו פשוט, שבכל מצוה שמברכין עליה, מתכנשין [פרוש: גאספים] אליה אותן המלאכים ועומדין סביבות המברך ושומעין הברכה ועונין אמן, ורמז לדבר: "מלאך" הוא גימטריא "אמן", ולכן פשישראל עונין בברכה או בקדוש ואומרים אמן, וכינוי לאותן המלאכים שיענו אמן, פי "אמן" גימטריא "מלאך".

והנה בברכה ראשונה של גר חנפה יש י"ג תבות, וצריך לכונן, שהן מעוררים י"ג מדות רחמים, וכן יש י"ג תבות בברכה שניה, שהן מעוררים י"ג מדות רחמים, ושתייהן יחד הן כ"ו תבות כנגד שם הוי"ה.

חביבה מצוה בשעתה, על פן יש לבכך בשמחה על הנרות ויכונן היטב בברכות של הדלקת הנרות לאמרם מתוך שמחה, באשר המצוה היא חביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשנה. ולכבוד המלאכים קדישין הבאים להבית בשביל מצוה זו, ידליק הנרות פשהוא לבוש בבגד עליון, כמו שהולך לבית הכנסת. וצריך להדליק תכף בכניסת הלילה, פי מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה (מכילתא פרשת בא יב יז).

והנה מספר הנרות של חנפה הן ל"ו, ושמונה שמשים, ומנהגן של ישראל תורה היא שהמנהג לתן את השמש

המדליק למעלה מהגרות של חנפה, ורמז לדבר (ישעיה ו ב):
 "שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ". (מצאתי כתוב בספר מהרי"ל (מנהגים
 הלכות חנפה)). ואם כן לפי זה יש קדשה גדולה גם כן בגרות של
 השמש, אשר הן יותר קצת גדולים מן הגר של חנפה.

ו. שהגר השמש הוא הגמת הכהן שהיה מדליק גרות
 בבית המקדש, ודגמת שרפי מעלה המדליקין בוצינין
 קדישין, שיאירו פני פסא כבודו יתברך. ומכאן תראה הפגם
 הגדול הזה שקאיתי, בעוונותינו הרבים, שרוב העם נוהגים
 שלוקחים גר השמש מן הגרות ועושין לאורו עסקי חל,
 ומכל שכן עתידין לתן את הדין מהעוון פלילי שמשחקין
 באור השמש בקלפים שקורין קארטיין או בקביאות שקורין
 וערפי"ל, ואינם יודעים שהשמשים הם קדשה יתרה יותר
 מגר חנפה, כמו שכתב הרב הגאון מהרי"ל ז"ל הרמז:
 "שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ" - רוצה לומר, שהשמשים
 עומדים ממעל להל"ו גרות של חנפה.

ז. על כן המזלזל במצנה זו - בודאי ענשו יהיה קשה
 מאד, וכל מי שפדקדק במצנה זו ואינו מזיז את השמש
 ממקומו, יזכה לראות גרות העתידין להדליק בבית קדשנו
 במהרה בימינו, אמן.

• **כִּי תָבֵא** •

פְּרָק צ"ז

א. תַעֲנִית אֶסְתֵּר הַקְּבֵעַ עַל סִמְךָ דְאִיתָא בְּגַמְרָא (מגילה דף ב עמוד א): "י"ג בְּאֶדְר זְמַן קְהֵלָה לְכָל הַיָּא", וּפְרָשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים (רא"ש שם סימן א. ר"ן דף א), שֶׁהַכֹּל מִתְּפַנְשִׁין לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר, וּבָאִים בְּנֵי הַכֹּפְרִים לְמַנִּין לֹאמַר הַסְּלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, לְפִי שְׁבוּ בַיּוֹם נִקְהָלוּ לַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם וְהָיוּ צְרִיכִים רַחֲמִים, עַל כֵּן הַקְּבֵעַ יוֹם זֶה לֹאמַר סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים. וּבְנֵי הַכֹּפְרִים מְחַיְבִים לְהַקְדִּים וּלְבֹא לַיּוֹם הַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר וּלְהַשְׁתַּתֵּף עִם אַחֵיהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַמִּירַת סְלִיחוֹת, כִּי כֵן הַפְּרוּשׁ שֶׁל דְּבָרֵי חֲכָמִים זְכוּרָנָם לְבִרְכָה: "י"ג - זְמַן קְהֵלָה לְכָל הוּא, וְזֶהוּ חֻבֵּיב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁמַתְאַסְפִּים הַיְחִידִים לְתוֹךְ הָעִירוֹת, וְ"בָרַב עִם הַדְּרַת מְלַךְ" (משלי יד כח), שְׁנִקְהָלִים לֹאמַר סְלִיחוֹת בְּקֵהֶל, וְעַל יְדֵי תְּפִלָּה זֶה הֵן מְעוֹרְרִים רַחֲמִים גְּדוֹלִים בְּפַמְלִיא שֶׁל מַעְלָה.

עוֹד טַעַם לָמָּה שְׁמַתְעֵנִין בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר

ב. וַיֵּשׁ עוֹד טַעַם לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר גָּלָה הַמַּגִּיד לְהַרְבֵּ בֵּית יוֹסֵף ז"ל (מגיד מִישְׁרִים פְּרָשַׁת וַיִּקְהַל מֵהַדוּ"ק) וְהוּא, שֶׁהַשְּׂגָחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵן נִחְלָתוֹ וְעֵדוֹת סְגֻלָּתוֹ, וְהוּא חָפֵץ לְהַצְדִּיקָם כְּדֵי לְהַנְחִילָם שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וּכְהַיּוֹם שְׁמַגִּיעַ י"ד, לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל

שְׂמֵחִים וְשֹׂשִׁים בּוֹ עַל תִּקְוָה הַנֶּסֶם שֶׁעָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּהֵמָּן הַרְשָׁע וּבִבְנָיו וּבִשְׂאָר שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוּ הִיא נִקְרְאת
 "שְׂמֵחָה שֶׁל מִצְוָה", וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מגילה דף ז'
 עמוד ב): "חַיֵּב אֵינֶשׁ לְבִסּוּמֵי בְּפוּרֵיָא" [פרוש: חַיֵּב אָדָם לְהַשְׁתַּפֵּר
 בְּפוּרִים].

וְהִנֵּה יֵשׁ לַחֹשׁ, פֶּן עַל יְדֵי רַבּוּי הָאֲכִילָה וְשִׂתְיָה וְשִׂמְחָה
 בְּאֵין יִשְׂרָאֵל לְיַדֵּי חֲטָא, לְכֵן הַקְדִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַתַּעֲנִית, לְפִי שֶׁהַתַּעֲנִית הִיא סִגְלָה לְהַנְצִל עַל יְדֵי הַתַּעֲנִית
 מִן הַחֲטָא, וְלֹא יִהְיֶה כַּח לְהַשְׁטָן וְלִילִית לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם
 וְלְהַבִּיאֵם לְיַדֵּי חֲטָא מִחֲמַת רַבּוּי הָאֲכִילָה וְשִׂתְיָה.

וְטוֹב לְכַוֵּן כְּשִׂיאֵמַר (סְלִיחוֹת לַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר): פְּזִמּוֹן "בְּמַתִּי
 וְכוּ", כְּשִׂאוֹמְרִים: "שְׁמַע תְּפִלָּה וְהַעֲבֵר תְּפִלָּה" וְכוּ - צְרִיךְ
 לְכַוֵּן, שְׁלֹא יָבֹאוּ לְיַדֵּי חֲטָא וְעוֹוֹן, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל יְדֵי רַבּוּי
 אֲכִילָה וְשִׂתְיָה וְשִׂמְחַת פּוּרִים.

ג. וְעַל יְדֵי סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, שְׂאֲנוּ אוֹמְרִים בְּכַנּוּפְיָה -
 בְּזֶה אָנוּ מְעוֹרְרִים זְכוֹת מְרַדְּכֵי וְאַסְתֵּר, כִּי בְּמְרַדְּכֵי כְּתִיב
 (אֶסְתֵּר יד א): "וּמְרַדְּכֵי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מְרַדְּכֵי
 אֶת בְּגָדָיו", וְהַעֲנִין מְבַאֵר בְּזֶהר בְּרֵאשִׁית (תַּקּוּנִים תַּקּוּן סט
 עמוד קיז), כִּי שְׂאֲרֵי בְּנֵי אָדָם לֹא יָדְעִין רַק מֵה שְׁעִינֵיהֶם
 רוֹאוֹת, שְׁשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ הֵמָּן וְחַבְרִיו, מְבַקְשִׁין לַעֲקֹר
 בִּיצְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהוֹלְכִין וּמַתְּגַבְּרִין וּמַתְּחַדְּשִׁין בְּכָל יוֹם
 יוֹם גְּזוֹרוֹת רְעוֹת חֲדָשׁוֹת, וּמְרַדְּכֵי יָדַע תִּכְן הַדְּבָר וּמְקוֹר כַּח

של הקלפות, שמשם יוצאים נפשות הרשעים האלו, החוטאים בנפשותם.

וזהו שאמר הכתוב, ש"מרדכי ידע את כל אשר נעשה", והתבונן כי גברה יד הקלפה מחמת החטאים של ישראל שהיו באותו הדור, עד שהצרך מרדכי סגוף גדול וזעקה בתפלה להתיש כח הסטרא אחרא ולעורר רחמים על ישראל. וכן פתיב (אסתר שם): "ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק" וגו'. ואסתר הצדקת אשר זכתה לרוח הקדש, ידעה גם כן תכן הדבר הנזכר, ולכן פתיב בה (שם ה א): "נתעמד אסתר בחצר המלך" וגו', ופרש הזיהר (חלק ג דף קט עמוד א): אין עמידה אלא תפלה, כמה דאף אמר (תהלים קו ט): "ויעמד פנחס ויפלל", והרבתה אסתר בתפלה, עד שעלתה תפלתה למעלה, למקום קדוש ונורא הנקרא "בתי החצרות", והוא החצר שלפני בית המקדש של מעלה, אשר שם מתנוצץ שם הוי"ה.

וזהו: "נתעמד אסתר בחצר המלך" - מלך זה הקדוש ברוך הוא, ולא פתיב 'בחצר המלך' אחר שרוש'. וכתיב בה (אסתר ה ב): "ויישט המלך לאסתר את שרביט הזהב", ומשך עליה חוט של חסד, שהוא ביד הקדוש ברוך הוא. * לב ולא

(לב*) פרוש הזיהר בלשון-קדש:

ולא לה בלבדה הושיט הקדוש ברוך הוא את שרביט הזהב, אלא אפלו לכל המתחברים אתה, ולכן אנחנו עדת ישראל, אשר נמצאים בגולה וסובלין צער הגלות למען כבוד

לה בלחודה אושיט הקדוש ברוך הוא שרביט הזהב, אלא אפלו דמתחברין בהדה (והר שם דף מד עמוד ב), ולכן אנחנו עדת ישראל, אשר שרויין בגולה וסובלין צער הגלות למען כבוד הקדוש ברוך הוא, מתחברין ומתכנשין בבתי כנסיות, שהן נקראים גם כן "חצר המלך" - מלכו של עולם.

על ידי סליחות ותפלות מעוררים זכות מרדכי ואסתר
 ובנדאי על ידי אמירת הסליחות והתפלות אנו מעוררים את מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, ובנדאי הם מתחברים עמנו ביום התענית אסתר, אשר אנו מזכירים זכותן באמירה: "בימי מרדכי ונחמיה הושעת בניך". ולכן היושבי כפרים צריכין גם כן להיות בחבורה קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר, כי יום זה הוא מסגל מאד שיקבל תפלתנו בזכות מרדכי ואסתר.

סגלה לומר מזמור "למנצח על אילת השחר"

ביום תענית אסתר

ד. וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל, יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר, ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים: "למנצח על אילת השחר" (וימא כט עמוד א, שומר טוב תהלים כב), ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, דאסתר היתה נקראת "אילת השחר" - ואחר כך

הקדוש ברוך הוא, מתחברים ומתאספים בבתי כנסיות, שהן נקראים גם כן "חצר המלך" - מלכו של עולם.

יִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי ה' וַיִּבְקֶשׁ בְּקִשְׁתּוֹ, וַיִּזְכֵּר זְכוֹת מְרֻדְכֵי וְאַסְתָּר, אֲשֶׁר בְּזְכוּתָם יַעֲתֵר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּפְתַּח לוֹ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים, וַתִּקְבַּל תְּפִלָּתוֹ בְּרָצוֹן.

ה. ובהיות שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגילה דף טו עמוד ב), שבשעה שבא המן למרדכי להרביבו על סוס המלך אחשורוש ולעשות לו יקר, באשר צוה המלך אחשורוש, * לג מצא למרדכי דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הלכות קמיצה. ופרש רש"י, דדרש מרדכי בענינו של יום, כי אותו היום ששה עשר בניסן היה, שהוא יום הנפת העמר, אמר המן: אתא מלא קמצא קמחא דידכו ודחי עשרת אלפים כפר כסף דידי. על כן נכון לעסק בעניני קמיצה בט"ז בניסן, והכל הוא כדי לעורר זכות של אותם הצדיקים.

ו. על כן אהובי, עדת עם קדש, הנועדים לדבר ה' לשמע קול מגלה ביום המועד הזה, שהוא פורים, אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו בטלים, וימי פורים לא נבטלים (שומר טוב משלי ט), צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר, כי יום תענית אסתר ויום פורים הם ימים של

(לג*) פרוש בלשון-קדש:

מצא המן את מרדכי, באשר היו יושבים לפניו חכמים והוא מלמדם הלכות קמיצה. ופרש רש"י, שדרש מרדכי בענינו של יום, כי אותו היום ששה עשר בניסן היה, שהוא יום הנפת העמר, אמר המן: "בא מלא העמר קמץ שלכם ודחה עשרת אלפים כפר כסף שלי".

רצון ואהבה, לכן טוב להתפלל ביום תענית אסתר, ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, אמן.

פרק צ"ח

א. מתחלת בריאת העולם ראה הקדוש ברוך הוא שאין העולם יכול להתקיים בדין. מה עשה הקדוש ברוך הוא? שתף שם הרחמים וברא את העולם, שנאמר (בראשית א א): "בראשית ברא אלהים" - במדת הדין, כי מדת אלהים הוא דין, ואחר כך כתיב (שם ב ד): "ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים".

ומצאתי טעם הגון, שכתב הרב הגאון, בעל המחרב "תורת חיים" (מסכת חליו דף פו עמוד א), הענין שהצדיקים נתפסין בעוון הדור, לפי שהמדה של דין היא רוצה לכלות את העולם, כשאין עושין רצונו של מקום, והקדוש ברוך הוא הוא ברחמיו מרחם על כל מעשיו, ולכן שתף הקדוש ברוך הוא מדת הרחמים, שהוא שם הני"ה, עם מדת הדין, אך מדת הדין הוא מקטרג ומבקש שיעשה הקדוש ברוך הוא דין בעולם, מה עושה הקדוש ברוך הוא? נותן לו צדיק אחד שהוא שקול כנגד כל העולם, ובזה הוא משתיק את הדין ומציל את כל העולם, אבל תכף כשמת צדיק אחד, נולד במקומו צדיק אחר, בסוד (קהלת א ה): "וזרח השמש ובא השמש", עד כאן דבריו של הגאון מורנו הרב רבי חיים שור ז"ל במסכת שבת, עין שם.

באור נפלא בפסוקים שבמגלת אסתר

ועל פי זה נראה לי לתרץ קשיא גדולה בפסוקים במגלה (אסתר ג ה-ו): "וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא המן חמה ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו וגו' ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי", ולכאורה קשה, מרדכי לבד לא רצה להשתחוות - ובקש המן לעקר ולאבד את כל היהודים?

והנראה לתרץ, כי הנה ידוע, שישראל שבאותו הדור היו חביבים כליה, מפני שהשתחוו לצלם של נבוכדנצר או מפני שנהנו מסעודה של אותו רשע אחשורוש. והנה המן והשטן היו מקטרגים על זה, ומדת הדין היה נותן שיכלו ישראל כלם, חלילה, ולכן היה המן מתירא שהקדוש ברוך הוא יעשה בן, שיטל את הצדיק אחד שהוא שקול כנגד כל ישראל, וצדיק אחר נולד, ויהיו ישראל חיים וקיימין, ולכן כתיב: "ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי" לחוד, כי בזה יהיה לישראל פפחה במיתת הצדיק אחד, שלפי שמרדכי היה שקול כנגד כל ישראל, ולכן בקש המן והשטן "להשמיד את כל היהודים בכל מלכות אחשורוש", ודו"ק.

ג. והנה לדעה שאמרו (מגלה שם), שישראל שבאותו הדור היו חביבים כליה מפני שנהנו מסעודתו של אחשורוש, *לד דליכא למימר דמשום דקאכלי מאכלות אסורות

אֶתְחַיִּיב, דָּהָא כְּתִיב (אֶסְתֵּר א ח): "וְהִשְׁתַּיְתָּה כְּדַת אֵין אוֹנִס".
 וְהַפְּרוּשׁ לְפִי דַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִיָּה הַשְׁתַּיְתָּה, וַיִּשְׂרָאֵל דְּאָסוּר
 לְהוּ יֵין נֶסֶךְ וַיֵּין שֶׁל עֶבְרִיִּים, לֹא הָיוּ מִשְׁקִי לְהוּ אֶלָּא מִיֵּין שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, וְשִׁמְשִׁין שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מוֹזְגִין לְהוּן, וְכֵן מֵאֲכָלִים
 דְּהָיוּ יְהֵבִי לְהוּן לְיִשְׂרָאֵל, הָיוּ בְּשׂוּל יִשְׂרָאֵל, דְּאֶחְשׂוּרוּשׁ לֹא
 הָיוּ אָנִיס לְהוּן לְמִיכְלִי וּלְמִשְׁתֵּי מְאִי דְּאָסוּר לְהוּ, וּכְדִכְתִּיב:
 "אֵין אוֹנִס", וְעָשָׂה כְּרִצוֹן אִישׁ וְאִישׁ, אֲבָל חוּבָא דְלְהוּן הָיוּ,
 כִּי אוֹתוּ הֶרְשַׁע כּוֹן בְּסַעוּדְתּוֹ, שֶׁהִזְמִין יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְמִנְקִיט
 שְׁפַע דְּנַחֲתִית מְלַעְלָא, דְּלֹא יִשְׁפִיעַ בְּשִׁכְנֵינָתָא אֶלָּא בְּסִטְרָא
 אַחְרָא, וְלִכֵּן הִזְמִין יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְמִנְקִיט לְהוּ לְסִטְרָא דִּילֵיהּ,
 וְהוּא סוּד הַטְּלַת זְהֻמָּא, כִּיּוֹן שֶׁהִשְׁפַּע יְהִיָּה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל עַל
 יְדֵי הַסְּטְרָא אַחְרָא.

שֶׁלֹּא נִתֵּן לוֹמַר, שְׁמִשׁוּם שְׁאֲכָלוּ מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת נִתְחַיְבוּ,
 שְׁהָרִי כְּתוּב: "וְהִשְׁתַּיְתָּה כְּדַת אֵין אוֹנִס". וְהַפְּרוּשׁ, לְפִי דַת כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד הִיָּתָה הַשְׁתַּיְתָּה, וַיִּשְׂרָאֵל שְׁאָסוּר לָהֶם יֵין נֶסֶךְ וַיֵּין
 שֶׁל עֶבְרִיִּים, לֹא הָיוּ מִשְׁקִים לָהֶם אֶלָּא מִיֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְשִׁמְשִׁין
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיוּ מוֹזְגִים לָהֶם, וְכֵן מֵאֲכָלִים שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים לָהֶם
 לְיִשְׂרָאֵל, הִיָּה בְּשׂוּל יִשְׂרָאֵל, שְׁאֶחְשׂוּרוּשׁ לֹא הִיָּה כּוֹפֵה עֲלֵיהֶם
 לְאֲכֹל וּלְשִׁתּוֹת מִמָּה שְׁאָסוּר לָהֶם, וְכִמוֹ שְׁכְּתוּב: "אֵין אוֹנִס",
 וְעָשָׂה כְּרִצוֹן אִישׁ וְאִישׁ, אֲבָל הַחֻטָּא שֶׁלָּהֶם הִיָּה, כִּי אוֹתוּ הֶרְשַׁע
 כּוֹן בְּסַעוּדְתּוֹ, שֶׁהִזְמִין יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְקַחַת הַשְׁפַּע הַיּוֹרֵד
 מִלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא יִשְׁפִיעַ עַל הַשְּׁכִינָה, אֶלָּא עַל הַסְּטְרָא אַחְרָא,
 וְלִכֵּן הִזְמִין יִשְׂרָאֵל לְקַחַת אוֹתָם לְצַד שְׁלוֹ. וְהוּא סוּד הַטְּלַת
 זְהֻמָּא, כִּיּוֹן שֶׁהִשְׁפַּע יְהִיָּה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַסְּטְרָא אַחְרָא.

וזהו ענין הזהמא שמטילין, בעוונותינו הרבים, בקדשה בגלות המר הזה, על ידי שהם ראשונה ליניקה, ומקבלין השפע על ידיהם, כמה דאת אמר (איכה א ה): "היו צריקה לראש". וזהו הסוד בגמרא (עבודה זרה ח עמוד א): ישאל בחוצה לארץ עובדי עבודה זרה בטרה. ולולי שלא היו ישראל נהנין מסעודתו של אותו הרשע, לא הוי אותו הרשע פועל כלום, כי הקדשה לא היתה מקבלת שום שפע מסטרא אחרא, אבל כיון דהוי ישראל נהנין מסעודתו של אחשוורוש, הוי כאלו כביכול ינקו מסטרא אחרא, *לה ובהאי סעודתא גרם לאטלא זהמא בישראל, אף על גב דהוי אוכלין ושותין מאכל פשר ומשקין דהתרא - אף על פי כן נחשב להם כאלו אכלו מסעודה של סטרא אחרא.

חיוב זהירות שלא להנות מסעודת עכו"ם

על כן צריכין אנו להזהר כשעכו"ם עושין סעודה, שלא ליהנות מאותן סעודות וכנזפר, חוץ אם העכו"ם משדר [פרוש: שולח] לישראל חיות ועופות ודגים וכיוצא בהם לבית ישראל, הוא מתר, אבל בביתו של עכו"ם הוא אסור לאכל עמו, אף דאוכל מאכל פשר ושותה יין פשר, וכל מי שלא נזהר בדבר זה, אזי חטאו וענשו גדול מאד, והשכינה בכה

לה*) פרוש בלשון-קדש:

ובאותה סעודה גרם להטיל זהמא בישראל, אף על פי שהיו אוכלים ושותים מאכל פשר ומשקים של התר - אף על פי כן נחשב להם כאלו אכלו מסעודה של סטרא אחרא.

תבכה על אותן אנשים. וראיה לדבר, שבשביל עברה זו היו כלל ישראל חייבים פליה בימי הזמן ואחשורוש.

ד. ועל פן רצה מרדכי לבדו שלא ליהנות מסעודתו של אותו רשע, כדי שבזכותו יהיו נצולין כלל ישראל. ואף בימי מרדכי רצתה מדת הדין לפגוע בכלל ישראל שהיו באותו הדור, כמו שאמר הקדוש ברוך הוא בימי משה (במדבר טו כא): "ואכלה אותם כרגע", (שמות לב ו): "ואעשה אותך לגוי גדול", ורצתה מדת הדין להרבות זרעו של מרדכי כחול הים, רק מרדכי בטל הגזרה בתפלתו, כמו שבטל משה רבינו הגזרה בתפלתו.

עוד טעם להתענות בתענית אסתר

וזהו שכתוב (אסתר ד א): "ומרדכי ידע". רצה לומר, שיידע תכן הדבר, שהגזרה באה על ידי הפגם הגדול שפגמו בשכינה עבור שהיו ישראל נהנין מסעודתו של אותו רשע, ולכן (שם): "וילבש מרדכי שק ואפר ויזעק וזעקה גדולה ומרה", "וילבש שק" - לכפר על חטא זה ולהתיש כח של ארבע מאות איש, שהיו ארבע מאות איש עם עשו הרשע בבואו ליעקב אחיו, ולכן (בראשית לב ח): "ויירא יעקב מאד" - מהני ת' קלפות ומשחיתים שהיו עם עשו, ולכן לבש ש"ק, כי ש"ק הוא גימטריא ת', כדי להתיש כח של עשו הרשע, ומרדכי הודיע לאסתר גדל הפגם הנעשה בסעודה של אחשורוש, ומיד כתיב (אסתר ה א): "ותלבש אסתר

מלכות" - שלבשה רוח הקדש ונתנה עצה לצום ג' ימים וג' לילות כדי לביטל הזהמא שהטיל המן ואחשורוש בסעודתו, ובזה יתש כח הזהמא הנעשים על ידי אכילה ושתייה ההוא. ועל ידי הצום התיש כח הזהמא, וכנסת ישראל האירה כבראשונה. ומעתה מובן לפנינו גם כן טעם לתענית זה, שהיא תענית אסתר, שאנו נוהגין להתענות לדורי דורות.

ה. על כן, כל אחד ואחד צריך לכוון בתענית אסתר ולהתפלל, שבאם נדבק בנו בגלות המר, שאנו מקבלין שפע על ידי שלפעמים אנו אוכלים אצל אמות העולם - וכל ישראל ערבים זה לזה, שתעמד לנו זכות מרדכי ואסתר שתקנו התענית וקבעו להתענות בו ביום י"ג באדר כדי להתיש כח האכילה שישאל אוכלין בין האמות, אזי זכות תענית אסתר יעמד לנו לשבר ולהתיש ולהסיר כח הסטרא אחרא שרוצה להדבק דוקא בקדשה, ועל ידי התענית ידפכו ויטהרו הפגם הגדול הזה.

אשרי מי שאינו נהנה מאחרים, וכל שפן מהאמות

וְכָל מִי שֶׁנִּזְהָר וְאִינוּ רוֹצֵה לִיהְנוֹת מִן אַחֲרִים, וּמִכָּל שֶׁפֶן מִן הָאֲמוֹת - עָלָיו נֶאֱמַר (תהלים קכח ב): "יִגִּיעַ כְּפִיךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ", "אֲשֶׁרֶיךָ" - בְּעוֹלָם הַזֶּה, "וְטוֹב לָךְ" - לְעוֹלָם הַבָּא (בְּרִכּוֹת ח עמוד א).

◆ נצבים ◆

פרק צ"ט

א. אמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת מגלה (דף ז עמוד א): "מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה", על כן מבאר במגלה זו כמה ענינים פלאים, ונזכיר דרך כלל דבר אחד, והוא, דאיתא בזהר פרשת פקודי (דף רמט עמוד ב), שיש חדר אחד למעלה, ויש להחדר ארבעה פתחים לד' רוחות העולם, ועשרה ממנים לכל פתח ופתח, וחד ממנה על כלם, ואהדיא"ל שמיה, והוא מלאך אחד מן האופנים, והוא אופן לפעל פעלות ונקמות על מצרי ישראל.

המלאכים שנקראים "חשמליים", עורכים מלחמה כנגד הסטרא אחרא.

ב. והוא אופן עם הארבעים מלאכים הממנים הנזכרים עולין למעלה למקום אחד שנקרא (מלכים א יד, כח): "תא הרצים", ואז עולין עמו מלאכים הנקראים "חשמליים", ומקדימין את עצמן במרוצה ובזריזות לערך מלחמה עם שרי האמות לנצח אותן ולעשות בהן נקמה, וכשהחטא גורם, חס ושלום, אזי יש רצים אחרים בסטרא אחרא, שמקדימין בקטרוגיהן לשלט על ישראל ולהרע מזלן של ישראל.

תפלותיהן של מרדכי ואסתר הועילה שישׂראל ישובו

מדרגם

ג. וזהו דכתיב (אסתר ג טו): "הרצים יצאו דחופים" - מסטרא אחרא לעורר גזרות על ישׂראל, ואז (שם): "והעיר שושן נבוכה". ואחר כך כשגרמה תפלת מרדכי ואסתר שעשו ישׂראל תשובה שלמה כדי להעביר דעת המן, ועלתה צעקתם למרום, וה' ברחמיו קבל את תפלת עמו, ונתגלה העת רצון, אז (שם ח יד): הרצים רוכבי הרקש יצאו מבהלים, רוצה לומר, אותן המלאכים קדישים היו רצים לעשות נקמה בהמן הרשע, ואז (שם טו): "והעיר שושן צהלה ושמחה".

כדאי מרדכי ואסתר להזכירם כי מסרו נפשם עבור
ישׂראל

ד. ולכן צריך לקרות המגלה מלה במלה, ולא במהירות, כי כל תבה נאות - יש בהם קדשה וסודות נפלאים, וכדאי מרדכי ואסתר להזכיר שבחן בכונה, כיון שמסרו נפשם עבור ישׂראל בזעקתן ותפלתן, ואסתר היתה מוסרת נפשה כשהלכה לגבי אחשוורוש, שאמרה (שם ד טו): "וכאשר אבדתי אבדתי". ואיתא במדרש ילקוט (אסתר רמז תתרנו), שאסתר אמרה מזמור כ"ב שבספר תהלים: "אלי אלי למה עזבתני", והענין מבאר בדברי פה קדוש האר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער פורים פרק ו. שער הפנונת דף קט:), והוא, כי הקדוש ברוך הוא ברב רחמיו וחסדיו משגיח ומביט להאיר

וְלֹהֲשַׁפִּיעַ שְׁפַע קִדְשָׁהּ מִמְרוֹם, רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, עַל יְדֵי שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, שְׁכַל שֵׁם הוּא "אֵל", וְיוֹצֵא מִן הַפְּסוּק (מִכָּה ז' יח): "מִי אֵל כְּמוֹךָ", וְשֵׁם שְׁנֵי יוֹצֵא מִן הַפְּסוּק (שְׁמוֹת ל"ד ו'): "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן", וְשְׁנֵי פְעָמִים "אֵל" בְּמִלּוּאָם, כְּזֶה: אֵל־יָיִף לְמִ"ד - גִּימְטְרִיא ש"ע, כִּי יֵשׁ לְמַעְלָה ש"ע נְהוּרִין דְּמְאִירִין [פְּרוּשׁ: אִוְרוֹת הַמְּאִירִים] בְּש"ע עוֹלָמוֹת, וְהֵן מְאִירִין לְנִשְׁמַת הַצְּדִיק, אֲשֶׁר עָסַק תָּמִיד בַּתּוֹרָה וּמִתְמַיֵּד בְּלַמּוּדוֹ, וְהִזְיָה תָּמִיד דְּבוּק בַּתּוֹרָה הַנִּקְרָאת "אִוֶּר", וּבִמְצֻנָּה הַנִּקְרָאת "נִר", וְאֵלּוֹ שְׁנֵי שְׁמוֹת הֵן מְסַגְּלִין לְעוֹרֵר חֶסֶד שֶׁל אֵלּוֹ ש"ע נְהוּרִין עַל יְדֵי עֲנִית אָמֵן בְּכּוֹנֵה, כִּי כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכּוֹנֵה וּמְמַהֵר לְרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשִׁבִיל עֲנִית אָמֵן, זוֹכֵה לְאֵלּוֹ ש"ע נְהוּרִין עַל יְדֵי עֲנִית אָמֵן, וְכָל הַמְּבֹזֵה אָמֵן, וְקַל בְּעֵינָיו עֲנִית אָמֵן - מְקַדִּימִין לְנִשְׁמַתוֹ ש"ע קְלָפוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ לְחֻדְרֵי חֲשַׁךְ וְצִלְמוֹת, וְעַלֵּיהֶם אָמַר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נ' ט): "עַשׂ יֵאכְלִם". וְהִנֵּה עַל אֶסְתֵּר הַצְּדִיקָה הִזְיָה מְאִיר אוֹתָן ש"ע נְהוּרִין, כִּי נִשְׁמַתָּה הִיתָה מְשַׁרְשׁ הָאֲרֶה זו, אֲשֶׁר שָׁם מְאִירִים שְׁנֵי שְׁמוֹת שֶׁל "אֵל", שֵׁם אֶחָד מִ"ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲרַךְ אַפָּיִם" וְגו', וְשֵׁם הַשְּׁנֵי מִפְּסוּק: "מִי אֵל כְּמוֹךָ". וְכִשְׁהִלְכָה אֶסְתֵּר לְאַחֲשׁוּרוֹשׁ, הִכְרַחֲתָה לִילָךְ בֵּין שְׁתֵּי בְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְהִזְיָה שָׁם מְקוֹם קְלָפוֹת, וְהוֹסֵר מִמֶּנָּה הַרוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְהָאֲרֶה שֶׁל שָׁם אֶחָד, שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל "מִי אֵל כְּמוֹךָ", וְלֹא נִשְׁאָר בָּהּ כִּי אִם הָאֲרֶה שֶׁל: "ה' ה' אֵל רַחוּם",

ועל כן צעקה: "אלי אלי למה עזבתני", שעד עכשו היו מאירים שני שמות של "אל", ועכשו רק שם אחד.

בכל מועד ומועד יש קדשות וסודות נפלאים

ה. ראה בעיניך קדשת המועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדשות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת, כי יש עולם חדש למעלה, שהוא קדוש ונורא מאד, ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רב קדשותו, כי אם פעם אחת בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגלה, ומזה העולם היה שרש נשמתו של מרדכי הצדיק. וצריכין אנו לעורר רחמים, שיתגלה העולם הנזכר לעיל לחוץ, וישפיע ויאיר על רישי דעמא [פרוש: ראשי העם], המתאספים לשמע מקרא מגלה בלב טהור, בלב של פונה.

וזהו פונת הברכה: "ברוך אתה ה' אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגלה" - פרוש, שצונו השם יתברך ברוך הוא, לעורר פונה להוציא אותה הארה גדולה לחוץ, וזהו "על מקרא מגלה", כמו (במדבר י ב): "למקרא העדה ולמסע את המחנות". ועל זה יענה הקהל אמן בכונה גדולה, ומאד מאד צריכין לעורר בקריאת המגלה בשעה שמברך בצבור "על מקרא מגלה", כשאומר "על מקרא", שילבש חרדה ואימה על המברך, וגם על הצבור בשמעם הברכה כשאומר השליח צבור "על מקרא מגלה" - יפל עליהם חרדה ואימה והכנעה גדולה, כי הוא עולם אים,

גדול ונורא, ומאור העולם ההוא יבוא שפע וניצוץ קדשה וטהרה להאיר על ישראל, ויכון כל אחד מישראל, שהוא כלי מוכן לקבל הקדשה והטהרה מזה העולם, ובאותו אור של רחמים יזכה לחיים וחסד ושלא יבוא ישראל לשום מכשול, וימהר הקדוש ברוך הוא רחמים עלינו להוציאנו מאפלה לאורה.

טעם שמרבים להדליק נרות בפורים

ו. ולכן מרבין אנו בנרות בפורים, שיהיה אור בתי כנסיות מלא בנרות, והכל הוא רמז על אותו אור גדול מש"ע נהורין, ועל זה פתיב (אסתר ח טז): "ליהודים היתה אורה" וגו'. ובודאי כל הירא וחרד לדבר ה', ישמח ויגיל בגילה וברעדה, כששומע קול הברכה "על מקרא מגלה" כשיוצא מפי החזן, על פן חיוב גדול עלינו לטהר את עצמנו במקוה קדם שילך לבית הכנסת, כדי שיהיה טהור לקבל אור טהור והשפע הטהור, וכל זה העתקתי מפתבי רבי חיים ניטאל ז"ל (פרי עץ חיים שער פורים פרק ה). והאור הוא דמיון קבלת נשמה יתרה, למי שיודע לכוון לעשות עצמו כלי מוכן לקבל קדשה העליונה, ובמדינות פולין ראיתי מנהג הגון, שהן מלבישין כתנת לבן ונקי ומכנסים לבנים קודם קריאת המגלה והולכין לבית הכנסת בבגדי שבת ויום טוב, וביין מגלה למגלה ישראל שמחין ונותנין שבח והודיה על רוח והצלה שעמדה ליהודים. וצריך לחלק לעניים איזה דבר ולחלק מנות לאביונים. וצריך לדבר בדברי תורה, כמאמר

חַכְמֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבָרְכָהּ (מגלה טז עמוד ב): "לִיהוּדִים הֵיְתָה אֹרְחָה" - זו התורה, כְּמָה דָאֵת אָמַר (משלי ו כג): "כִּי גַר מִצְנָה וְתוֹרָה אֹר".

יש ללמד מעט קדם סעודת פורים ביום

ז. וטוב לאדם, שילמד מעט קדם שמחת סעודת פורים ביום, והמדקדקים נוהגים להתפלל מנחה ביום י"ד קדם הסעודה, ואחר כך אוכלין תבשיל אחד ומתפללין תפלת מעריב, שלא לאחר יותר עד הלילה, פן יבסס ויהיה בכלל שכור שאינו ראוי להתפלל, ואחר כך אחר תפלת מעריב, יגיד לבני ביתו תקף הנס שנעשה לאבותינו. והנה אציג לך ענין אחד מפה קדוש האר"י ז"ל (פרי עץ חיים פרק ו), כי צריכין אנו לדעת מחשבות המן הרשע, צורר היהודים, אשר נתן נפשו להיות מצר לישראל בחדש אדר דוקא, ולא בשאר החודשים של שאר ימות השנה.

כל חדש מחדשי השנה הוא נגד צרוף אחד מצרופי

הוי"ה

ח. דע כי יש י"ב חודשים בשנה, והם נגד י"ב צרופי שם הוי"ה, ועל כל חדש נתמנה צרוף אחד, עד שבחדש אדר הוא הצרוף האחרון בהפוך אתון כזה הוה"י, שהוא סוד הדין, ולכן כשהזכיר המן הרשע השם הוי"ה, הנה מזכירו מהפך, ולכן הנה אומר המן (אסתר ה יג): "וְכַל זֶה אֵינְגִיף שְׁנֵי הַלְיָהּ" - כי סופי תבות הוא הצרוף בהפוך כזה: הוה"י,

שפון לעורר דינים כפולים על ישראל, האחד - שהזכיר את השם בהפוך, והשנית - שהיה מזכיר השם בסופי תבות, ולא בראשי התבות. והשם יתברך ברחמיו, אשר האזין ושמע לתפלתן של ישראל ותפלת מרדכי הצדיק ותפלת אסתר המלכה המכתרת בכתר מלכות, היתה אסתר באמירתה מכוונת להפך מדת הדין לרחמים, כי כן פעלת הצדיקים, שמהפכין מדת הדין למדת הרחמים, ולכן אמרה השם הרמוז בראשי תבות ובישר ואמרה (שם ז): "ויבוא ה' מלך ו'המן ה'יום אל המשתה", פי באותה סעודה היתה מכוונת להפיל את המן מגדלתו לקים הפסוק (משלי כה כא): "אם רעב שונאך האכילהו לחם". והקדוש ברוך הוא הסכים על ידה.

לולי הזכירה אסתר שם הוי"ה בראשי תבות,

לא היתה יכולה לנצח את המן.

ט. אמנם פונת אסתר המלכה היתה להמשיך רחמים גמורים, והשם כפשוטו ובהגותו הוא רחמים גמורים, פי לולי לא הזכירה אסתר זה השם בראשי תבות, לא היתה יכולה לנצח את המן, ולכן בתקמתה היתה צריכה גם כן קצת דין, כדי שיהיה הדין נוקם בהמן, צורר היהודים, ולכן כתיב (אסתר ז ז): "כי ראה כ"י כלת"ה אלי"ו הרע"ה מאת המלך", זהו מלך - מלכו של עולם, שהיה השם בישר ברחמים, שמורה רחמים על ישראל. אמנם השם נרמז בסופי תבות, לרמז הדין העליון שיבוא על המן ובניו. הרי

עד היכן היתה פננת אותו הרשע להרע לישראל. ועליו נתקיים הפתוב (תהלים ז טו): "בור כרה ויחפרהו", ברשתו אשר טמן - נלכד בה. ולכן צוטה התורה למחות שם עמלק וזרעו וזרע זרעו, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי דברים כה יט. מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי שמות יז יד), שצריכין למחק שם עמלק אפלו מן העצים והאבנים.

טעם למנהג ישראל להקיש בעת אמירת "המן"

י. ולכן מנהגן של ישראל תורה הוא להקיש המן, כדי למחק את שמו ושם עמלק, וכל הראשונים והאחרונים כתבו שלא לבטל המנהג. והנה שמעתי בשם הגאון מורנו הרב רבי העשיל ז"ל, שהיה נוהג פשהיה רוצה לנסות את הקולמוס, היה כותב שם עמלק או שם המן וזרש, ואחר כך היה מוחק את שמם כדי לקיים המצות עשה (שמות יז יד. דברים כה יט): "מחה תמחה את זכר עמלק", כי אנחנו מחיבים להתפלל על מחית עמלק, כדי שיהיה השם שלם והפסא שלם, ואז יתקיים המקרא (יחזקאל לח כג): "והתגדלתי והתקדשתי בתוך העמים", ו"ביום ההוא יהיה ה' ושמו אחד" (זכריה יד ט), אמן. מורי ורבי מורנו הרב רבי יוסף ז"ל (יסוד יוסף פרק פ"ב).

• וַיֵּלֶךְ •

פֶּרֶק ק'

א. "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים יח יג). דַּע, כִּי מִדַּת הַתְּמִימוֹת הִיא מַעֲלָה הַמַּעֲלָה שֶׁבְּכָל הַמַּעֲלוֹת וּמַדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בְּבִנְיַ אָדָם, וְלִכֵּן פְּתִיב בְּאַבִּינוּ יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כה כז): "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים" - יֵשׁ לְדַיֵּק, הֲלֹא בְּנֵדָאִי כַּמָּה מַעֲלוֹת וּמַדּוֹת קְדוּשׁוֹת הָיוּ בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, כְּגוֹן מִדַּת חֲסִידוּת וְיִרְאָה וְעֲנֻנָּה וְקִדְשָׁה וְטַהֲרָה, וְאִין הַכְּתוּב מִיַּחַס אוֹתוֹ עַל מַדּוֹת הַלְלוּ כִּי אָם בְּמַדָּה שֶׁל תְּמִימוּת, כְּדַכְּתִיב: "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם", אֲלֹא מִכְּרַח לֹוֹמֵר, כִּי תְּמִימוּת כּוֹלֵל כָּל הַמַּדּוֹת טוֹבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת.

**מִי שֶׁהוּא תָם וּמִשְׁלָם בְּמַדּוֹת הַכְּשָׁרִים, כִּשְׁתַּצָּא נִשְׁמָתוֹ
תֵּשֵׁב בְּאֵהָל שֶׁל מַעֲלָה**

ב. וְהָאֵמֶת הוּא כֵּן, מִי שֶׁהוּא עָנוּ, וַיֵּשׁ לוֹ חֲסָרוֹן, שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחַר הַמָּמוֹן אוֹ נִפְשׁוֹ חֲשָׁקָה לַעֲשׂוֹת עֲבָרָה, זֶהוּ אִינוּ אִישׁ תָּם בְּמַעֲשִׂים, וְאִישׁ כֶּזֶה הוּא נִמְשָׁל לְכָלִי נָאָה, שֵׁישׁ בּוֹ פְּגִימוֹת וּשְׂבָרִים הַרְבֵּה וְכִיּוֹצָא בְּזֶה. אָמֵנָם מִי שֶׁהוּא תָם וּמִשְׁלָם בְּכָל מַדּוֹת הַכְּשָׁרִים, וְהוּא יָרָא, אֲהוּב, רוֹדֵף צְדָקָה וְיוֹשֵׁב אֲהָלִים בְּאֵהָלֵי תוֹרָה שֶׁל מֹשֶׁה וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּלִילָה - אִזּוֹ כִּשְׁתַּצָּא נִשְׁמָתוֹ, יִהְיֶה זוֹכֵה לִישֵׁב בְּאֵהָל שֶׁל מַעֲלָה, וְהַעֲנִין הַזֶּה מְבֹאָר בַּמְדָּרָשׁ הַנֶּעֱלָם בְּזֶהר פְּרָשֵׁת חַיִּי שָׂרָה (דף

קכג עמוד ב - קכה עמוד ב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס: קִדְּם
 שֵׁיִצֵּא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּגַן עֵדֶן: הַכִּינוּ
 מְקוֹם לְפָלוֹנֵי הַצְּדִיק שֵׁיבֹא לְכָאן" וְכוּ'. וְכִינּוּן שֶׁהַנְּשֻׁמָּה
 זוֹכָה לְפָנֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, אִזּוּ מִיכָאֵל שֶׁר
 הַגְּדוֹל, הוֹלֵךְ עִמָּה וּמַקְדִּים לָהּ שְׁלוֹם, וּשְׂאֵרֵי מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת
 מִתְמַיְהִין וְשׂוֹאֲלִין (שִׁיר הַשִּׁירִים ג ו): "מִי זֹאת עוֹלָה מִן
 הַמְּדַבֵּר" - מִן עֲלָמָא תַתָּאָה דְּהוּא עֲלָמָא דְּתַרִּיבָא, שֶׁנִּקְרָא
 "מְדַבֵּר" נֶגֶד עֲלָמָא עֲלָאָה, וּמִיכָאֵל, שֶׁר הַגְּדוֹל, מְשִׁיב (שֵׁם ו
 ט): "אֲחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתִּי". רוֹצֵה לֹאמַר, שֶׁאֵין מִיכָאֵל
 מְשִׁיב הַמְצִוָּה הַפְּרָטִית וּמַעֲלוֹת הַצְּדִיק בְּצַדִּיקוֹתוֹ, כִּי אִם
 אוֹמֵר מַעֲלֵת הַתְּמִימוֹת, שֶׁהִיא כּוֹלֵלֶת כָּל הַמַּעֲלוֹת וּמַדּוֹת
 טוֹבוֹת הַכְּשָׁרוֹת.

ג. וְכֵשֶׁם שֶׁהִיא כּוֹלֵלֶת בְּמַעֲשֵׂה הַתְּמִימוֹת כָּל מַדּוֹת
 הַכְּשָׁרִים וַיִּשְׁרִים, כֵּן הַקְּדֻשָּׁה עֲלִיוֹנָה חוֹפֶפֶת עָלָיו תָּמִיד,
 כְּשֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה אוּ בַּמְצֻוֹת, אֲזִי ד' אֲמוֹת סְבִיבוּ יֵשׁ
 עִמּוֹ שְׁלֵמוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וּשְׁכָרוֹ הוּא גְּדוֹל מְאֹד.

הַפָּגֶם שֶׁל מִי שֶׁעוֹמֵד בְּד' אֲמוֹת לְפָנֵי הַמֵּתְפַלֵּל שְׁמוֹנָה

עֲשֶׂרָה

וְדַע, דְּאֵיתָא בְּזִהַר פְּרָשֵׁת חֵי שְׂרָה (דף קלב עמוד א): * לו'
 "רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הֵנָּה אֲזִיל לְטַבְּרִיָּה. הֵנָּה עֲמִיָּה רַבִּי

אָבָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְרַבִּי אָבָא: נִיזוּל דְּהָא אָנָּא חֲמִינָא דְּבַר נֶשׁ חֲדָא יְמֵי הַשְּׁתָּא לְגַבְנָן, וּמְלִין חֲדָתִין בְּפוּמִיָּה, אָמַר רַבִּי אָבָא: הָא יְדַעְנָא דְּבַכָּל מְקוּם דְּמַר אָזִיל, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁדַּר מְלֶאכְיוּ טָאסִין בְּגַדְפִּיהוֹן לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא, עַד דְּהוּוּ אָזְלִין, סְלִיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי עֵינָיו וַחֲמָא חַד בַּר נֶשׁ דְּהוּי אָזִיל וְרַהִיט, יְתָבוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְרַבִּי אָבָא, כַּד מְטִי גַבִּיהוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: מַאן אַנְתָּ? אָמַר לֵיהּ: יְהוּדָאי מְקַפּוּטְקִיָּא אָנִי, וְאַנָּא אָזְלִינָא לְבֵית מְדַרְשָׁא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאִתְמַנּוּ חֲבָרִין יְדִיעִין בְּמְלִין יְדִיעִין וְשַׁדְרוּנִי לְגַבִּיָּה, אָמַר לֵיהּ: אֵימָא בְּרִי, אָמַר לֵיהּ הָאִי יְהוּדָאי: אַנְתָּ בַר יוֹחָאי? אָמַר לֵיהּ: אָנָּא, אָמַר

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָיָה בְּדַרְכּוֹ לְטַבְרָיָה, וְהָלַךְ עִמּוֹ רַבִּי אָבָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְרַבִּי אָבָא: "נִלְךְ, כִּי רוּאָה אָנִי שְׂנֵיגַע עֲכָשׁוּ אֵלֵינוּ אָדָם כְּשֶׁבִפְּנוּ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה". אָמַר רַבִּי אָבָא: "הִנֵּה יָדַעְתִּי שְׁכָל מְקוּם שְׂרַבִּי הוֹלֵךְ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח מְלֶאכִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִמָּהֶם". הָרִים רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת עֵינָיו וְרָאָה אָדָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְרָץ. יָשְׁבוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְרַבִּי אָבָא לְהַמְתִּין לוֹ. כְּשֶׁהִגִּיעַ עַד אֵלֵיהֶם, שָׁאֵלוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: "מִי אַתָּה?" אָמַר לוֹ: "יְהוּדִי מְקַפּוּטְקִיָּא אָנִי, וְאַנִּי הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת לְבֵית מְדַרְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, לְשָׂאֵל טַעַם הַהֲלָכוֹת שֶׁלְמַדְנּוּ עַל פִּי סוּד". אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: "אָמַר בְּנִי", אָמַר לוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי: "אַתָּה הוּא בֶּן יוֹחָאי?" אָמַר לוֹ: "אָנִי". אָמַר לוֹ: "לְמַדְנּוּ, שְׂלֵא יַעֲבֹר הָאָדָם כְּנֶגֶד הַמְתַּפְּלָלִים תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכֹן לֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם אַחֲרָי רַבּוֹ, מִה טַעַם הַלְכוֹת אֵלֵינוּ?" אָמַר לוֹ: "הַעֲנֵן הוּא כֵּן וְכוּ".

ליה: הָא אוֹקְמִינָא (בְּרֻכּוֹת כו עמוד א), דְּלֵא יַעֲבֹר הָאָדָם כְּנֶגְדַּ
 הַמִּתְפַּלְלִים תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכֵן (שָׁם כו עמוד ב) לֹא יִתְפַּלֵּל
 אִינְשׁ אַחֲרֵי רֵבִיָּה - מֵאֵי טַעְמִיָּה? אָמַר לִיָּה: הָעֲנִין הוּא כָךְ,
 (אָמַר הַמַּעֲתִיק: אֲפִי שְׁלֵא כְּתַבְתִּי לְשׁוֹן הַדְּהַר, מִכָּל מְקוֹם כָּךְ הִיא פְּנֵת הַדְּהַר,
 עֵין שָׁם), כִּי יְדוּעַ מַה שְּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכְרוּנָם לְבִרְכָּה (שָׁם ח
 עמוד א), "שְׂאִין לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֲלֵא ד' אַמּוֹת
 שֶׁל הַלְכָּה", וְהִינוּ ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל שָׁם אַדְנִי שְׁנִקְרֵאת
 "שְׁכִינָה קְדִישָׁא", וְהִיא ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁבְּשֵׁם הַיְי"ה, שְׁנִקְרֵאת
 "כְּלָה", וְעַל כֵּן נִקְרֵאת ה'כְּלָה שֶׁהֵן בְּהַפּוֹךְ אֶתְנוֹן "הַלְכָּה"
 (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שֶׁעַר הַנְּהַגַת הַלְמוּד). וְזֶהוּ סוּד שֶׁל ד' אַמּוֹת שֶׁל
 הַלְכָּה, דְּהִינוּ יְחִוּד שָׁם י-ה-ו-ה בְּתוֹךְ שָׁם שֶׁל אַדְנִי
 בְּחִבּוּר כְּזֶה: יֵאֱהוּדוּנָה", שֶׁהוּא יְחִוּד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְשְׁכֵנְתִיָּה. וְלִכֵּן קָדָם הַתְּפִלָּה אָנוּ מִתְחִילִים לְהַתְּפַלֵּל:
 "אַדְנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ", וְהַכּוֹנֵה - שֶׁהַשְׁכִּינָה
 תִּקְבַּל תְּפִלָּתָנוּ, דְּאִיִּהִי מְקַבֵּל כָּל צְלוֹתֵינוּ דִּישְׂרָאֵל וּפְרוּשׁ:
 שֶׁהִיא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי הַכּוֹנֵה זֶה שְׁמִכּוֹן הֵיטֵב
 בְּמַחְשָׁבָה בְּרוּרָה, זָכָה וַיִּשְׁרָה, וּבְלֵב נִכְנַע וְטָהוֹר, מֵיחַד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכֵנְתִיָּה, וְאֵז הוּא עוֹמֵד מִמֶּשׁ בְּתוֹךְ ד'
 אַמּוֹת שֶׁל הַקְדֶּשֶׁה הַלְכָּה, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת הַכְּלָה. וּבְזֶה יוֹבֵן
 מִמִּילָא גְדֵל הַפְּגָם, שְׁכַשְׂאָדָם מִפְּסִיק וְעוֹמֵד כְּנֶגְדַּ הַמִּתְפַּלֵּל
 בְּתוֹךְ ד' אַמּוֹת, דְּהֵוִי נִחְשָׁב שֶׁהוּא מִפְּסִיק וּמִפְּרִיד בֵּין יְחִוּד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכֵנְתִיָּה, חַס וְשְׁלוֹם, וְאַפְלוּ בְּצַד

הַמִּתְפַּלֵּל תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת יֵשׁ לְזֵהָר, אִף שֶׁהוּא מִתָּר מִן הַדֵּין.

גִּדְל אֲזֵהֶרֶת תְּפִלָּה בְּכֹנֶנָה

וְהַטַּעַם דְּאָסוּר לְהִתְפַּלֵּל אַחֲרֵי רַבִּיָּה - דְּכַךְ הוּא מִפְּרָסָם מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה (פְּסָחִים כב עמוד ב): "אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא" (דְּבָרִים ו יג) - לְרַבּוֹת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים. אֲמָנָם בְּעַמְדוֹ לְהִתְפַּלֵּל לֹא יֵשִׁים מוֹרָא אַחֵר לְנִגְדּוֹ, כִּי אִם מוֹרָא הַשָּׁמַיִם, וּמִכָּאֵן רָאָה גַם רָאָה גִּדְל אֲזֵהֶרֶת תְּפִלָּה בְּכֹנֶנָה, וּמַה לִּי לְהֶאֱרִיךְ וּלְהִזְהִיר עַל זֶה, כִּבְר הַזֵּהֶרֶתִי בְּפָרְקִים הַקּוֹדְמִים, אַךְ נִלְמַד מִזֶּה הַמַּעֲשֵׂה גִּדְל הַתְּמִימוֹת שֶׁהָיוּ בַּדּוֹרוֹת הַרְּאִשׁוֹנִים. רָאָה גַם רָאָה, אִף שֶׁהָיָה הִיְהוּדִי שְׁלִיחַ בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: אֵימָא בְּרִי, וְאַחַר כֵּן שָׁאַל הָאִי גִבְרָא, אָמַר לִיה: אַנְתָּ בֶר יוֹחָאִי? אָמַר לִיה: אֲנָא בֶר יוֹחָאִי, אָז הֲבִין הָאִי גִבְרָא, שֶׁהוּא וְדָאִי לֹא יִשְׁקֵר, כִּיִּנן שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: אֲנָא בֶר יוֹחָאִי. וְאַחַר כֵּן הָיָה אוֹמֵר עֶסֶק שְׁלִיחוֹתוֹ, כִּי כֵן דִּין וְנֹדֶת תּוֹרַתֵינוּ הַקּוֹדְשָׁה נוֹתְנָת, לְהִיּוֹת כָּל צִיר נְאֻמָּן לְשׁוֹלְחָיו.

וְזֵהוּ עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הָאָדָם, שִׁיְהִיָּה נְאֻמָּן בְּדַבּוּרוֹ, שְׁלֹא יִשְׁנֶה אֶת דַּבּוּרוֹ הֵן בְּמַלִּי דְשִׁמְיָא וְהֵן בְּמַלִּי דְעֵלְמָא, וּמִכָּל שְׁכָן בְּמַשָּׂא וּמִתָּן. וְאֵל תִּפְּן אֶל מָמוֹן שְׁאִינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי עֶקֶר הַחֲסִידוֹת וְהַתְּמִימוֹת הוּא תְּלוּי בְּמָמוֹן, כְּאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי

בְּפֶרֶק נ"ב עֵינַי שָׁם בְּאַרְיֵכוֹת, כִּי מִי שְׂאִינוּ רוֹצֵה לִיהֲנוֹת
בְּמִמּוֹן הָאֶסוּר אִישׁ זֶה נִקְרָא תָּמִים וְצַדִּיק.

אֶסוּר גְּמוּר לְהֶאָרִיךְ בַּתְּפִלָּה בְּשַׁעַה שֶׁהַצְּבוּר מִתְּפַלְּלִין

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהַר, אַף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְכוּן הַפְּנוּת שֶׁל
תְּפִלָּה עַל פִּי הַקְּבֵלָה, מְכַל מְקוֹם הוּא אֶסוּר גְּמוּר לְהִתְפַּלֵּל
בְּאַרְיֵכוֹת בְּשַׁעַה שֶׁהַצְּבוּר מִתְּפַלְּלִין, רַק יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ
כְּפִשׁוּטוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הָרִיב"ש בְּשֵׁאלוֹת וּתְשׁוּבוֹת שְׁלוֹ
(סִימָן קנז), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְאֲנִי מִתְּפַלֵּל כְּתִינוּק הַמִּתְחִיל
לְהִתְפַּלֵּל, רַק אֲנִי מְכוּן לְהִבִּין פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת וְלֹא יוֹתֵר".

וְרֵאָיָה מִן רַבֵּי עֲקִיבָא: כְּשֶׁהָיָה מִתְּפַלֵּל עִם הַצְּבוּר, הָיָה
מִתְחִיל וּמְסִים עִם הַצְּבוּר (בְּרִכּוֹת דף לא עמוד א), כִּי הָיָה
תְּפִלָּתוֹ כְּפִשׁוּטוֹ, מֵה שְׂאִין בֵּין כְּשֶׁהָיָה מִתְּפַלֵּל בְּיַחֲדָה -
כְּשֶׁאָדָם הָיָה מְנִיחוֹ בְּזוּיָת זוֹ, הָיָה מוֹצֵאוֹ בְּזוּיָת אַחֲרֵת. וְזֶהוּ
קְבֵלָה בְּיָדֵי: מִי שֶׁמְאָרִיךְ בַּתְּפִלָּתוֹ יוֹתֵר מִהַצְּבוּר - עַל כְּרַחֲךָ
הוּא עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְהוָה [פְּרוּשׁ: גְּאֻנְהוּ], עַל כֵּן אֵין תְּפִלָּתוֹ
נִשְׁמָעֶת. וְכֵן רָאִיתִי לְהַגָּאוֹן אָבִי, מוֹרְנוֹ הָרַב רַבֵּי אֶהֱרֹן
שְׁמוּאֵל קָאִידְנָאוּוֹעַר ז"ל וְגַם לְשֶׁאֲרֵי רַבּוֹתֵי, שֶׁהָיוּ מִתְּפַלְּלִין
וְלֹא הָיוּ מְאָרִיכִין כָּלֵל בַּתְּפִלָּה, וְהָיוּ מְלַעֲגִים עַל שְׁאֲרֵי
רַבָּנִים שֶׁהָיוּ מְאָרִיכִין בַּתְּפִלָּה יוֹתֵר מִדְּאִי.

ח. וְכָל מִי שֶׁיִּרְאֵת אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ, צָרִיךְ לְהִיּוֹת תָּמִים עִם
ה' אֱלֹהָיו וְלִהְיוֹת נָקִי מֵה' אֱלֹהִים וּמִיִּשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: זֶהוּ חֲסִיד שׁוֹטֵה, שֶׁמְאָרִיךְ בַּתְּפִלָּתוֹ - וְיִהְיֶה

בְּכֹל מַחְטֵיא אֶת הָרַבִּים, רַק בְּכֹל דְּרָכֶיךָ דָּעָהוּ וְהוּא יִישֹׁר
אֶת דְּרָכֶיךָ (מִשְׁלֵי גו), וְאִז טוֹב לְךָ יִהְיֶה סֵלָה.

• הַאֲוִינוּ •

פָּרָק ק"א

גִּדְל שְׂכָר הַמוֹכִיחִים וּמִזְכִּים אֶת הָרַבִּים

א. בַּזְהַר פְּרָשֶׁת תְּרוּמָה (דף קכח עמוד ב), הוּא מְפָלֵג
מִגִּדְל שְׂכָר שֶׁל הַמוֹכִיחִים וּמִזְכִּים אֶת הָרַבִּים, שְׁמוֹנְעִין אֶת
הָרַבִּים מִן הַחֲטָא וּפּוֹעֲלִין ד' דְּבָרִים:

בְּרֵאשׁ - כִּי יִדּוּעַ הוּא (קדשין דף מ עמוד ב), דִּהְעוֹלָם נִדּוֹן
מִחֲצָה עַל מִחֲצָה, וְעוֹוֹן אֶחָד הוּא מְכַרְיַע לְכַף חוֹבָה כָּל
הָעוֹלָם, וּמִצָּוָה אַחַת מְכַרְיַעַה לְכַף זְכוּת, וְעַל יְדֵי הַתּוֹכָחוֹת
שֶׁהַמוֹכִיחַ מוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת, אִם שָׁב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, נִמְצָא שְׁעַל יְדוֹ הָעוֹלָם נִדּוֹן לְכַף זְכוּת,
וְנִמְצָא זְכוּת הָרַבִּים תְּלוּי בּוֹ.

ב. שְׁנִית - הַמוֹכִיחַ מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה (ויקרא יט יז):
"הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ", וְעַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה מִתְגַּבֵּר
הַקְּדוּשָׁה, וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא מְכַרַח לְהִיּוֹת מְכַנֵּעַ תַּחַת יַד
הַקְּדוּשָׁה.

הַמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים זֹכֶה לְרֵאוֹת בְּנִים וּבְנֵי בְנִים יְרֵאִים וּשְׁלָמִים

ג. הַשְּׁלִישִׁית - גִּוְרָם שֶׁכְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא
מִתְעַלֶּה וּמִתְרוֹמֵם, וּשְׁכָרוֹ יִהְיֶה, שְׂיִזְכֶּה לְרֵאוֹת בְּנִים וּבְנֵי
בְנִים יְרֵאִים וּשְׁלָמִים.

ד. הַרְבִּיעִית - כִּי לְאַחַר מוֹתוֹ מוֹלִיכִין אֶת נַשְׁמָתוֹ
בְּתֵלֶסֶר תְּרַעֲוֵי שֶׁל עוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְלִית מֵאֵן דִּימְחָה
בִּידְיָהּ [פְּרוּשׁ: בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים שֶׁל עוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְאֵין מִי
שִׂימְחָה בִּידוֹ]. וְעַלּוֹ נֶאֱמַר (מְלָאכִי ב ה): "בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ
הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם".

וְעוֹד שְׁנוֹסֵף עַל שְׁכָרוֹ שְׁכָר גְּדוֹל מְאֹד, וְהוּא זֶה, כִּי
מְלָאךְ אֶחָד וּשְׁמוֹ יְהוּדַעִי"ת, הוּא מְמַנֶּה עַל נַשְׁמָתָן שֶׁל
הַמּוֹכִיחִין לְשִׁמָּה (זֶה־ר חֶלֶק ב דף קכט עמוד א), * לִז וְהוּא מְבִיא
דִּיוֹקְנֵיהָ דֵּה־הוּא מוֹכִיחַ, אֲשֶׁר הוּא מְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים

לז*) פְּרוּשׁ הַזֶּה בְּלִשׁוֹן-קַדְשׁ:

וְהוּא מְבִיא צוּרְתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מוֹכִיחַ, אֲשֶׁר הוּא מְזַכֶּה אֶת
הַרְבִּים בְּתוֹכָתוֹ וּמְכַרֵּעַ אֶת הָעוֹלָם מִכֶּף חוּבָה לְכֶף זְכוּת,
וּבְשַׁעָה שֶׁמְבִיא הַחַוָּה מְמַנֶּה הַצּוּרָה הַהִיא, אִז הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ
מְבַרְכֵן לְהַחִיא צוּרָה בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּתְבָּרַךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ
כְּשֶׁקָּרַב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָכָה לְעֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָו". וּמַעֲלִים לְצוּרָה הַהִיא
בְּשִׁבְעֵין עוֹלָמוֹת גְּנוּזִים, שֶׁלֹּא זָכָה בָּהֶם שׁוּם בֶּן אָדָם אַחַר, חוּץ
מִמֵּי שֶׁמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים עַל יְדֵי הַתּוֹכַחָה.

בְּתוֹכָהֶן וּמִכְרִיעַ אֶת הָעוֹלָם מִפֶּה חוֹבָה לְכַף זְכוּת, וּבִשְׁעָה
 שְׁמִיָּא הֵהוּא מִמְּנָה הַדְּיוֹקְנָא הֵהוּא, כְּדִין מִלְּכָא קַדִּישָׁא
 מְבַרְךְ לְהֵהוּא דְיוֹקְנָא בְּכָל בְּרַכָּאן דְּנִתְבְּרַךְ אַבְרָהָם אָבִינוּ כַּד
 קָרִיב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה לְעֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר (בְּרֵאשִׁית יב ה): "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחֶרֶן".
 וּמַעֲלִין לְהֵהוּא דְיוֹקְנָא בְּשִׁבְעִין עֲלָמִין הַגְּנוּזִים, דְּלֹא זְכוּ
 בְּהוּ שׁוּם בְּרַ נֶשׁ אַחְרָא, חוּץ מֵאֵן דְּמִזְכָּה רַבִּים עַל יְדֵי
 הַתּוֹכָה. וְאִם כֵּן, אִם כֵּן גְּדֵל שְׂכָר הַמוֹכִיחִים הוּא, קִשָּׁה
 בְּעֵינֵי דְאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, (עֲרַכִין טו עמוד ב): תָּמָה אֲנִי, אִם יֵשׁ
 בְּדוֹר הַזֶּה מִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ, וְכִי רַבִּי עֲקִיבָא לֹא הָיָה
 יוֹדֵעַ שְׂכָר הַנּוֹזֵפִים לְעֵיל?! הָיָה לוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת הַרַבִּים, כְּדִי
 שְׂיִהְיֶה זְכוּת הַרַבִּים תְּלוּי בּוֹ, וְלִדְרֹשׁ בְּרַבִּים, כִּי הוּא הָיָה
 מִפְּלֵג בְּדוֹרוֹ. וְהִנְרָאָה בְּעֵינֵי דְרָאָה רַבִּי עֲקִיבָא גְּדֵל הָעֲנִשׁ
 שֶׁל הַמוֹכִיחִים, שְׁמוֹכִיחִים שְׁלֹא לְשִׁמָּה וּמְבִיָּשִׁים אֶת
 הַבְּרִיּוֹת בְּפָנֵי רַבִּים, עַל פִּי דְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פְּרָשַׁת בְּהַר
 (פְּרָשָׁה לג ה): "וְלֹא עָצַר כֹּחַ יִרְבְּעָם עוֹד בִּימֵי אַבְרָהָם וַיִּגְפְּהוּ
 ה'" (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב יג כ), אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נַחֲמָנִי: אֵת סְבוּר
 לוֹמַר, שְׂיִרְבְּעָם נִגְפָה?! וְהֵלֵא לֹא נִגְפָה אֱלֹא אַבְרָהָם! וְלָמָּה
 נִגְפָה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: עַל יְדֵי שְׁחִשְׁדָן בְּרַבִּים, הִדָּא הִיא
 דְּכִתִּיב (שֵׁם יג ח): "וְאִתָּם הָמוֹן רַב וְעַמְכֶם שְׁנֵי עֲגָלֵי הַזָּהָב
 אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יִרְבְּעָם" וְכוּ', וְמָה אִם הַמְּלַךְ, עַל יְדֵי
 שְׁהוֹכִיחַ אֶת הַמְּלַךְ כְּמוֹהוּ, עֲנִשׁוּ הַכְּתוּב - הַדְּיוּט שְׁמוֹכִיחַ
 אֶת הַדְּיוּט חֲבָרוֹ - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

וְלִכֵּן לֹא רָצָה רַבִּי עֲקִיבָא לְהוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּפָנָי רַבִּים כְּדִי שֶׁלֹּא לְבִישׁ אוֹתָן בְּרַבִּים. וְכָל הַמְּבִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא (בְּבֵא מְצִיעָא נט עמוד א). וְלִכֵּן אָמַר: תַּמָּה אָנִי, אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּדוֹר הַזֶּה לְהוֹכִיחַ.

וְעַכְשָׁו רְאִיתִי מוֹכִיחִים חֲדָשִׁים מְקָרוֹב בָּאוּ, וְעוֹמְדִין וְדוֹרְשִׁים בְּרַבִּים וּמְבִישִׁין אֶת הַבְּרִיּוֹת דְּרַךְ פָּרֵט וּכְלָל, וְאֵינָם יוֹדְעִין אֶת עֲנָשׁוֹן, וְהוּ' נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים, שְׁחַבְרִתִּי זֶה הַסֵּפֶר, כְּדִי שֶׁיִּקְרְאוּ בּוֹ הַבְּרִיּוֹת, וְאֵין רוֹצֶה אָנִי לְבִישׁ אוֹתָן בְּרַבִּים, כִּי כָּל אִישׁ יוֹדֵעַ מֶרֶת נִפְשׁוֹ בְּמָה שְׁעוֹת, וְיוֹכִיחַ לְעֲצָמוֹ לְתַקֵּן אֶת הַפְּשָׁעִים וְהַחֲטָאִים, וְכְדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: אֵין הַלּוֹמְדִים יוֹדְעִים אֶת מַעֲשֵׂינוּ, וְאֵין חֲשִׁים לְרֵאוֹת אוֹתָנוּ - דַּע, כִּי בְּכָל קְהֵלָה וּקְהֵלָה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיּוֹדְעִים בְּקַלְקוּלָן שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי הַחֲנֻפָּה שְׂגוּבַרְת אוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ אִם נֵאמַר, וְאוֹי לָנוּ אִם לֹא נֵאמַר, לִכֵּן אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבִי עָשִׂיתִי וְכַתְּבִתִּי קִצָּת בְּדַבְרֵי הַגְּדָה שְׁמוֹשְׁכִין לְבָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, וּבְדַבְרֵי מִשְׁל וּמְלִיצָה, וְאַקְוָה לְאֵל, שֶׁעַל יְדֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה מְזַכֶּה אָנִי אֶת הַרַבִּים, וּזְכוּת הַרַבִּים יִהְיֶה תְּלוּי בִּי. וְאֵנִי מִבְּקֵשׁ מִכָּל הַיּוֹדֵעַ לְקֵרוֹת בְּזֵה הַסֵּפֶר, שֶׁיִּשְׂשֵׁם דְּבָרֵי פְחוּתָם עַל לְבוֹ וְעַל זְרוּעוֹתָיו, וְ"יִהְיֶה לְרַצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ ה' צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי" (תְּהִלִּים יט טו).

• וְזֹאת הַפְּרָכָה •

פֶּרֶק ק"ב

א. בַּמְדָּרֶשׁ רַבָּה פֶּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית (פֶּרֶשָׁה כ יב), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:
 "וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר" (בְּרֵאשִׁית ג כא),
 בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיָה כְּתוּב: "כְּתָנוּת אוֹר" - בְּאֶל"ף.
 וְהוּא תְּמוּנָה, לָמָּה דּוֹקָא בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיָה כְּתוּב
 "כְּתָנוּת אוֹר" - בְּאֶל"ף, וְלֹא בְּשֵׁאֵר סְפָרֵי תוֹרוֹת? (עֵינִי סִפֵּר
 "בְּרֵפֶת שְׁמוּאֵל" שֶׁחִבֵּר הַגָּאוֹן אָבִי, מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי שְׁמוּאֵל קֵאֵיִדְנָאוּעֵר ז"ל,
 בְּפֶרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית (דף ו טור ג), עֵינִי שָׁם בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי לֵיב צוֹנִץ ז"ל
 מֵה שִׁכְתְּבִי, עֵינִי שָׁם).

וְהִנְרָאָה לְתַרְזֵן עַל פִּי מֵה שֶׁשְׂמַעְתִּי מִפֶּה קְדוֹשׁ, הֲלֹא
 הוּא הָאִישׁ הָאֵלֹהִי, מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי הָעֵשִׂיל צוֹרֶף ז"ל, שְׂאֹמֵר
 בְּשֵׁם מְקַבֵּל אֶחָד דְּבָר נִפְלָא וְדְבָר נָאָה וּמִתְקַבֵּל, וְהוּא זֶה:
 דַּע, כִּי צָפוּ בֵּן אֱלִיפַז בֶּן עֶשָׂו, הִנְכַתֵּב בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית לו טו):
 "אֱלוֹף צָפוּ", הִיא הַקְּלָפָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁבְּשִׁבְעִים אַמּוֹת, וּכְנַגְדּוֹ
 הִיא גַּם בֵּן בְּקִדְשָׁה (שְׁמוּאֵל א ט ה): "אֶרְךְ צוֹף". אוֹתִיּוֹת דְּדִין
 - כְּאוֹתִיּוֹת דְּדִין [פְּרוּשׁ: אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ כְּאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ]. וְהוּא הָיָה מְלַךְ
 רֵאשׁוֹן, וּמִמְשַׁלְתּוֹ הִיָּתָה בְּמַדִּינַת פּוֹלִיץ וּמִרְמֵז לְפִלוֹנִי, כִּי
 פְּלוֹנִי הוּא אוֹתִיּוֹת פּוֹלִיץ, שֶׁהוּא גִימְטְרִיא "צָפוּ". וְלִכֵּן
 נִקְרָאת מַלְכוּת אָדוּם "מְטְרְפוֹלִיץ" שֶׁל שְׁבַעִים אַמּוֹת (מִגְלַח דף

ו עמוד א), כִּי הַמְדִינָה הַזֹּאת הִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת יַד הַשָּׁר שֶׁל אָדוֹם, וְהִיא קִלְפָה רֵאשׁוֹנָה.

וְדַע, כִּי הַקִּלְפָה שֶׁל צָפוֹ הִיא בָּאָה מִחֶמֶת חֲטָא שֶׁל אָדָם הַרֵאשׁוֹן וְחֹנָה, וְאֵילָן שְׂאֵכַל אָדָם הַרֵאשׁוֹן, חֲטָה הִיָּה (בְּרִכּוֹת דף מ עמוד א), כִּי חֲטָה גִימְטְרִיָּא כ"ב (תְּקוּנֵי זֹהַר, תְּקוּן טו, דף לא), שְׂפָגָם בְּחֲטָאוֹ בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וַיְדוּעַ שְׂחֲטָא שֶׁל אָדָם הַרֵאשׁוֹן הִיָּה בְּמִדָּה שֶׁל הוֹד, שֶׁהִיא מִדָּה הַשְּׂמִינִית, וְח' פְּעָמִים כ"ב עוֹלָה גִימְטְרִיָּא קע"ו, כְּמִנְיָן "צָפוֹ". וְזֶהוּ סוּד חֹנָה, שְׂחֲטָא בָּא עַל יָדָה, כִּי הִיָּתָה נִבְרָאת מִמִּדַּת הוֹד, שֶׁהִיא מִדָּה שְׂמִינִית, וְעַל יָדָה הִיָּה הַפָּגָם שֶׁל כ"ב אוֹתִיּוֹת, וְכַנְזָכָר לְעִיל.

וְהִנֵּה הַנְּעָלָם מִן "חֹנָה" כְּזֶה: ח"ת נָא"ו ה"א. קח הַנְּעָלָם מִן "חֹנָה" בְּמִלּוּאָה כְּזֶה: ת', א"ו, א' - הוּא גִימְטְרִיָּא ת"ח. לְרִמּוֹז, שְׂבִשְׁנַת ת"ח לְאֵלֶּף הַשְּׂשִׁי יִהְיֶה תְּגַבְרַת הַקִּלְפָה שֶׁל צָפוֹ, שֶׁהִיָּה רְאוּי לְהִיּוֹת הַגְּאֻלָּה בְּשַׁנַּת "בְּזֹאת יָבוֹא אֲהַרְן אֶל הַקֹּדֶשׁ" (וַיִּקְרָא טו ג), וּבְאוֹתוֹ שָׁנָה הַרְבֵּה עֲקֵדוֹת הָיוּ בְּאֶרֶץ פּוֹלִין וְלִיטָא, כְּפִדּוּעַ וּמִפְּרָסָם מְגֻזְרוֹת רְעוֹת וְדִינִים קָשִׁים, הַנְּעֻשִׂים בְּאֶרֶץ פּוֹלִין וְלִיטָא בְּשַׁנַּת "זֹאת", שְׁנֵהֲרֵגוּ כְּמָה רְבִבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם. וְהַנְּעָלָם מִן "זֹאת" כְּזֶה: וי"ן, אָל"ף, ת"ו וְהוּא: י"ן ל"ף ו', שֶׁהוּא גִימְטְרִיָּא

"צפוי", שהוא נרמז בסוד "פלוני" * לח. וזהו הסוד (נרמיה א יד) "מצפון תפתח הרעה", כי "צפון" הוא גימטריא

(לח*) ידוע שנהגו לומר סליחות ביום כי סיון, ויש נוהגים להתענות ביום זה. תענית כי סיון קבעוהו אחינו בני פולין. ועקר ניסוד תענית זה של כי סיון שהיה עת צרה ליעקב, גזרות ושמידות גדולות בשנת ת"ח ות"ט לאַלף הששי. ונשפך דמן של אמה קדושה הישראלית כמים המגרים ארצה, והגדולים אשר היו בארץ בדור ההוא גזרו על זה תענית וקבעו בכיה לדורות יום אחד בשנה, ועל הגזרה של שנת ת"ח ות"ט יסדו הגאונים רבותינו שהיו קרוב לזמן הנזכר לעיל סליחות שונות.

רבינו הגאון שפתי כהן (בעל הש"ך ז"ל, ונדפסו בסוף סליחות באמשטרדאם שנת תי"א. ומקדם כתב רבינו הש"ך מאמר הנקרא בשם מגלה עפה ספור מעשה הגזרות נעות שארעו, בעוונותינו הרבים, בארץ אוקרניא נואלין ופאדלֵא וליטא). גם רבינו בעל "תוספות יום טוב" חבר סליחות לכו סיון ונדפס בפראג.

עין "מגן אברהם" סימן תקי"פ סק"ט, דביום כי סיון היו הרבה צרות וגזרות קשות, והרבה נוהגין לומר סליחות וזה לשון קדשו: "בשנת ת"ח נחרבו הרבה קהלות גדולות באותה השנה כמו שכתוב בסליחות שחבר בעל הש"ך על פן נוהגים להתענות בכל מלכות פולין".

ובסוף ספר הקדוש "אוהב ישראל" כתב וזה לשונו: "כי סיון הוא התחלה עד יום כפור, אם מקים זה כראוי, אזי יוכל לקים יום כפור כראוי ונכון. וסימנך - "כי יד על כ"ס ז"ה", "כ"ס" ראשי תבות כ' סיון, "ז"ה" - יום הכפורים". עכלה"ק. ובספר "ילקוט אוהב ישראל" (עמוד קסה אות נח) הביא, שכי סיון אמרו הגאון הקדוש מאפסא צ"ל בהתעוררות גדולה

וְהָיָה דוֹרֵשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם דְּרוֹשׁ גְּדוֹל לְהַתְּעוֹרְרוֹת, וְהָיוּ הַיְלָלוֹת
וְהַבְּכִיּוֹת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אֲזִי יוֹתֵר מִתְּשַׁעָּה בָּאֵב.
וּבְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ "וַיִּשְׁמַח מֹשֶׁה" עַל מַגֵּלֶת אֶסְתֵּר כְּתַב עַל
פָּסוּק (שֵׁם ט כח) "וַיִּמְי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים
וְזַכְרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם, וְנִתְּכַתֵּב אֶסְתֵּר בֵּת אֲבִיחַיִל" וְגוֹ', הִנֵּה
כָּפֹל הַעֲנִין בְּמִלּוֹת שׁוֹנוֹת. וְנִרְאָה לִי עַל פִּי מַה שֶּׁשְּׁמַעְתִּי, כִּי
הַמְּסוֹרוֹת הַיָּא תִּיּוֹ וְנִתְּכַתֵּב גְּדוֹלָה, וְחִי שֶׁל חוּיִר גְּדוֹלָה הוּא
תִּיּוֹ, רִמּוֹ שְׁאוֹתָהּ הַגְּזֵרָה שֶׁהִיָּתָה אֲזִי רֵאוּי לְהִיּוֹת נִכְתֵּב עַל שְׁנַת
תִּיּוֹ וְהִבֵּן. וְעַל פִּי זֶה אִישׁ הַרְמֵזוֹ שֶׁשְּׁמַעְתִּי כִּי יָד עַל כִּיִּס הוּא
רֵאשִׁי תְּבוֹת כִּי סִינּוֹ עַד כָּאן שְׁמַעְתִּי, כִּי שֶׁיָּד לְזֶה מִלְחָמָה לְהִי
בְּעַמְלָק, כִּי הִלֵּא הִיא גְזֵרַת עַמְלָק, כִּינְזָכָר לְעִיל, וַיִּשְׁמַע חֲכָם
וַיּוֹסִיף לְקַח, דָּאָף שֶׁהָיָה נִגְזָר אֲזִי כְּלָיָה, חֵס וְשְׁלוֹם, וּבֵתִיּוֹ לֹא
הָיָה כְּלָיָה, נִרְאָה לִי שֶׁהַכְּלָיָה הָיָה נִגְזָר בְּדֶרֶךְ זֶה כְּמַה נִּפְשׁוֹת
מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ רֵאוּיִים לְהִיּוֹת בִּיּוֹג בְּאֶדָר שֶׁשָּׁבְרוּ אוֹיְבֵי
הַיְּהוּדִים, נִגְזָר שְׁנִפְשׁוֹת בְּמִנְיָן זֶה יְהִרְגוּ, וּמִמִּילָא הָיָה כְּלָיָה,
חֵס וְשְׁלוֹם, אַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּחְסַם עַל הַרְעָה וּמַדַּת הַדִּין אֵינּוּ חוֹזֵר
בְּרִיקְנִיָּא נִתֵּן לוֹ אֵלּוֹ נִפְשׁוֹת בְּפִזְרוֹן כִּי כְּמַה הַרִיגוֹת הָיוּ,
כְּמִבְּאָר בְּסֵפֶר "שֶׁבֶט יְהוּדָה", כִּק שֶׁנִּרְמַזוֹ תִּיּוֹ שֶׁהוּא הָיָה הַרְג
הַיּוֹתֵר גְּדוֹל וְהַרְנוּחָה הָיָה, שְׂאִם הָיָה אֲזִי בְּפַעַם אֶחָד הָיָה נִשְׁכַּח
זָכָר יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשְׁלוֹם, מַה שְׂאִין כֵּן עַל אִפְּן זֶה, וְעַל כֵּן
הַשְּׁמַחָה, וְהִנֵּה פוֹרִים הוּא עַל שֵׁם הַפּוֹרִים לְהַרְג וּלְאַבְדּוֹ, וְעַל כֵּן
אָמַר "וַיִּמְי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה" - רְצוֹנוֹ לּוֹמֵר, שֶׁנִּתְּנוּ לְהַרְג וּלְאַבְדּוֹ
לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים. רְצוֹנוֹ לּוֹמֵר, לֹא יִפְטְרוּ בְּלֹא כְּלוּם כִּי
גְּבַה דִּילִיָּה בְּעוֹהִיִּר, כִּק הַהַרְנוּחָה הוּא "וְזַכְרָם" - רְצוֹנוֹ לּוֹמֵר,
שֶׁל הַיְּהוּדִים. "וְזַכְרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם" - כְּדִי שֶׁלֹּא יִסּוּף זָכָר
זָרַע יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה מְפָרֵשׁ, וְהֵאִיד זֶה? "וְנִתְּכַתֵּב אֶסְתֵּר בֵּת

"פּוֹלִיין", "לִיטָא", וְלִכֵּן הָיָה הַגְּזֵרָה דְּוֹקָא בְּמַדִּינָה זוֹ וּבְשָׁנַת ת"ח דְּוֹקָא, וְדַבְרֵי פִי חֲכָם חָן. וְהֵינָה יֵשׁ בְּיַדִּי עוֹד דְּבַרֵּי כַּבוּשִׁים, שְׂאִין אָנִי רוֹצֵה לְגַלּוֹתֶם בְּפָנַי כָּל אָדָם, כִּי אִם לְצַנּוּעִין, מַה שֶּׁקְּבַלְתִּי מִן הָאִישׁ הָאֵלֹהִי, מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי הַעֲשִׂיל צוֹרֶף ז"ל.

וְדַע, כִּי "צָפוֹן" שֶׁהוּא בְּגִימָטְרִיא "פּוֹלִיין", "לִיטָא", הוּא מְנִין רכ"ו, בְּסוּד (עַל פִּי תַהֲלִים קִיט פּה) "כָּרוּ לִי שִׁיחָה", בְּעֲלִילוֹת שְׁקָרִים וּבִהְרִיגַת צַדִּיקִים. וְקִלְפָּה שֶׁל עֲשׂוּ הוּא יְדוּעַ בְּסִפְרִים (עֵין מְדַרְשׁ שׁוּחַר טוֹב קכ, מְדַרְשׁ שְׁמוּאֵל טו) שֶׁהוּא נִקְרָא "חֲזִיר מִיַּעַר" (תַּהֲלִים פִּיד), וְלִכֵּן אוֹת ע' שֶׁל "יַעַר" הִיא גְדוֹלָה בְּסִפְרֵי תַהֲלִים (שָׁם), לְרַמֵּז שֶׁתּוֹלִין בּוֹ כָּל הָע' אַמּוֹת, וְהִיא ע' שֶׁל עֲשׂוּ, שֶׁמְרַמֵּז עַל "כְּתָנוֹת עוֹר" - בְּעִי"ן, שֶׁהִיָּה קָדָם הַחֲטָא "כְּתָנוֹת אוֹר" - בְּאֶל"ף, כִּי דוּעַ לְהַמְקַבְּלִים (עֵין עַץ חַיִּים, שַׁעַר מֵט פֶּרֶק ד. סֵפֶר הַלְקוּטִים, דָּף ו). וְלִכֵּן לְעֵתִיד יִתְקַן הַחֲטָא, וְיִהְיֶה הַסּוּד "כְּתָנוֹת אוֹר" - בְּאֶל"ף, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה קָדָם חֲטָא אָדָם הָרָאשׁוֹן.

וְרַבִּי מֵאִיר הָיָה מְזַרַע גִּירוֹן קִיסָר (עֵין גִּיטִין דָּף נו עַמּוּד א), וְהִיָּה מִתְחִיל לְתַקֵּן פָּגָם שֶׁל עֲשׂוּ בְּסוּד "חֲזִיר מִיַּעַר" - בְּעִי"ן. וְכִשְׁתַּכְּתֵב "חֲזִיר מִיַּעַר" - בְּאֶל"ף, הוּא אוֹתִיּוֹת "מֵאִיר". וְכִשְׁיִתְקַן עֲשׂוּ, אִזּוֹ יִהְיֶה "כְּתָנוֹת אוֹר" - בְּאֶל"ף.

אַבְיחִילי" - תִּי נח' גְּדוֹלָה שֶׁכְּתַבָּה עַל תִּי"ח כְּנֻזָּר לְעִיל וְהוּא פְּלִיאָה בַס"ד, עַד כָּאֵן דְּבַרְיוֹ.

וְלִכְּנָן הָיָה בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר כָּתוּב "כְּתָנוּת עוֹר" בְּאֶלֶף"ף
 כְּזֶה: "כְּתָנוּת אוֹר", וְקָל לְהַבִּין. וְזֶהוּ הַסּוּד: "תְּזוּר" הוּא
 גִּימְטְרִיא רַב"ה, כְּמִנְיַן פְּרָה, וְעַם הָאֶלֶף"ף שֶׁל "מִיָּעַר", שֶׁהוּא
 עֲתִיד לְהִיּוֹת "מִיָּאֵר" - בְּאֶלֶף"ף, הוּא רַב"ו, כְּמִנְיַן "כְּרוּ לִי
 שׁוֹחָה". וְהָאִמּוֹת שְׁפוּרִים שׁוֹחָה תַּחֲתֵינוּ, יִהְיוּ לְעֲתִיד בְּטֵלִין
 כְּשֶׁתְּבוּא הַגָּאֲלָה, כְּשִׁיתְקַן הַחֲטָא, וְיִהְיוּ "כְּתָנוּת אוֹר" -
 בְּאֶלֶף"ף, וְקָל לְהַבִּין.

וְהִנֵּה נִחְזָר לְעִנְיָנוּ, כִּי "מִצְפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה" (יִרְמִיָּה א
 ד), וְלִכְּנָן כְּשֶׁתְּבוּא הַגָּאֲלָה, תִּהְיֶה הַגָּאֲלָה תַּחֲלָה בְּמִדְיָנוּת
 צְפוֹן, שֶׁהוּא פּוֹלִין, לִיטָא, כְּמוֹ שְׁאֵמַר הַכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד
 טו) "עוֹרֵי צְפוֹן וּבוֹאֵי תִימָן", כִּי בְּתַחֲלָה יִהְיֶה הַתְּעוֹרְרוֹת
 הַגָּאֲלָה מִצֵּד צְפוֹן, וְאַחַר כֵּן "וּבוֹאֵי תִימָן", וְאַחַר כֵּן יִזְכֶּה
 כָּלֵל יִשְׂרָאֵל לְרַב טוֹב הַצְּפוֹן לְצַדִּיקִים.

וְהִנֵּה כְּתַבְנוּ לְעֵיל, דְּמִכַּח חֲטָא אָדָם הָרָאשׁוֹן נַעֲשֶׂה מִן
 אוֹת אֶלֶף"ף אוֹת עֵי"ן, וְזֶהוּ בְּתַבּוֹת "כְּתָנוּת עוֹר", שֶׁהִיא צְרִיךְ
 לְהִיּוֹת "אוֹר" - בְּאֶלֶף"ף, וְלִכְּנָן "נִרְגָּז מִפְּרִיד אֱלוֹף" (מִשְׁלֵי טו
 כח), כְּמִבְּאֵר עִנְיָן זֶה בְּכַמָּה סְפָרֵי מְקַבְּלִים (עַוָּ שְׁנֵי לוֹחוֹת
 הַבְּרִית חֶלֶק א, מֵאֵמֶר בֵּית דָּוִד, דף טו.), וְהָאֲבוֹת תִּקְנוּ חֲטָא וּפְגָם
 זֶה עַל יְדֵי שְׁלֹשׁ תַּפְלוֹת: שְׁחָרִית, מְנַחָה, עֲרַבִית - שֶׁהֵן
 רֵאשֵׁי תַבּוֹת "שְׁמַע" * לט .

לט*) שְׁמַע בְּגִימְטְרִיא שְׁיַחֲטָה, מִיְקוּנָה, עִירוֹב.

**אֲבָרְהָם יִצְחָק יַעֲקֹב חָיו כְּמִנְיֵן בְּשָׁר - וְזֶהוּ הַסּוּד
"וּבָשָׂר בְּשָׂדֵה טְרֶפֶה לֹא תֹאכְלוּ"**

וְהִנֵּה יָדוּעַ (עַל זֶהר חֶלֶק א, דָּף קסז עמוד א, וְתַקוּנֵי זֶהר בְּסוּפוֹ, תַקוּן י, דָּף קמז עמוד ב), שְׁמִכַּח חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן גָּבְרוּ שְׁתֵּי קְלִפּוֹת: שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְחֲמוֹר הוּא קְלִפַּת יִשְׁמַעֲאֵל, וְשׁוֹר הוּא קְלִפַּת אָדָם, וְתַבּוֹת "אָדָם", "יִשְׁמַעֲאֵל" הֵן גִּימְטְרִיאַת תַּק"ב, כְּמִנְיֵן הַשָּׁנִים שֶׁהָיוּ הָאֲבוֹת חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֲבָרְהָם הָיָה חַי קַע"ה שָׁנִים, יִצְחָק - ק"פ שָׁנִים, יַעֲקֹב - קמ"ז שָׁנִים, קַע"ה וְק"פ וְקמ"ז - צָרְפִים יַחַד - יֶהְיוּ תַק"ב שָׁנִים, כִּי הָאֲבוֹת הֵן בְּקִדְשָׁה נֶגְדַת הַקְּלִפָּה. וְזֶהוּ הַסּוּד (שְׁמוֹת כב ל) "וּבָשָׂר בְּשָׂדֵה טְרֶפֶה *מ לֹא תֹאכְלוּ", כִּי "בָּשָׂר" הוּא גַם כֵּן גִּימְטְרִיאַת תַּק"ב, וְקָל לְהִבִּין.

מ**]) אָמַר הַמַּעֲתִיק: מוּבָא בְּסִפְר "בְּרַכַּת אֲבָרְהָם" עַל הַפְּסוּק (בַּמִּדְבָּר כג ח) "מָה אָקֵב לֹא קִבָּה אֶל וּמָה אֲזַעַם לֹא זַעַם הִי", דְּתַבַּת אֲזַע"ם כְּאֲשֵׁי תַבּוֹת: א' - אֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, ו' - רְמֵז לִיסוּד קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, וּמוּבָא מִהַבֶּעַל שֵׁם טוֹב זַצ"ל עַל פְּסוּק "בְּזַע"ם תִּצְעַד אֶרֶץ", זַע"ם כְּאֲשֵׁי תַבּוֹת: זְבִיחָה, עֵרוּבִין, מְקַנְאוֹת, וְגַם כְּאֲשֵׁי תַבּוֹת זַעַם תִּצְעַד אֶרֶץ (כִּי הִב' הוּא כַּךְ אוֹת הַשְּׁמוּשׁ וְאֵינָה מְגוּפָה הַתַּבָּה) עוֹלָה כְּמִנְיֵן ת"ט, רוֹמֵז לְגִזְרוֹת ת"ח וְת"ט שֶׁהָיוּ אֶז גִּזְרוֹת כְּלָיָה, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, עַל אַחֲנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדִּינַת פּוֹלִין וְלִיטָא כְּמַבְאָר כָּאוֹן בְּפָנִים הַסֵּפֶר.

וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר "אֲגָרוֹת לְחֵם שְׁלֹמֵה" מִהַגְּאוֹן מִשְׁאֲמֵלוּיָא זַצוּק"ל, דָּף מַד עַמּוּד א (שֵׁם) אוֹת יוֹד מִשְׁמִיָּה דְּהַבֶּעַל שֵׁם טוֹב זַי"ע שְׁאֵמֶר עַל הַפְּסוּק חֲבִקוּק ג' "בְּזַעַם תִּצְעַד אֶרֶץ", זַע"ם

עֲמֶלֶק גַּימַטְרִיא ר"ם

וְהָיָה זֶה יְדוּעַ, שִׁירָאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק" (בַּמִּדְבָּר כֹּד כ),
מִזְרַע עֲשׂוֹ הַרְשָׁע, וַיֵּשׁ לוֹ אַחִיזָה בְּאֵל אַחַר, כִּי "עֲמֶלֶק" הוּא
גַּימַטְרִיא ר"מ - כְּמַנִּין "אֵל אַחַר" (שְׁמוֹת לֹד יד), שֶׁהוּא גַם כֵּן

נוֹטְרִיקוֹן זְבִיחָה, עָרוּבִין, מְקוּה, שְׁגִי דְבָרִים אֵלּוּ הֵם כְּאֲשֵׁיִים
וּנְחוּצִים מְאֹד, שְׁצָרִיכִין לְיִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ, שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה מְשׁוּחַט
וּבּוֹדֵק יִרְא שְׁמַיִם, וְשִׁיחָה עָרוּבִין בְּעִיר, וּמְקוּה כְּשֶׁר, וְעַל יְדֵי
זֶה יִצְעַד וַיְקוּמֵם הָאֲרָץ. וְלַע"ד יֵשׁ לְרַמּוֹ זֶה בְּמָה שְׁכַתּוּב
בְּחִידַת שְׁמִשׁוֹן שׁוֹפְטִים יֵד: "וּמַע"ז יָצָא מְתוֹק" - מְקוּה,
עָרוּבִין, זְבִיחָה, עַל יְדֵי אֵלּוּ נִשְׁפָּע שְׁפָע לְיִשְׂרָאֵל. וְיִל"ר בְּפֶרֶשֶׁת
שׁוֹפְטִים: "וּנְגַשׁ הַכֹּהֵן וְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל" וְכוּ', וְכַתֵּב רַש"י ז"ל: אֶפְלוּ אֵין בְּכֶם זְכוּת אֵלָּא
קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִבְד כְּדַאי אַתֶּם שְׁיֹשִׁיעַ אַתְּכֶם, עֵין בְּסוּטָה מִב
עֲמוּד א לְשׁוֹן חֲכַמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי,
וְרַש"י שְׁנָה בְּלִשׁוֹן אַחַר. וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ, דְּנִרְמָז בְּלַה"ק אֶפְלוּ אֵין
בְּכֶם אֵלָּא קְרִיאַת שְׁמִי"ע, נוֹטְרִיקוֹן: שְׁחִיטָה, מְקוּה, עָרוּבִין,
כְּדַאי אַתֶּם שְׁיֹשִׁיעַ אַתְּכֶם. וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ: "בְּזַעַם תִּצְעַד אֲרָץ",
עַל פִּי מָה שְׁכַתֵּב בְּסִפְר הַקְּדוּשׁ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל (פֶּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית)
בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל דְּמָה שְׁכַתּוּב בְּפֶרֶשֶׁת בְּחֻקֹּתֵי "וְהָאֲרָץ אֲזָכֹר" -
כְּצָה לֹזֵמֵר, דְּהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִזְכֹּר מָה שֶׁהָאֲרָץ חֲטָאָה וְשִׁנְתָּהּ
מֵאֲמָרוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁאָמַר שְׁתּוּצָא הָאֲרָץ עַץ פְּרִי
עוֹשָׂה פְּרִי וְהָאֲרָץ שִׁנְתָּהּ וְתּוּצָא עַץ עוֹשָׂה פְּרִי. וְזֶה מְלִיצַת זְכוּת
עַל יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיחֲטָאוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּינּוּן שְׁנִבְרָא מִדְּבַר שְׁחֲטָא,
אִם כֵּן אֵין חֲדוּשׁ שְׁיִחֲטָא הָאָדָם. עַד כָּאֵן דְּבָרֵינוּ עֵין שָׁם. וְזֶה
"בְּזַעַם" - כְּשִׁישׁ זַעַם מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲז תִּצְעַד
אֲרָץ, לְלַמֵּד זְכוּת עֲלֵינוּ וְהִבּוּ.]

גִּימְטְרִיא ר"מ, וּכְנַגְדוֹ בְּקִדְשָׁהּ הוּא "רוּחַ י-ה-ו-ה" (שׁוּפְטִים יא כט). וְהִנֵּה כְּנֶגֶד שְׁתֵּי קִלְפוֹת שׁוֹר וְחֲמֹר, יֵשׁ בְּקִדְשָׁהּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, דִּהוּא יִתְגַּבֵּר עַל הַקִּלְפָּה שֶׁל חֲמֹר בְּסוּד (זְכַרְיָה ט ט): "עֲנִי וְרוּכַב עַל הַחֲמֹר", וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף אֶקְרִי "שׁוֹר", כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב (דְּבָרִים לג יז): "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ".

וְהִנֵּה אֵיחָא בְּדַהֲרָה (עֵינֵי חֶלֶק ג דף קכד עמוד ב, וְזֶהר חֲדָשׁ רוּת, דף קא עמוד ב), כִּי מִבֵּין שְׁתֵּי הַקִּלְפּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, דִּהֵינּוּ מִקִּלְפּוֹת שׁוֹר וְחֲמֹר, יֵצֵא קִלְפָּה אַחַת הַנִּקְרָאת "צַפֵּעַ", כִּי "מְשַׁרְשׁ נְחֹשׁ יֵצֵא צַפֵּעַ" (וְשַׁעֲנָה יד כט), וְ"צַפֵּעַ" גִּימְטְרִיא "עֲמָלֶק" - ר"מ, וְלִכֵּן צְרִיכִין אָנוּ לְכַתֵּב בְּסִפְרֵי תוֹרָה בְּמִי עֲפָץ (עֵינֵי גִיטִין דף יט עמוד א) שֶׁהוּא אוֹתִיוֹת "צַפֵּעַ" בְּהַפּוּךְ אֲתוֹן, וּבִזְזָה אָנוּ מִכְּנִיעֵין הַקִּלְפָּה שֶׁל צַפֵּעַ, מֵהַ שְׁאָנוּ כּוֹתְבִין הַסִּפְרֵי תוֹרָה בְּמִי עֲפָצִין.

וְנִחַשׁ הוּא רְאִשֵׁי תְבוּת: נְחֹשׁ, חֲמֹר, שׁוֹר - שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ קִלְפּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁבְּשִׁבְעֵים אֲמוֹת. וְקִלְפּוֹת "שׁוֹר" "חֲמֹר" - גִּימְטְרִיא "צַרְעַת". וְלִכֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֵם לְבִרְכָּהּ (בְּרֵאשִׁית כָּהָ כ ד): הֵנִי סֹלְעִין דְּנִחַשׁ הִיא צַרְעַת וּפְרוּשׁ: אוֹתָם כְּתָמִים שֶׁבְּנִחַשׁ (שֶׁהוּא מְנַמֵּר חֲבֵרְבוּרוֹת עֲגוּלוֹת וְנִרְאָה כְּסֹלְעִים) הִיא צַרְעַת, וְלִפִּי שֶׁהִנְחַשׁ דִּבְרֵי לְשׁוֹן הָרַע, גִּלְגָּה בְּצַרְעַת.

וְהִנֵּה קִלְפַת צֶפֶוּ בֶּן אֱלִיפֹז, בֶּן עֲשׂוֹ, שֶׁהִשֵּׁר שְׁלוֹ הוּא סִמָּא"ל וְלִילִית הָרְשָׁעָה, עֲשׂוֹ בְּקִטְרוּנֵם חֲרָפֵן גְּדוֹל בְּאַרְצֵן

פּוֹלִיץ וְלִיטָא כְּמוֹ שְׁכַתְּבָתִּי לְעֵיל, וְלָקְחוּ הַשׁוֹנָאִים,
 בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים, הַסְּפָרֵי תוֹרָה שְׁנִכְתָּבִים בְּקִדְשָׁה עַל גְּבֵי
 הָעוֹר מִצַּד בָּשָׂר, שֶׁהוּא גִימְטְרִיא תִק"ב, וְלֹא עַל גְּבֵי
 דוּכְסוּסְטוּס, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׁעָרוֹת, וְנִכְתָּב דוֹקָא בְּמֵי עֶפֶץ,
 שֶׁהוּא נִגְדָּה קְלֶפֶת עֲמָלֶק. וְלָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה
 (עְבוּדָה זָרָה דִּף יח עֲמוּד א) בְּסֵפֶר תוֹרָה שְׁנִשְׁרַף עִם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן
 תְּרַדְיּוֹן, אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת וְהַקְלָף לְחֹד נִשְׂרַף. וְכֵן בְּגִזְרוֹת
 פּוֹלִיץ הָיוּ נִשְׂרָפִים כַּמָּה אֲלָפִים סְפָרֵי תוֹרָה, שְׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶן
 פָּרְחוּ, וְהַקְלָף וְהָעֶפֶץ נִשְׂרַף. וְהַשׁוֹנָאִים אֵינָם יוֹדְעִים, שְׁמִכַּח
 זֶה אֵין לָהֶם שׁוּם אַחֲזָה בְּקִדְשָׁה, כִּי הַתּוֹרָה צְוִתָּה (שְׁמוֹת כב
 ט) "וּבָשָׂר בִּשְׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ" - בְּאֲכִילָה הוּא אָסוּר,
 אֲבָל מִתֵּר לְכַתֵּב עַל גְּבֵי עוֹר נִבְלָה וְטְרֵפָה, וּבָזָה הָיָה לָהֶם
 אַחֲזָה בְּקִדְשָׁה, וְאַחַר שְׁנִשְׂרָפוּ הַסְּפָרֵי תוֹרָה - מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
 נִחְמַעְטוּ כַּח הַקְלָפוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, וַיִּפְרִיחַ כַּח שׁוֹר וַחֲמוֹר
 שֶׁבְּקִדְשָׁה, שֶׁיִּבּוֹאוּ תְרִין מְשִׁיחִין: מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמְשִׁיחַ בֶּן
 יוֹסֵף, וְהַמְקַדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה יֵרֵד לְמִטָּה.

בֵּית הַמְקַדָּשׁ יַעֲמֵד עַל אַרְבָּעָה הָרִים: הַר סִינַי, הַר

הַפָּרְמֶל, הַר תְּבוֹר, הַר חֶרְמוֹן

ב. עַל כֵּן כְּדֵי לְסַיֵּם בְּדַבְרֵי נַחֲמָה, אֲכַתֵּב קִצַּת בְּבִנְיָן שֶׁל
 בֵּית הַמְקַדָּשׁ שְׁעֵתִיד לַעֲמֵד בִּירוּשָׁלַיִם: יִהְיֶה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה
 מִלִּין עַל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה מִלִּין, וְיִהְיֶה בְּנוֵי מִכָּל אַבְנִים
 טוֹבוֹת וַיִּקָּר, וְשִׁלְשָׁה חוֹמוֹת יִקְיֹפוּהוּ: אַחַת - חוֹמָה שֶׁל
 כֶּסֶף, וְאַחַת - שֶׁל זָהָב, וְאַחַת - שֶׁל אַבְנִים טוֹבוֹת מְאִירִים

בְּכָל מִינֵי צְבָעוֹנִים. וְכָל חוֹמָה תִּהְיֶה רְחֹבָה שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְחוּץ
 לְשֵׁשׁ חוֹמוֹת יִהְיֶה חוֹמַת אֵשׁ סְבִיבוֹ, וְאַלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת
 וּשְׂמוֹנֶה וּשְׂמוֹנִים מִגְדָּלִים שֶׁל אַבֵּן יִקָּר יִהְיֶה שָׁם, וּבֵין מִגְדָּל
 וּמִגְדָּל יִהְיֶה מָאָה וְעֶשְׂרִים שְׁעָרִים, וְכָל שַׁעַר וְשַׁעַר יִהְיֶה
 מֵאַבֵּן יָקָר, וְאַלְפִים וְשֵׁשׁ בְּרֻכּוֹת מִים חַיִּים יֵצְאוּ מִתַּחַת
 הַהָרִים שֶׁהַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ יִהְיֶה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ
 יִהְיֶה בְּנוֹי עַל אַרְבָּעָה הָרִים, וְאֵלוֹ הֵן: הַר סִינַי, הַר פָּרְמֶל, הַר
 תְּבוֹר, הַר חֶרְמוֹן.

בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד בְּנוֹי וּמִשְׁכָּל מִן הַשָּׁמַיִם

ג. וְקִרְתָּא דִּירוּשָׁלַיִם יִהְיֶה אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה עַל אַרְבַּע
 מֵאוֹת פְּרָסָה. וּכְשִׁינֵד הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה לְמַטָּה, אִז אַחַר כֵּךְ
 יִקְבֹּץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאִז נִשׁוֹרֵר שִׁיר
 חֲדָשׁ, וַיִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו, וּבְנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָם,
 וְהַשָּׁטָן וְהַקְּלָפוֹת יִבְטְלוּ מִן הָעוֹלָם בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ, כִּי הַכֹּל
 יִהְיֶה מִתְקַן, וְהַיָּצָר הִרְעָה יִהְיֶה בְּטֹל, וְאִז נִזְכָּה כָּלנוּ לְ"כַתְּנֹת
 אוֹר" - בְּאֵל"ף, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב (ישעיה ס יט): "וְהָיָה לְךָ
 ה' לְאוֹר עוֹלָם", אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן.

